

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 49-51, ст. 376)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
 № 1878-IV від 24.06.2004, ВВР, 2004, № 49, ст.528
 № 2153-IV від 04.11.2004, ВВР, 2005, № 2, ст.42
 № 2287-IV від 23.12.2004, ВВР, 2005, № 6, ст.137
 № 2291-IV від 23.12.2004, ВВР, 2005, № 6, ст.141
 № 2343-IV від 13.01.2005, ВВР, 2005, № 9, ст.184
 № 2505-IV від 25.03.2005, ВВР, 2005, № 17, № 18-19, ст.267
 № 2613-IV від 31.05.2005, ВВР, 2005, № 25, ст.339
 № 2658-IV від 16.06.2005, ВВР, 2005, № 29, ст.382}

{Щодо визнання неконституційними окремих положень див. Рішення Конституційного Суду № 8-рп/2005 від 11.10.2005}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
 № 3057-IV від 03.11.2005, ВВР, 2006, № 4, ст.61
 № 3058-IV від 03.11.2005, ВВР, 2006, № 4, ст.62
 № 3108-IV від 17.11.2005, ВВР, 2006, № 1, ст.18
 № 3235-IV від 20.12.2005, ВВР, 2006, № 9, № 10-11, ст.96
 № 3297-IV від 10.01.2006, ВВР, 2006, № 16, ст.136
 № 3456-IV від 22.02.2006, ВВР, 2006, № 27, ст.234
 № 3591-IV від 04.04.2006, ВВР, 2006, № 37, ст.318
 № 32-V від 26.07.2006, ВВР, 2006, № 39, ст.331
 № 67-V від 03.08.2006, ВВР, 2006, № 40, ст.346
 № 364-V від 16.11.2006, ВВР, 2007, № 2, ст.16
 № 436-V від 12.12.2006, ВВР, 2007, № 9, ст.72
 № 489-V від 19.12.2006, ВВР, 2007, № 7-8, ст.66
 № 827-V від 22.03.2007, ВВР, 2007, № 25, ст.342
 № 857-V від 03.04.2007, ВВР, 2007, № 27, ст.361
 № 996-V від 27.04.2007, ВВР, 2007, № 33, ст.439}

{Додатково див. Рішення Конституційного Суду
 № 4-рп/2007 від 18.06.2007
 № 6-рп/2007 від 09.07.2007}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
 № 107-VI від 28.12.2007, ВВР, 2008, № 5-6, № 7-8, ст.78 - зміни діють по 31 грудня 2008 року}

{Додатково див. Рішення Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
 № 309-VI від 03.06.2008, ВВР, 2008, № 27-28, ст.253
 № 345-VI від 02.09.2008, ВВР, 2008, № 42-43, ст.293
 № 639-VI від 31.10.2008, ВВР, 2009, № 14, ст.181 - зміни діють не пізніше ніж до 1 січня 2011 року
 № 795-VI від 24.12.2008, ВВР, 2009, № 16, ст.221
 № 799-VI від 25.12.2008, ВВР, 2009, № 18, ст.247
 № 1074-VI від 05.03.2009, ВВР, 2009, № 30, ст.419
 № 1276-VI від 16.04.2009, ВВР, 2009, № 38, ст.535
 № 1543-VI від 23.06.2009, ВВР, 2009, № 49, ст.735
 № 1564-VI від 25.06.2009, ВВР, 2009, № 51, ст.758}

{Щодо визнання неконституційними окремих положень див. Рішення Конституційного Суду № 25-рп/2009 від 07.10.2009}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
 № 2388-VI від 01.07.2010, ВВР, 2010, № 37, ст.496
 № 2461-VI від 08.07.2010, ВВР, 2010, № 47, ст.555
 № 2464-VI від 08.07.2010, ВВР, 2011, № 2-3, ст.11
 № 2508-VI від 09.09.2010, ВВР, 2011, № 4, ст.19
 № 2850-VI від 22.12.2010, ВВР, 2011, № 28, ст.252
 № 2856-VI від 23.12.2010, ВВР, 2011, № 29, ст.272
 № 2911-VI від 11.01.2011, ВВР, 2011, № 31, ст.296
 № 3609-VI від 07.07.2011, ВВР, 2012, № 6, ст.50
 № 3610-VI від 07.07.2011, ВВР, 2012, № 7, ст.53
 № 3668-VI від 08.07.2011, ВВР, 2012, № 12-13, ст.82
 № 4719-VI від 17.05.2012, ВВР, 2013, № 15, ст.97
 № 4841-VI від 24.05.2012, ВВР, 2013, № 15, ст.117}

№ 5178-VI від 06.07.2012, ВВР, 2013, № 39, ст.517
 № 5213-VI від 06.09.2012, ВВР, 2013, № 32, ст.413
 № 5462-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 6-7, ст.80
 № 5492-VI від 20.11.2012, ВВР, 2013, № 51, ст.716
 № 184-VII від 04.04.2013, ВВР, 2014, № 10, ст.115
 № 231-VII від 14.05.2013, ВВР, 2014, № 11, ст.135
 № 406-VII від 04.07.2013, ВВР, 2014, № 20-21, ст.712
 № 1166-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 20-21, ст.745
 № 1170-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 22, ст.816
 № 1258-VII від 13.05.2014, ВВР, 2014, № 28, ст.936
 № 76-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 6, ст.40
 № 213-VIII від 02.03.2015, ВВР, 2015, № 22, ст.145
 № 614-VIII від 15.07.2015, ВВР, 2015, № 36, ст.361
 № 804-VIII від 24.11.2015, ВВР, 2016, № 1, ст.3
 № 901-VIII від 23.12.2015, ВВР, 2016, № 4, ст.44
 № 911-VIII від 24.12.2015, ВВР, 2016, № 5, ст.50
 № 1010-VIII від 18.02.2016, ВВР, 2016, № 13, ст.144
 № 1043-VIII від 29.03.2016, ВВР, 2016, № 17, ст.188
 № 1109-VIII від 19.04.2016, ВВР, 2016, № 21, ст.411
 № 1110-VIII від 19.04.2016, ВВР, 2016, № 21, ст.412
 № 1369-VIII від 17.05.2016, ВВР, 2016, № 24, ст.490
 № 1492-VIII від 07.09.2016, ВВР, 2016, № 43, ст.736 - положення щодо застосування
 пробачійних програм набирають чинності з 1 січня 2018 року
 № 1683-VIII від 18.10.2016, ВВР, 2017, № 4, ст.35
 № 1692-VIII від 19.10.2016, ВВР, 2016, № 48, ст.813
 № 1774-VIII від 06.12.2016, ВВР, 2017, № 2, ст.25
 № 2148-VIII від 03.10.2017, ВВР, 2017, № 40-41, ст.383
 № 2249-VIII від 19.12.2017, ВВР, 2018, № 6-7, ст.43
 № 2281-VIII від 08.02.2018, ВВР, 2018, № 11, ст.60
 № 2427-VIII від 17.05.2018, ВВР, 2018, № 28, ст.232
 № 2449-VIII від 07.06.2018, ВВР, 2018, № 26, ст.219
 № 2462-VIII від 19.06.2018, ВВР, 2018, № 39, ст.285
 № 2476-VIII від 03.07.2018, ВВР, 2018, № 34, ст.258
 № 2505-VIII від 12.07.2018, ВВР, 2018, № 38, ст.280
 № 79-IX від 12.09.2019, ВВР, 2019, № 44, ст.277
 № 324-IX від 03.12.2019, ВВР, 2020, № 11, ст.63
 № 329-IX від 04.12.2019, ВВР, 2020, № 13, ст.67
 № 440-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 28, ст.188
 № 524-IX від 04.03.2020, ВВР, 2020, № 38, ст.279
 № 533-IX від 17.03.2020, ВВР, 2020, № 17, ст.106
 № 540-IX від 30.03.2020, ВВР, 2020, № 18, ст.123
 № 591-IX від 13.05.2020, ВВР, 2020, № 39, ст.294
 № 720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408
 № 738-IX від 19.06.2020
 № 931-IX від 30.09.2020 - вводитьься в дію з 25.01.2021
 № 1071-IX від 04.12.2020, ВВР, 2021, № 5, ст.39
 № 1072-IX від 04.12.2020, ВВР, 2021, № 6, ст.46
 № 1217-IX від 05.02.2021, ВВР, 2021, № 19, ст.171
 № 1667-IX від 15.07.2021
 № 1871-IX від 05.11.2021
 № 2010-IX від 26.01.2022
 № 2040-IX від 15.02.2022
 № 2121-IX від 15.03.2022
 № 2191-IX від 14.04.2022
 № 2506-IX від 15.08.2022
 № 2620-IX від 21.09.2022
 № 2682-IX від 18.10.2022
 № 2734-IX від 04.11.2022}

{Зміни по Закону № 1909-IX від 18.11.2021, що вводяться в дію з 01.01.2024, не
 внесені}

*{Установити, що у 2004 році сплата страхових внесків, передбачених цим Законом,
 сільськогосподарськими підприємствами - платниками фіксованого сільськогосподарського
 податку здійснюється у розмірах та порядку, встановлених Законом України "Про фіксований
 сільськогосподарський податок" згідно із Законом № 1344-IV від 27.11.2003, ВВР, 2004, № 17-
 18, ст. 250}*

*{Установити на 2005 рік фіксований розмір страхових внесків на загальнообов'язкове
 державне страхування для фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, які обрали
 особливий спосіб оподаткування (фіксований податок, єдиний податок), та членів сімей
 зазначених фізичних осіб, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності, у
 розмірі мінімального страхового внеску, визначеного цим Законом, на місяць на кожну особу
 згідно із Законом № 2285-IV від 23.12.2004, ВВР, 2005, № 7-8, ст. 162}*

*{Установити, що розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткових пенсій,
 цільової грошової допомоги та пенсії за особливі заслуги перед Україною та інших доплат до
 пенсій, встановлених законодавством), призначених у 2006 році відповідно до цього Закону, не
 може перевищувати 12 мінімальних пенсій за віком, встановленої абзацом першим частини
 першої статті 28 цього Закону, згідно із Законом № 3235-IV від 20.12.2005}*

*{Установити, що з 1 січня 2007 року максимальний розмір пенсії або щомісячного
 довічного грошового утримання (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткових пенсій,
 цільової грошової допомоги та пенсії за особливі заслуги перед Україною та інших доплат до
 пенсій, встановлених законодавством), призначених (перерахованих) у 2006-2007 роках*

відповідно до цього Закону не може перевищувати 12 мінімальних розмірів пенсії за віком, встановленої абзацом першим частини першої статті 28 цього Закону, а по інших категоріях пенсіонерів розмір пенсії або щомісячного довічного грошового утримання (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткових пенсій, цільової грошової допомоги та пенсій за особливі заслуги перед Україною та інших доплат до пенсій, встановлених законодавством), призначених (перерахованих) у 2007 році, не може перевищувати 10 тисяч гривень на місяць згідно із Законом № 489-V від 19.12.2006}

{Установити, що у 2007 році працюючим пенсіонерам, на яких поширюється дія цього Закону, достроково призначена пенсія за віком (з урахуванням підпункту "г" пункту 1 статті 26 Закону України "Про зайнятість населення", пункту "в" частини другої статті 12 Закону України "Про загальні засади подальшої експлуатації і зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення зруйнованого четвертого енергоблока цієї АЕС на екологічно безпечну систему" та статті 21 Закону України "Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні") у період до досягнення пенсійного віку, передбаченого законодавством для відповідної категорії осіб, не виплачується згідно із Законом № 489-V від 19.12.2006; додатково див. Рішення Конституційного Суду № 4-рп/2007 від 18.06.2007 (в частині, що стосується професійних суддів та працівників апарату судів); Рішення Конституційного Суду № 6-рп/2007 від 09.07.2007}

{Встановити, що у 2008 році пенсії, призначені згідно із цим Законом із застосуванням показників середньої заробітної плати працівників, зайнятих у галузях економіки України за 2002-2005 роки, підлягають перерахунку з 1 січня 2008 року із урахуванням показника середньої заробітної плати працівників, зайнятих у галузях економіки України, за 2006 рік, що застосовується для обчислення пенсії згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007}

{У тексті Закону слова "статутний фонд" в усіх відмінках і числах замінено словами "статутний капітал" у відповідному відмінку і числі № 2850-VI від 22.12.2010}

{У тексті Закону слова "Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку" та "Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України" в усіх відмінках замінено відповідно словами "Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку" та "національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг" у відповідному відмінку згідно із Законом № 3610-VI від 07.07.2011}

{У тексті Закону слово "тендер" в усіх відмінках і числах замінено словом "конкурс" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

{У тексті Закону слова "Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку", "Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України", "центральний орган виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики", "центральний орган виконавчої влади у сфері соціальної політики" в усіх відмінках замінено відповідно словами "Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку", "Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг", "центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення" у відповідному відмінку згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

{У тексті Закону слова "інвалід", "дитина-інвалід" та "інвалід війни" в усіх відмінках і числах замінено відповідно словами "особа з інвалідністю", "дитина з інвалідністю" та "особа з інвалідністю внаслідок війни" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

{У тексті Закону слова "Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг" та "національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг" в усіх відмінках замінено словами "Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку" у відповідному відмінку згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

{У тексті Закону слова "орган доходів і зборів" в усіх відмінках і числах замінено словами "податковий орган" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 440-IX від 14.01.2020}

{У тексті Закону слова "активи у цінних паперах", "законодавство про цінні папери та фондовий ринок" та "професійна діяльність на фондовому ринку" в усіх відмінках замінено відповідно словами "активи у фінансових інструментах", "законодавство про ринки капіталу та організовані товарні ринки" та "професійна діяльність на ринках капіталу" у відповідному відмінку згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

Цей Закон, розроблений відповідно до Конституції України та Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, визначає принципи, засади і механізми функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, призначення, перерахунку і виплати пенсій, надання соціальних послуг з коштів Пенсійного фонду, що формуються за рахунок страхових внесків роботодавців, бюджетних та інших джерел, передбачених цим Законом, а також регулює порядок формування Накопичувального пенсійного фонду та фінансування за рахунок його коштів видатків на оплату договорів страхування довічних пенсій або одноразових виплат застрахованим особам, членам їхніх сімей та іншим особам, передбаченим цим Законом.

Зміна умов і норм загальнообов'язкового державного пенсійного страхування здійснюється виключно шляхом внесення змін до цього Закону.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

актуарні розрахунки - фінансовий аналіз коротко- і довгострокових наслідків функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що містить прогноз фінансових потоків, оцінку фінансових зобов'язань, довгостроковий прогноз стану та стабільності системи, докладний аналіз коротко- і довгострокових фінансових наслідків будь-яких змін у цій системі;

діяльність з управління активами - професійна діяльність з управління активами інституційних інвесторів, порядок провадження якої визначено законодавством про ринки капіталу та організовані товарні ринки;

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

довічна пенсія (ануїтет) - пенсійна виплата за рахунок коштів, що обліковуються на накопичувальному пенсійному рахунку застрахованої особи, а у випадках, передбачених законом, - на індивідуальному пенсійному рахунку учасника недержавного пенсійного фонду, сума та порядок виплати якої визначаються в договорі страхування довічної пенсії, укладеному із страховою організацією, що сплачується особі після досягнення нею пенсійного віку, передбаченого цим Законом, або членам її сім'ї чи спадкоємцям у випадках, передбачених цим Законом;

{Абзац статті 1 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

застрахована особа - фізична особа, яка відповідно до цього Закону підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню і сплачує (сплачувала) та/або за яку сплачуються чи сплачувалися у встановленому законом порядку страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та до накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

{Абзац статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

зберігач - банк, який провадить свою діяльність відповідно до законодавства про банки і банківську діяльність, обирається за результатами конкурсу і відповідає вимогам цього Закону щодо зберігання активів та обслуговування коштів Накопичувального фонду;

{Абзац шостий статті 1 в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

інвестиційний дохід - сума приросту вартості пенсійних активів Накопичувального пенсійного фонду за визначений проміжок часу, отримана за рахунок зміни їх ринкової вартості, і прибутку (збитку) від здійснення операцій з активами та пасивних доходів, нарахованих за цими пенсійними активами;

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

інвестиційний прибуток (збиток) - різниця між сумою інвестиційного доходу Накопичувального пенсійного фонду, отриманого за визначений проміжок часу, та сумою адміністративних видатків Накопичувального пенсійного фонду за цей період на оплату послуг, визначених відповідно до цього Закону.

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

коефіцієнт страхового стажу - величина, що визначається відповідно до цього Закону для обрахування страхового стажу при обчисленні розміру пенсії у солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

компанія з управління активами - юридична особа, яка здійснює управління активами на підставі ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу (діяльності з управління активами інституційних інвесторів) та обирається за результатами конкурсу;

{Абзац статті 1 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

конкурс - процес визначення на конкурентних засадах юридичної особи (групи юридичних осіб), яка запропонувала кращі послуги (виконання робіт) у накопичувальній системі пенсійного страхування у визначеному цим Законом порядку;

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

мінімальна пенсія - державна соціальна гарантія, розмір якої визначається цим Законом;

мінімальний страховий внесок - сума коштів, що визначається розрахунково як добуток розміру мінімальної заробітної плати і розміру єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, встановлених законом, на місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід);

{Абзац статті 1 в редакції Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

накопичувальний пенсійний рахунок - частина персональної облікової картки в системі персоналізованого обліку, яка відображає стан пенсійних активів застрахованої особи в накопичувальній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

Накопичувальний пенсійний фонд (далі - Накопичувальний фонд) - цільовий позабюджетний фонд, який створюється відповідно до цього Закону, акумулює страхові внески застрахованих осіб, що обліковуються на накопичувальних пенсійних рахунках та інвестуються з метою отримання інвестиційного доходу на користь застрахованих осіб, пенсійні активи якого використовуються для оплати договорів страхування довічних пенсій або одноразових виплат застрахованим особам, а у випадках, передбачених цим Законом, членам їхніх сімей чи спадкоємцям та на інші цілі, передбачені цим Законом;

недержавний пенсійний фонд - недержавний пенсійний фонд, який створений та діє відповідно до законодавства про недержавне пенсійне забезпечення;

непрацездатні громадяни - особи, які досягли встановленого цим Законом віку, що дає право на призначення пенсії за віком, у тому числі на пільгових умовах, та дострокової пенсії, або особи з інвалідністю, у тому числі діти з інвалідністю, а також особи, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника відповідно до закону;

{Абзац сімнадцятий статті 1 в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022}

одиниця пенсійних активів - показник системи персоніфікованого обліку, який застосовується для визначення суми пенсійних коштів, що належать учаснику накопичувальної системи пенсійного страхування та обліковуються на його накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді або в передбачених законом випадках - на індивідуальному пенсійному рахунку у відповідному недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення;

{Абзац статті 1 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

одноразова виплата - пенсійна виплата, що здійснюється в разі досягнення застрахованою особою пенсійного віку та в інших випадках на умовах та в порядку, визначених цим Законом за рахунок коштів Накопичувального фонду;

основні напрями інвестиційної політики - документ, який відповідно до вимог цього Закону визначає напрями та обмеження інвестування коштів Накопичувального фонду, рівні інвестиційного доходу, суми коштів на адміністративні витрати, видатки на фінансування оплати договорів страхування довічних пенсій та одноразових виплат у відповідному році;

пенсійні виплати - грошові виплати в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що здійснюються у вигляді пенсії, довічної пенсії або одноразової виплати;

пенсія - щомісячна пенсійна виплата в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яку отримує застрахована особа в разі досягнення нею передбаченого цим Законом пенсійного віку чи визнання її особою з інвалідністю, або отримують члени її сім'ї у випадках, визначених цим Законом;

пенсійні активи накопичувальної системи пенсійного страхування - грошові кошти, фінансові інструменти, майнові права та зобов'язання щодо них, які сформовані відповідно до цього Закону в Накопичувальному фонді або у передбачених законом випадках - у недержавних пенсійних фондах - суб'єктах другого рівня системи пенсійного забезпечення;

{Абзац статті 1 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

пенсіонер - особа, яка відповідно до цього Закону отримує пенсію, довічну пенсію, або члени її сім'ї, які отримують пенсію в разі смерті цієї особи у випадках, передбачених цим Законом;

персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі - персоніфікований облік) - організація та ведення обліку відомостей про застраховану особу, що здійснюється відповідно до законодавства і використовується в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування в установленому законодавством порядку;

{Абзац статті 1 в редакції Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Абзац двадцять шостий статті 1 виключено на підставі Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Абзац двадцять сьомий статті 1 виключено на підставі Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Абзац двадцять восьмий статті 1 виключено на підставі Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

працюючий пенсіонер - особа, якій призначено пенсію та яка є застрахованою відповідно до пунктів 1-7, 11-13 частини першої статті 11 цього Закону;

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

представники застрахованих осіб - профспілки або їх об'єднання чи інші уповноважені найманими працівниками органи (представники);

представники роботодавців - організації роботодавців, їх об'єднання чи інші уповноважені роботодавцями органи (представники);

професійна діяльність з управління активами в частині пенсійних активів - професійна діяльність, визначена Законом України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки" та пов'язана з управлінням пенсійними активами Накопичувального фонду з метою збереження їх вартості та отримання інвестиційного доходу на користь застрахованих осіб;

{Абзац тридцять другий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

Рада Накопичувального фонду - вищий колегіальний орган управління накопичувальною системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що створюється та діє в порядку, визначеному цим Законом;

роботодавець - власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган незалежно від форм власності, виду діяльності та господарювання; фізична особа, яка використовує працю найманих працівників (у тому числі іноземців, які на законних підставах працюють за наймом в Україні); власник розташованого в Україні іноземного підприємства, установи, організації (у тому числі міжнародної), філії та представництва, який використовує працю найманих працівників, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

соціальні послуги - послуги, що надаються особам за рахунок коштів Пенсійного фонду на умовах та в порядку, визначених цим Законом;

страховий стаж - період (строк), протягом якого особа підлягала державному соціальному страхуванню, якою або за яку сплачувався збір на обов'язкове державне пенсійне страхування згідно із законодавством, що діяло раніше, та/або підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню згідно із цим Законом і за який сплачено страхові внески;

страхові внески - кошти відрахувань на соціальне страхування, збір на обов'язкове державне пенсійне страхування та страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, сплачені (які підлягають сплаті) згідно із законодавством, що діяло раніше; надходження від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що спрямовуються на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, кошти, сплачені за договором про добровільну сплату страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;

{Абзац статті 1 в редакції Закону № 2464-VI від 08.07.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2734-IX від 04.11.2022}

страхова організація - страховик, який має ліцензію на провадження страхування життя та відповідає вимогам, встановленим Національним банком України, та Законом України "Про страхування";

{Абзац статті 1 в редакції Законів № 3668-VI від 08.07.2011, № 2148-VIII від 03.10.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

страхувальники - роботодавці та інші особи, які відповідно до закону сплачують єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та/або є платниками відповідно до цього Закону;

{Абзац статті 1 в редакції Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Абзац статті 1 виключено на підставі Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

тяжко хвора дитина, якій не встановлено інвалідність, - дитина, хвора на тяжке перинатальне ураження нервової системи, тяжку вроджену ваду розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічне, онкогематологічне захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкий психічний розлад, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гостре або хронічне захворювання нирок IV ступеня, дитина, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, якій не встановлено інвалідність;

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022}

уповноважений банк - банк, який здійснює свою діяльність відповідно до законодавства про банки і банківську діяльність та провадить розрахунково-касові операції з коштами Пенсійного фонду;

чиста вартість одиниці пенсійних активів - розрахункова вартість одиниці пенсійних активів, що визначається в порядку, передбаченому цим Законом, шляхом ділення чистої вартості пенсійних активів на загальну кількість одиниць пенсійних активів станом на день розрахунку;

{Абзац статті 1 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

чиста вартість пенсійних активів - різниця між вартістю пенсійних активів на день проведення розрахунку та загальною сумою зобов'язань Накопичувального фонду, що підлягають виконанню на день проведення розрахунку, яка розраховується за методикою та в порядку, визначеними Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Національним банком України.

{Абзац статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

Термін "особа похилого віку" вживається у цьому Законі у значенні, наведеному в Законі України "Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні.

{Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом № 1109-VIII від 19.04.2016}

Терміни "контролер", "контроль", "афілійована особа" і "пов'язана особа" вживаються у значеннях, наведених у Законі України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг".

{Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

Терміни "фінансовий інструмент" та "ринки капіталу" вживаються у цьому Законі у значеннях, наведених у Законі України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки".

{Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

Стаття 2. Структура системи пенсійного забезпечення в Україні

1. Система пенсійного забезпечення в Україні складається з трьох рівнів.

Перший рівень - солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (далі - солідарна система), що базується на засадах солідарності і субсидування та здійснення виплати пенсій і надання соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду на умовах та в порядку, передбачених цим Законом.

Другий рівень - накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (далі - накопичувальна система пенсійного страхування), що базується на засадах накопичення коштів застрахованих осіб у Накопичувальному фонді або у відповідних недержавних пенсійних фондах - суб'єктах другого рівня системи пенсійного забезпечення та здійснення фінансування витрат на оплату договорів страхування довічних пенсій і одноразових виплат на умовах та в порядку, передбачених законом.

{Абзац третьої частини першої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Третій рівень - система недержавного пенсійного забезпечення, що базується на засадах

добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами пенсійних виплат на умовах та в порядку, передбачених законодавством про недержавне пенсійне забезпечення.

2. Перший та другий рівні системи пенсійного забезпечення в Україні становлять систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Другий та третій рівні системи пенсійного забезпечення в Україні становлять систему накопичувального пенсійного забезпечення.

3. Для окремих категорій громадян законами України можуть встановлюватися умови, норми і порядок їх пенсійного забезпечення, відмінні від загальнообов'язкового державного пенсійного страхування і недержавного пенсійного забезпечення.

4. Громадяни України можуть бути учасниками та отримувати пенсійні виплати одночасно з різних рівнів системи пенсійного забезпечення в Україні. Обов'язковість участі або обмеження щодо участі громадян у відповідних рівнях системи пенсійного забезпечення в Україні та отримання пенсійних виплат встановлюються законами з питань пенсійного забезпечення.

Питання участі іноземців і осіб без громадянства в системі пенсійного забезпечення в Україні та участі громадян України в іноземних пенсійних системах регулюються відповідно цим Законом, іншими законами з питань пенсійного забезпечення та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 3. Суб'єкти системи пенсійного забезпечення в Україні

1. Суб'єктами солідарної системи є:

застраховані особи, а в окремих випадках, визначених цим Законом, - члени їхніх сімей та інші особи;

страхувальники;

Пенсійний фонд;

уповноважений банк;

підприємства, установи, організації (далі - організації), що здійснюють виплату і доставку пенсій.

2. Суб'єктами системи накопичувального пенсійного забезпечення є:

особи, на користь яких здійснюються накопичення, включаючи перерахування внесків, та інвестування коштів (учасники);

особи, які або від імені яких здійснюються перерахування внесків (вкладники);

Накопичувальний фонд;

недержавні пенсійні фонди;

юридичні особи, які здійснюють діяльність із адміністрування недержавних пенсійних фондів, управління та зберігання пенсійних активів;

страхові організації, які уклали договори страхування довічної пенсії з учасниками, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника;

банківські установи, які уклали договори про відкриття пенсійних депозитних рахунків.

{Частина друга статті 3 в редакції Закону № 79-IX від 12.09.2019}

Стаття 4. Законодавство про пенсійне забезпечення в Україні

1. Законодавство про пенсійне забезпечення базується на Конституції України, складається з Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, цього Закону, законів України "Про недержавне пенсійне забезпечення", "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", міжнародних договорів з пенсійного забезпечення, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (далі - закони про пенсійне забезпечення), а також інших законів та нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до законів про пенсійне забезпечення, що регулюють відносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні.

{Частина перша статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

2. Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені законодавством України про пенсійне забезпечення, то застосовуються норми міжнародного договору.

3. Виключно законами про пенсійне забезпечення визначаються:

види пенсійного забезпечення;

умови участі в пенсійній системі чи її рівнях;

пенсійний вік для чоловіків та жінок, при досягненні якого особа має право на отримання пенсійних виплат;

джерела формування коштів, що спрямовуються на пенсійне забезпечення;

умови, норми та порядок пенсійного забезпечення;

організація та порядок здійснення управління в системі пенсійного забезпечення.

Стаття 5. Сфера дії Закону

1. Цей Закон регулює відносини, що виникають між суб'єктами системи загальнообов'язкового державного пенсійного та соціального страхування. Дія інших нормативно-правових актів може поширюватися на ці відносини лише у випадках, передбачених цим Законом та Законом України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування".

{Частина перша статті 5 в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

2. Виключно цим Законом визначаються:

принципи та структура системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
коло осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню;

{Абзац четвертий частини другої статті 5 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Абзац п'ятий частини другої статті 5 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

види пенсійних виплат;

умови набуття права та порядок визначення розмірів пенсійних виплат;

пенсійний вік чоловіків та жінок, при досягненні якого особа має право на призначення пенсії за віком;

мінімальний розмір пенсії за віком;

порядок здійснення пенсійних виплат за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням;

порядок використання коштів Пенсійного фонду та накопичувальної системи пенсійного страхування;

{Абзац одинадцятий частини другої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

організація та порядок здійснення управління в системі загальнообов'язкового державного пенсійного та соціального страхування.

{Абзац дванадцятий частини другої статті 5 в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

Стаття 6. Соціальні виплати непрацездатним громадянам

1. Непрацездатні громадяни крім пенсійних виплат із системи пенсійного забезпечення мають право отримувати доплати, надбавки та підвищення до зазначених виплат, додаткову пенсію в порядку та за рахунок коштів, визначених законодавством.

2. У разі якщо сукупність виплат, зазначених у частині першій цієї статті, разом з пенсійними виплатами із системи пенсійного забезпечення та іншими доходами не досягають розміру прожиткового мінімуму, визначеного законом для непрацездатних громадян, такі громадяни мають право на отримання державної соціальної допомоги в порядку, розмірах та за рахунок коштів, визначених законом.

Стаття 7. Принципи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

1. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування здійснюється за принципами:

законодавчого визначення умов і порядку здійснення загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

обов'язковості страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору (контракту) та інших підставах, передбачених законодавством, а також осіб, які забезпечують себе роботою самостійно, фізичних осіб - підприємців;

добровільної участі у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування осіб, за яких не здійснюється/не здійснювалася сплата страхових внесків, а також права на додаткову сплату страхових внесків за договором про добровільну сплату страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;

{Абзац четвертий частини першої статті 7 в редакції Закону № 2734-IX від 04.11.2022}

заінтересованості кожної працездатної особи у власному матеріальному забезпеченні після виходу на пенсію;

рівноправності застрахованих осіб щодо отримання пенсійних виплат та виконання обов'язків стосовно сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;

диференціації розмірів пенсій залежно від тривалості страхового стажу та розміру заробітної плати (доходу);

солідарності та субсидування в солідарній системі;

фінансування видатків на виплату пенсій, надання соціальних послуг за рахунок страхових внесків, бюджетних коштів і коштів цільових фондів;

спрямування частини страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування для здійснення оплати договорів страхування довічної пенсії і одноразової виплати залежно від розмірів накопичень застрахованої особи з урахуванням інвестиційного доходу;

{Абзац десятий частини першої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав, передбачених цим Законом;

гласності, прозорості та доступності діяльності Пенсійного фонду;

{Абзац дванадцятий частини першої статті 7 в редакції Закону № 5462-VI від 16.10.2012}

обов'язковості фінансування за рахунок коштів Пенсійного фонду витрат, пов'язаних з виплатою пенсій та наданням соціальних послуг, в обсягах, передбачених цим Законом;

цільового та ефективного використання коштів загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

відповідальності суб'єктів системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування за порушення норм цього Закону, а також за невиконання або неналежне виконання покладених на них обов'язків.

2. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Стаття 8. Право громадян України на отримання пенсійних виплат та соціальних послуг

1. Право на отримання пенсій та соціальних послуг із солідарної системи мають:

1) громадяни України, які застраховані згідно із цим Законом та досягли встановленого цим Законом пенсійного віку чи визнані особами з інвалідністю в установленому законодавством порядку і мають необхідний для призначення відповідного виду пенсії страховий стаж, а в разі смерті цих осіб - члени їхніх сімей, зазначені у статті 36 цього Закону, та інші особи, передбачені цим Законом;

2) особи, яким до дня набрання чинності цим Законом була призначена пенсія відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення" (крім соціальних пенсій) або була призначена пенсія (щомісячне довічне грошове утримання) за іншими законодавчими актами, але вони мали право на призначення пенсії за Законом України "Про пенсійне забезпечення" - за умови, якщо вони не отримують пенсію (щомісячне довічне грошове утримання) з інших джерел, а також у випадках, передбачених цим Законом, - члени їхніх сімей.

2. Право на отримання довічної пенсії та одноразової виплати за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування мають застраховані особи і члени їхніх сімей та/або спадкоємці на умовах та в порядку, визначених цим Законом.

{Частина друга статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

3. Особи, які добровільно сплачували страхові внески в порядку та розмірах, встановлених законом, до солідарної системи та/або накопичувальної системи пенсійного страхування, мають право на умовах, визначених цим Законом, на отримання пенсії і соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду та/або на отримання довічної пенсії чи одноразової виплати за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування.

{Частина третя статті 8 із змінами, внесеними згідно з Законами № 2464-VI від 08.07.2010, № 3668-VI від 08.07.2011; в редакції Закону № 2734-IX від 04.11.2022}

4. Іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, мають право на отримання пенсійних виплат і соціальних послуг із системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування нарівні з громадянами України на умовах та в порядку, передбачених цим Законом, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 9. Види пенсійних виплат і соціальних послуг

1. Відповідно до цього Закону в солідарній системі призначаються такі пенсійні виплати:

{Абзац перший частини першої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

1) пенсія за віком;

2) пенсія по інвалідності;

{Пункт 2 частини першої статті 9 в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

3) пенсія у зв'язку з втратою годувальника.

2. За рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування, що обліковуються на накопичувальних пенсійних рахунках Накопичувального фонду або на індивідуальних пенсійних рахунках у відповідних недержавних пенсійних фондах - суб'єктах другого рівня системи пенсійного забезпечення, здійснюються такі пенсійні виплати, як довічні пенсії і одноразова виплата.

{Частина друга статті 9 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

3. У солідарній системі надаються соціальні послуги за рахунок коштів Пенсійного фонду.

До соціальних послуг, передбачених цим Законом, належить допомога на поховання пенсіонера.

Стаття 10. Право вибору пенсійних виплат

1. Особі, яка має одночасно право на різні види пенсії (за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника), призначається один із цих видів пенсії за її вибором.

2. Особі, яка має право на довічну пенсію, призначається один з видів довічної пенсії за її вибором.

Стаття 11. Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню

Загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню підлягають:

1) громадяни України, іноземці (якщо інше не встановлено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України) та особи без громадянства, які працюють на підприємствах, в установах, організаціях, створених відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, у тому числі які є резидентами Дія Сіті, у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах цих підприємств та організацій, у громадських об'єднаннях, у фізичних осіб - підприємців, осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, та в інших фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або працюють на інших умовах, передбачених законодавством, або виконують роботи (надають послуги) на зазначених підприємствах, в установах, організаціях чи у фізичних осіб за гіг-контрактами, іншими договорами цивільно-правового характеру;

{Пункт 1 статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1667-IX від 15.07.2021}

2) фізичні особи - підприємці, у тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування;

3) особи, які провадять незалежну професійну діяльність, а саме наукову, літературну, артистичну, художню, освітню або викладацьку, а також медичну, юридичну практику, в тому числі адвокатську, нотаріальну діяльність, або особи, які провадять релігійну (місіонерську) діяльність, іншу подібну діяльність та отримують дохід від цієї діяльності;

4) громадяни України, які працюють у розташованих за межами України філіях, представництвах, інших відокремлених підрозділах підприємств та організацій (у тому числі міжнародних), створених відповідно до законодавства України (якщо інше не встановлено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України);

{Пункт 4 статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2449-VIII від 07.06.2018}

4¹) працівники дипломатичної служби, направлені у довготермінове відрядження;

{Статтю 11 доповнено пунктом 4¹ згідно із Законом № 2449-VIII від 07.06.2018}

5) громадяни України та особи без громадянства, які працюють в іноземних дипломатичних представництвах та консульських установах іноземних держав, філіях, представництвах, інших відокремлених підрозділах іноземних підприємств та організацій, міжнародних організацій, розташованих на території України (якщо інше не встановлено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України);

6) особи, які працюють на виборних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, громадських об'єднаннях та отримують заробітну плату (винагороду) за роботу на таких посадах;

7) особи, які проходять строкову військову службу у Збройних Силах України, інших утворених відповідно до закону військових формуваннях, Службі безпеки України та службу в органах і підрозділах цивільного захисту;

8) особи, які доглядають за дитиною до досягнення нею трирічного віку та відповідно до закону отримують допомогу по догляді за дитиною до досягнення нею трирічного віку та/або при народженні дитини, при усиновленні дитини;

9) один із непрацюючих працездатних батьків, усиновителів, опікун, піклувальник, один із прийомних батьків, батьків-вихователів, які фактично здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю, тяжко хворою дитиною, якій не встановлено інвалідність, а також непрацюючі працездатні особи, які здійснюють догляд за особою з інвалідністю I групи або за особою, яка досягла пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, та за висновком закладу охорони здоров'я потребує постійного стороннього догляду, якщо такі непрацюючі працездатні особи отримують допомогу, надбавку або компенсацію відповідно до законодавства;

{Пункт 9 статті 11 в редакції Закону № 2476-VIII від 03.07.2018; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022}

10) особи, які отримують допомогу по тимчасовій непрацездатності, а також особи, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами і отримують допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами;

11) військовослужбовці (крім військовослужбовців строкової служби), поліцейські, особи рядового і начальницького складу, у тому числі ті, які проходять військову службу під час особливого періоду, визначеного законами України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" та "Про військовий обов'язок і військову службу";

12) патронатні вихователі, батьки-вихователі дитячих будинків сімейного типу, прийомні батьки, якщо вони отримують грошове забезпечення відповідно до законодавства;

13) члени фермерського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню на інших підставах;

14) непрацюючий інший з подружжя працівника дипломатичної служби, який перебуває за кордоном за місцем довготермінового відрядження такого працівника;

{Статтю 11 доповнено пунктом 14 згідно із Законом № 2449-VIII від 07.06.2018}

15) громадяни України, стосовно яких згідно із Законом України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

{Статтю 11 доповнено пунктом 15 згідно із Законом № 2010-IX від 26.01.2022}

{Стаття 11 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2505-IV від 25.03.2005, № 3297-IV від 10.01.2006, № 857-V від 03.04.2007, № 107-VI від 28.12.2007, № 309-VI від 03.06.2008, № 2464-VI від 08.07.2010, № 2856-VI від 23.12.2010, № 2911-VI від 11.01.2011, № 231-VII від 14.05.2013, № 406-VII від 04.07.2013, № 901-VIII від 23.12.2015, № 1109-VIII від 19.04.2016, № 1369-VIII від 17.05.2016, № 1692-VIII від 19.10.2016; в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

Стаття 12. Добровільна участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

1. Особи, які досягли 16-річного віку та не належать до кола осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню відповідно до статті 11 цього Закону, у тому числі особи, які навчаються у вищих навчальних закладах за денною формою навчання, а також в аспірантурі та докторантурі, іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають або працюють на території України, громадяни України, які постійно проживають або працюють за межами України, якщо інше не встановлено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, мають право на добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

{Абзац перший статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

Зазначені особи можуть брати добровільну участь у солідарній системі або в накопичувальній системі пенсійного страхування, або одночасно в обох системах відповідно до укладеного договору про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі - договір про добровільну участь) згідно із Законом України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування".

{Абзац другий частини першої статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 184-VII від 04.04.2013}

{Частина другу статті 12 виключено на підставі Закону № 184-VII від 04.04.2013}

{Частина третю статті 12 виключено на підставі Закону № 184-VII від 04.04.2013}

{Частина четверту статті 12 виключено на підставі Закону № 184-VII від 04.04.2013}

{Частина п'яту статті 12 виключено на підставі Закону № 184-VII від 04.04.2013}

{Частина шосту статті 12 виключено на підставі Закону № 184-VII від 04.04.2013}

{Частина сьому статті 12 виключено на підставі Закону № 184-VII від 04.04.2013}

{Частина восьму статті 12 виключено на підставі Закону № 184-VII від 04.04.2013}

9. Особи, які досягли 16-річного віку та не належать до осіб, яким призначено пенсію у солідарній системі, мають право на добровільну сплату страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування відповідно до договору про добровільну сплату страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, що укладається з Пенсійним фондом.

Договір про добровільну сплату страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування укладається особою, яку ідентифіковано шляхом використання кваліфікованого електронного підпису, електронної системи ідентифікації "Bank ID" чи іншого засобу ідентифікації особи, який дає можливість однозначно ідентифікувати заявника, в електронній формі через Єдиний державний вебпортал електронних послуг (далі - Портал Дія), у тому числі з використанням мобільного додатка Порталу Дія (далі - мобільний додаток Дія), або через веб-портал електронних послуг Пенсійного фонду шляхом приєднання до типового договору про добровільну сплату страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (далі - типовий договір).

Договір про добровільну сплату страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування може бути укладено на користь третьої особи, яка відповідає вимогам, передбаченим абзацом першим цієї частини, крім особи, інформація про яку відсутня в інформаційній базі системи персоніфікованого обліку.

Особа, на користь якої укладено договір про добровільну сплату страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, може відмовитися від права, наданого їй на підставі договору, у будь-який час, але не пізніше трьох років з дати сплати страхових внесків. Про таку відмову особа повідомляє Пенсійний фонд через особистий кабінет застрахованої особи на веб-порталі електронних послуг Пенсійного фонду. Суми сплачених за таким договором страхових внесків зараховуються до бюджету Пенсійного фонду.

Типовий договір та порядок його укладення затверджуються Пенсійним фондом за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення, і передбачають таке:

для укладення договору особа, яка має намір укласти договір, повідомляє відомості про себе та про особу, на користь якої сплачуватимуться страхові внески (прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), дата народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті), підтверджує свою відповідність або відповідність особи, на користь якої сплачуватимуться страхові внески, вимогам цієї частини, про ознайомлення та згоду з умовами договору;

самостійне визначення особою, яка укладає договір, розміру страхових внесків, періодичності і строків їх сплати;

суми сплачених страхових внесків зараховуються за місяць, у якому кошти надійшли на рахунок Пенсійного фонду, а в разі якщо з урахуванням фактично сплаченого за особу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за відповідний місяць обчислена відповідно до частини четвертої статті 40 цього Закону сума заробітної плати (доходу), з якої фактично сплачено страхові внески, перевищуватиме максимальну величину заробітної плати (доходу), з якої сплачуються страхові внески, відповідна частина коштів зараховується в рахунок наступного місяця;

інформація про сплату страхових внесків до системи персоніфікованого обліку вноситься Пенсійним фондом автоматично за фактом зарахування коштів, про що формується повідомлення в особистий кабінет застрахованої особи на веб-порталі електронних послуг Пенсійного фонду.

Суми коштів за договором про добровільну сплату страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування підлягають сплаті на рахунок Пенсійного фонду, відкритий в уповноваженому банку, та не підлягають поверненню, крім випадків помилкового перерахування коштів на рахунок Пенсійного фонду.

{Статтю 12 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 2734-IX від 04.11.2022}

Стаття 13. Припинення участі в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

1. Участь застрахованих осіб у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування припиняється:

у разі якщо особа, яка підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню відповідно до цього Закону, втратила визначений цим Законом статус застрахованої особи;

у разі закінчення терміну дії договору про добровільну участь або дострокового розірвання цього договору у випадках, передбачених цим Законом;

у разі якщо застрахованій особі відповідно до цього Закону призначено пенсію і вона не продовжує працювати або якщо застрахована особа відповідно до цього Закону набула права на довічну пенсію чи одноразову виплату;

у разі смерті застрахованої особи.

2. У разі якщо особа не сплачувала страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування під час навчання, у період визнання особою з інвалідністю, тимчасового виїзду за кордон тощо, за нею зберігається право на набутий страховий стаж та право на пенсійні активи, що обліковані на її накопичувальному пенсійному рахунку у Накопичувальному фонді або на індивідуальному пенсійному рахунку у відповідному недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення.

{Частина друга статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

3. Особа, яка припинила участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, може поновити свою участь у цьому виді страхування з набуттям нею статусу, згідно з яким вона підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню відповідно до цього Закону або шляхом укладення в установленому цим Законом порядку договору про добровільну участь.

Стаття 14. Страхувальники

Страхувальниками відповідно до цього Закону є:

1) роботодавці:

підприємства, установи і організації, створені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, об'єднання громадян, профспілки, політичні партії (у тому числі філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи зазначених підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, профспілок, політичних партій, які мають окремий баланс і самостійно ведуть розрахунки із застрахованими особами), фізичні особи - підприємці та інші особи (включаючи юридичних та фізичних осіб - підприємців, які обрали особливий спосіб оподаткування (єдиний податок, фіксований сільськогосподарський податок), які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, або за договорами цивільно-правового характеру, - для осіб, зазначених у пунктах 1, 4¹, 10, 14 статті 11 цього Закону;

{Абзац другий пункту 1 статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2856-VI від 23.12.2010, № 406-VII від 04.07.2013, № 2148-VIII від 03.10.2017, № 2449-VIII від 07.06.2018}

{Абзац третій статті 14 виключено на підставі Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

філії, представництва, інші відокремлені підрозділи підприємств та організацій (у тому числі міжнародних), створених відповідно до законодавства України, які мають окремий баланс і самостійно здійснюють розрахунки із застрахованими особами, - для осіб, зазначених у пункті 4 статті 11 цього Закону;

{Абзац четвертий пункту 1 частини першої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2911-VI від 11.01.2011, № 2148-VIII від 03.10.2017, № 2449-VIII від 07.06.2018}

іноземні дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав, філії, представництва, інші відокремлені підрозділи іноземних підприємств та організацій, міжнародних організацій, розташованих на території України, - для осіб, зазначених у пункті 5 статті 11 цього Закону;

{Абзац п'ятий статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

2) підприємства, установи, організації, військові частини та органи, які виплачують заробітну плату (винагороду), грошове забезпечення, допомогу, надбавку або компенсацію, - для осіб, зазначених у пунктах 6-9, 11 і 12 статті 11 цього Закону;

{Пункт 2 статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами № 857-V від 03.04.2007, № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону № 309-VI від 03.06.2008; із змінами, внесеними згідно із Законами № 1369-VIII від 17.05.2016, № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Пункт 3 статті 14 виключено на підставі Закону № 2505-IV від 25.03.2005}
{Пункт 4 статті 14 виключено на підставі Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

5) застраховані особи, зазначені у пунктах 2, 3 і 13 статті 11 та частині першій статті 12 цього Закону;

{Пункт 5 статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

6) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері зовнішніх зносин, уповноважений орган центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань національної безпеки у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва у мирний час та особливий період, - для осіб, зазначених у пункті 14 статті 11 цього Закону.

{Статтю 14 доповнено пунктом 6 згідно із Законом № 2449-VIII від 07.06.2018}

Стаття 15. Платники страхових внесків

1. Платниками страхових внесків до солідарної системи є страхувальники, зазначені в статті 14 цього Закону, і застраховані особи, зазначені в частині першій статті 12 цього Закону.

2. Платниками страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування є застраховані особи, зазначені в пунктах 1-6, 10-13 статті 11 та частині першій статті 12 цього Закону.

{Частина друга статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законами № 857-V від 03.04.2007, № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону № 309-VI від 03.06.2008; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3668-VI від 08.07.2011, № 2148-VIII від 03.10.2017}

3. Страхувальники набувають статусу платників страхових внесків до Пенсійного фонду з дня взяття їх на облік територіальним органом Пенсійного фонду, а особи, визначені частиною першою статті 12 цього Закону, - з дня набрання чинності договором про їх добровільну участь.

{Частина третя статті 15 в редакції Закону № 3456-IV від 22.02.2006}

4. Взяття на облік до Пенсійного фонду страхувальників, зазначених у статті 14 цього Закону, здійснюється у такому порядку:

для юридичних осіб, незалежно від організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування, а також фізичних осіб - підприємців, зазначених у пунктах 1-4 статті 14 цього Закону, на яких поширюється дія Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців", - на підставі відомостей з реєстраційної картки, наданих державним реєстратором згідно із Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців", не пізніше наступного робочого дня з дня отримання зазначених відомостей територіальними органами Пенсійного фонду;

для страхувальників, зазначених у пунктах 1-5 статті 14 цього Закону, на яких не поширюється дія Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців", - у порядку, встановленому правлінням Пенсійного фонду, не пізніше наступного робочого дня з дня отримання від них відповідної заяви.

{Частина четверта статті 15 в редакції Закону № 3456-IV від 22.02.2006}

5. Повідомлення про взяття на облік страхувальника як платника страхових внесків надсилається страхувальнику наступного робочого дня з дня взяття на облік.

{Частина статті 15 в редакції Закону № 3456-IV від 22.02.2006}

6. Зняття з обліку страхувальника здійснюється територіальними органами Пенсійного фонду на підставі відомостей з реєстраційної картки, наданих державним реєстратором, страхувальників - фізичних осіб - підприємців, - на підставі відомостей з реєстраційної картки, наданих державним реєстратором, після проведення передбачених законодавством перевірок страхувальника та проведення остаточного розрахунку, а страхувальників, на яких не поширюється дія Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців", - за їх заявою після проведення передбачених законодавством перевірок страхувальника, звірення розрахунків з ним і проведення остаточного розрахунку.

{Частина статті 15 в редакції Закону № 3456-IV від 22.02.2006; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1258-VII від 13.05.2014}

Стаття 16. Права та обов'язки застрахованої особи

1. Застрахована особа має право:

1) отримати в установленому законодавством порядку свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

2) отримувати від страхувальника підтвердження про сплату страхових внесків, у тому числі в письмовій формі;

3) вимагати від страхувальника сплати страхових внесків, у тому числі в судовому порядку;

4) отримувати безоплатно відомості, внесені до її персональної облікової картки з системи персоналізованого обліку та Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, у тому числі інформацію, що відображає обсяг пенсійних коштів на її накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді або індивідуальному пенсійному рахунку в недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення, якщо застрахована особа обрала такий недержавний пенсійний фонд, та стан здійснення пенсійних виплат за формою, встановленою правлінням Пенсійного фонду, та в порядку, визначеному цим Законом;

{Пункт 4 частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно з Законом № 2464-VI від 08.07.2010; в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

5) звертатися із заявою до територіального органу Пенсійного фонду про уточнення відомостей, внесених до персональної облікової картки в системі персоніфікованого обліку та Державному реєстрі загальнообов'язкового державного соціального страхування;

{Пункт 5 частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно з Законом № 2464-VI від 08.07.2010}

6) обирати або змінювати в порядку, визначеному законом, страхову організацію, яка здійснює виплату довічних пенсій;

7) обирати порядок здійснення виплати пенсії;

8) оскаржувати в установленому законодавством порядку дії страховальника, виконавчих органів Пенсійного фонду, їх посадових осіб та інших суб'єктів системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

9) на отримання пенсійних виплат на умовах і в порядку, передбачених цим Законом;

10) залишатись учасником системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в разі тимчасового припинення до досягнення пенсійного віку сплати страхових внесків з дотриманням вимог цього Закону;

11) достроково розривати договір про добровільну участь у порядку, визначеному цим Законом;

11¹) обирати недержавний пенсійний фонд - суб'єкт другого рівня системи пенсійного забезпечення на умовах та в порядку, визначених законом;

{Частина першу статті 16 доповнено пунктом 11¹ згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

11²) змінювати відповідний недержавний пенсійний фонд - суб'єкт другого рівня системи пенсійного забезпечення, але не частіше одного разу на два роки;

{Частина першу статті 16 доповнено пунктом 11² згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

12) інші права відповідно до цього Закону.

2. Застрахована особа зобов'язана:

1) пред'являти свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на вимогу страховальника, посадових осіб виконавчих органів Пенсійного фонду;

2) надавати на вимогу страховальника, територіального органу Пенсійного фонду документи, що засвідчують відомості, які мають бути занесені або містяться в її персональній обліковій картці в системі персоніфікованого обліку та Державному реєстрі загальнообов'язкового державного соціального страхування;

{Пункт 2 частини другої статті 16 із змінами, внесеними згідно з Законом № 2464-VI від 08.07.2010}

3) повідомляти територіальні органи Пенсійного фонду про зміну даних, що вносяться до її персональної облікової картки в системі персоніфікованого обліку та Державному реєстрі загальнообов'язкового державного соціального страхування, виїзд за межі держави та про обставини, що спричиняють зміну статусу застрахованої особи, протягом десяти днів з моменту їх виникнення;

{Пункт 3 частини другої статті 16 із змінами, внесеними згідно з Законом № 2464-VI від 08.07.2010}

3¹) повідомляти страховальника, в якого особа працює за основним місцем роботи, про визначення особою такого місця роботи як основного згідно з поданою нею заявою (до її відкликання);

{Частина другу статті 16 доповнено пунктом 3¹ згідно із Законом № 1217-IX від 05.02.2021}

4) укладати договір страхування довічної пенсії з обраною страховою організацією та не розривати цей договір протягом життя (крім випадків зміни страхової організації згідно із цим Законом);

5) виконувати інші вимоги, передбачені цим Законом, а також нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього Закону.

{Статтю 17 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Статтю 18 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Статтю 19 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

Стаття 20. Обчислення та сплата страхових внесків

1. Страхові внески обчислюються виключно в грошовій формі, у тому числі з виплат (доходу), що здійснюються в натуральній формі.

Обчислення страхових внесків із сум, виражених в іноземній валюті, здійснюється шляхом перерахування зазначених сум у національну валюту України за курсом валют, установленим Національним банком України на день обчислення страхових внесків.

2. Обчислення страхових внесків застрахованих осіб, зазначених у пунктах 1, 2, 5-7, 9, 10, 12, 15, 17 і 18 статті 11 цього Закону, здійснюється страховальниками на підставі бухгалтерських та інших документів, відповідно до яких провадиться нарахування (обчислення) або які підтверджують нарахування (обчислення) заробітної плати (доходу), грошового забезпечення, на які відповідно до цього Закону нараховуються страхові внески.

{Частина друга статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законами № 857-V від

03.04.2007, № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону № 309-VI від 03.06.2008}

3. Обчислення страхових внесків територіальними органами Пенсійного фонду у випадках, передбачених цим Законом, здійснюється на підставі складених актів перевірки правильності нарахування та сплати страхових внесків, звітності, що подається страхувальником, бухгалтерських та інших документів, що підтверджують суму заробітної плати (доходу), на які відповідно до цього Закону нараховуються страхові внески.

Страхові внески обчислюються територіальним органом Пенсійного фонду в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, за непрямим методом виходячи з оцінки валового доходу та витрат страхувальника, кількості осіб, які перебувають з ним у трудових відносинах, обсягу виробленої (реалізованої) продукції (послуг), суми сплачених ним податків, інших обов'язкових платежів, передбачених законодавством, у разі:

ухилення страхувальника чи його посадових осіб від надання територіальному органу Пенсійного фонду звітності чи інших документів про сплату страхових внесків;

неведення страхувальником бухгалтерського обліку чи відсутності в нього відповідних первинних документів;

якщо сума страхових внесків, нарахована страхувальником, не підтверджується документами.

Обчислення територіальними органами Пенсійного фонду сум страхових внесків за минулі періоди провадиться виходячи з розміру страхового внеску, що діяв на день нарахування виплат (доходу), на які відповідно до цього Закону нараховуються страхові внески.

4. Сплата страхових внесків здійснюється виключно в грошовій формі шляхом внесення відповідних сум страхових внесків до солідарної системи на банківські рахунки виконавчих органів Пенсійного фонду, а сум страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування - на банківський рахунок Накопичувального фонду або на банківський рахунок обраного застрахованою особою недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення.

{Частина четверта статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

5. Страхові внески сплачуються страхувальниками шляхом перерахування безготівкових сум з їх банківських рахунків.

Страховальники - фізичні особи, які не мають банківських рахунків, сплачують страхові внески шляхом готівкових розрахунків через банківські установи.

6. Страховальники зобов'язані сплачувати страхові внески, нараховані за відповідний базовий звітний період, не пізніше ніж через 20 календарних днів із дня закінчення цього періоду.

Базовим звітним періодом є:

для страхувальників, зазначених у пунктах 1, 2, 4 статті 14 цього Закону, - календарний місяць;

{Абзац третьої частини шостої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2505-IV від 25.03.2005}

для страхувальників, зазначених у пункті 5 статті 14 цього Закону, - квартал.

При цьому в разі здійснення протягом базового звітного періоду виплат (виплати доходу), на які відповідно до цього Закону нараховуються страхові внески, страхувальники одночасно з видачею зазначених сум зобов'язані сплачувати авансові платежі у вигляді сум страхових внесків, що підлягають нарахуванню на зазначені виплати (дохід).

У разі недостатності у страхувальника коштів для здійснення в повному обсязі виплати заробітної плати (доходу) та одночасної сплати відповідних авансових платежів виплата зазначених сум та сплата страхових внесків здійснюється в пропорційних розмірах у порядку, визначеному правлінням Пенсійного фонду.

У разі несплати авансових платежів до страхувальників застосовуються фінансові санкції, передбачені цим Законом.

Перерахування страхових внесків здійснюється страхувальниками одночасно з одержанням (перерахуванням) коштів на оплату праці (виплати доходу), у тому числі в безготівковій чи натуральній формі або з виручки від реалізації товарів (послуг). При цьому фактичним одержанням (перерахуванням) коштів на оплату праці (виплати доходу) вважається одержання відповідних сум готівкою, зарахування на банківський рахунок одержувача, перерахування за дорученням одержувача на будь-які цілі, одержання товарів (послуг) або будь-яких інших матеріальних цінностей в рахунок зазначених виплат (доходу), фактичне здійснення із цих виплат (доходу) відрахувань, передбачених законодавством або за виконавчими документами, чи будь-яких інших відрахувань.

За осіб, зазначених у пунктах 8, 11-14 статті 11 цього Закону, страхові внески сплачуються в порядку і строки, визначені Кабінетом Міністрів України, за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів, коштів цільових фондів, з яких цим особам сплачуються відповідно грошове забезпечення, страхові виплати, допомога, надбавка і компенсації.

{Абзац частини шостої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2505-IV від 25.03.2005, № 1369-VIII від 17.05.2016}

За осіб, зазначених у пункті 14 статті 11 цього Закону, страхові внески сплачуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, за рахунок коштів державного бюджету.

{Частину шосту статті 20 доповнено абзацом десятим згідно із Законом № 2449-VIII від 07.06.2018}

За осіб, зазначених у пункті 15 статті 11 цього Закону, страхові внески за весь період позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України та протягом шести місяців після звільнення сплачуються в порядку і строки, визначені Кабінетом Міністрів України, за рахунок коштів державного бюджету.

{Частина шосту статті 20 доповнено абзацом одинадцятим згідно із Законом № 2010-IX від 26.01.2022}

7. Особи, зазначені в частині першій статті 12 цього Закону, сплачують страхові внески у строки, визначені договором про добровільну участь, але не рідше одного разу на квартал.

8. Страхові внески, які відповідно до цього Закону підлягають сплаті із сум виплат (доходу) за період з дня виникнення у страхувальника зобов'язання щодо взяття на облік як платника страхових внесків до дня його взяття на облік в органах Пенсійного фонду, сплачуються (стягуються) на загальних підставах відповідно до цього Закону за весь зазначений період.

{Частина восьма статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3456-IV від 22.02.2006}

9. Днем сплати страхових внесків вважається:

у разі перерахування сум страхових внесків у безготівковій формі з банківського рахунку страхувальника на банківський рахунок органу Пенсійного фонду - день списання установою банку, органом, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів, суми платежу з банківського (спеціального реєстраційного) рахунку страхувальника незалежно від часу її зарахування на банківський рахунок органу Пенсійного фонду;

{Абзац другий частини дев'ятої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3668-VI від 08.07.2011, № 5462-VI від 16.10.2012}

у разі сплати сум страхових внесків готівкою - день внесення страхувальником коштів у банківську установу чи відділення зв'язку для перерахування на банківські рахунки органу Пенсійного фонду.

{Абзац третій частини дев'ятої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

10. Якщо страхувальники несвоєчасно або не в повному обсязі сплачують страхові внески, до них застосовуються фінансові санкції, передбачені цим Законом, а посадові особи, винні в порушенні законодавства про сплату страхових внесків, несуть дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно із законом.

11. Суми надміру або помилково сплачених страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування, у тому числі сплачені із заробітної плати (доходу) застрахованої особи, яка працює за сумісництвом, що перевищує максимальну величину, передбачену пунктом 4 частини першої статті 1 Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", повертаються цій застрахованій особі або за її бажанням залишаються в Накопичувальному фонді та обліковуються на накопичувальному пенсійному рахунку або у відповідному недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення та обліковуються на індивідуальному пенсійному рахунку в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Частина одинадцята статті 20 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

12. Страхові внески підлягають сплаті незалежно від фінансового стану платника страхових внесків.

Установи банків приймають від страхувальників платіжні доручення та інші платіжні документи на видачу (перерахування) коштів для виплат заробітної плати (доходу), на які відповідно до цього Закону нараховуються страхові внески, та здійснюють видачу (перерахування) зазначених коштів лише за умови одночасного подання страхувальником платіжних документів про перерахування коштів для сплати відповідних сум страхових внесків або документів, що підтверджують фактичну сплату цих сум, у порядку, визначеному правлінням Пенсійного фонду України за погодженням із Національним банком України та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення. У разі невиконання банками цієї вимоги вони за рахунок власних коштів у порядку, встановленому Національним банком України, сплачують відповідному територіальному органу Пенсійного фонду суму, що дорівнює сумі несплачених страхових внесків, з правом зворотної вимоги до страхувальників щодо відшкодування цієї суми.

{Абзац другий частини дванадцятої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 795-VI від 24.12.2008}

У разі наявності в платника страхових внесків одночасно із зобов'язаннями із сплати страхових внесків зобов'язань із сплати податків, інших обов'язкових платежів, передбачених законом, або зобов'язань перед іншими кредиторами зобов'язання із сплати страхових внесків виконуються в першу чергу і мають пріоритет перед усіма іншими зобов'язаннями, крім зобов'язань щодо виплати заробітної плати (доходу).

13. Суми надміру сплачених чи помилково сплачених страхових внесків до солідарної системи повертаються страхувальникам або за їх згодою зараховуються в рахунок майбутніх платежів страхових внесків у порядку і в строки, визначені правлінням Пенсійного фонду.

14. Облік сум, які сплачуються/підлягають сплаті на рахунки Пенсійного фонду, здійснюється в порядку, що затверджується Пенсійним фондом за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

{Статтю 20 доповнено частиною чотирнадцятою згідно із Законом № 2734-IX від 04.11.2022}

Стаття 21. Персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного пенсійного

страхування

1. Персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування здійснюється з метою обліку застрахованих осіб, учасників накопичувальної системи пенсійного страхування та їх ідентифікації, а також накопичення, зберігання та автоматизованої обробки інформації про облік застрахованих осіб і реалізацію ними права на страхові виплати у солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та накопичувальній системі пенсійного страхування.

Для формування інформаційної бази системи персоніфікованого обліку використовуються відомості, що надходять від:

державних реєстраторів юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

роботодавців;

застрахованих осіб;

фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування;

центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, виконавчих органів сільських, селищних, міських (крім міст обласного значення) рад та уповноважених суб'єктів для обліку даних Єдиного державного демографічного реєстру;

податкових органів, територіальних органів Пенсійного фонду за результатами перевірок платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та/або в порядку міжвідомчого обміну інформацією;

державної служби зайнятості;

інших підприємств, установ, організацій та військових частин;

компаній з управління активами;

зберігачів;

інших джерел, передбачених законодавством.

Персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування є складовою частиною Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, порядок ведення якого встановлюється Законом України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування".

{Частина першу статті 21 доповнено абзацом чотирнадцятим згідно із Законом № 1217-IX від 05.02.2021}

2. На кожну застраховану особу відкривається персональна електронна облікова картка, якій присвоюється унікальний номер електронної облікової картки.

Унікальний номер електронної облікової картки формується автоматично шляхом додавання одиниці до останнього наявного унікального номера електронної облікової картки. Порядок та строки впровадження унікальних номерів електронних облікових карток застрахованих осіб, порядок ведення персональних електронних облікових карток визначаються Пенсійним фондом.

3. Персональна електронна облікова картка застрахованої особи повинна містити такі відомості:

1) умовно-постійна частина персональної електронної облікової картки:

унікальний номер електронної облікової картки;

серія, номер і найменування документа, що посвідчує особу;

прізвище, ім'я та по батькові на момент створення електронної облікової картки;

прізвище, ім'я та по батькові на поточний момент;

прізвище при народженні;

дата народження;

місце народження;

стать;

адреса місця проживання;

{Абзац одинадцятий пункту 1 частини третьої статті 21 виключено на підставі Закону № 1871-IX від 05.11.2021}

реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки та офіційно повідомили про це відповідний податковий орган і мають відмітку в паспорті);

унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі;

громадянство;

номер телефону (за згодою);

відмітка про смерть;

2) частина персональної електронної облікової картки, яка відображає страховий стаж, заробітну плату (дохід, грошове забезпечення), розмір сплачених страхових внесків та інші відомості, необхідні для обчислення та призначення страхових виплат:

код згідно з ЄДРПОУ або реєстраційний номер облікової картки платника податків, або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки та офіційно повідомили про це відповідний податковий орган і мають відмітку в паспорті) страхувальника (платника);

рік, за який внесено відомості;

розмір страхового внеску за відповідний місяць;

сума сплачених страхових внесків за відповідний місяць;

страховий стаж;

кількість відпрацьованих застрахованою особою календарних днів (годин) за відповідний місяць;

ознака особливих умов праці, що дають право на пільги в системі пенсійного забезпечення;

сума заробітної плати (доходу, грошового забезпечення), з якої сплачено страхові внески за відповідний місяць;

3) частина персональної електронної облікової картки, яка відображає виплату за рахунок коштів Пенсійного фонду пенсії застрахованій особі за місяцями:

номер електронної пенсійної справи;

номер архівної електронної пенсійної справи в електронному архіві пенсійних справ;

дата, з якої призначено пенсію;

поточний місяць нарахування (перерахунку, індексації) пенсії;

сума періодів страхового стажу;

коефіцієнт страхового стажу;

коефіцієнт заробітної плати (доходу, грошового забезпечення);

заробітна плата (дохід, грошове забезпечення) для обчислення, перерахунку, індексації пенсії на поточний момент;

поточний розмір пенсії для виплати;

відомості про членів сім'ї, які перебувають на утриманні застрахованої особи, та її дітей;

інформація про уповноважену особу, яка одержала звернення про призначення (перерахунок) пенсії;

4) частина персональної електронної облікової картки, яка відображає участь застрахованої особи в накопичувальній системі пенсійного страхування, стан накопичувального пенсійного рахунку застрахованої особи або здійснення виплат її спадкоємцям за рахунок коштів, що обліковуються на такому рахунку, а також відомості про стан індивідуального пенсійного рахунку застрахованої особи в недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення та здійснення їй пенсійних виплат:

сума заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) учасника накопичувальної пенсійної системи, з якої сплачено страхові внески за відповідний місяць;

сума страхових внесків, сплачена до накопичувальної системи пенсійного страхування за останній звітний рік;

дата перерахування страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування;

кількість одиниць пенсійних активів застрахованої особи в накопичувальній системі пенсійного страхування;

загальна сума коштів застрахованої особи в накопичувальній системі пенсійного страхування;

реквізити обраного застрахованою особою недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення, з яким укладено пенсійний контракт, реквізити адміністратора і зберігача такого фонду;

сума коштів, що обліковується на індивідуальному пенсійному рахунку застрахованої особи в недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення;

сума одноразової виплати, сплаченої відповідно до статті 56 цього Закону застрахованій особі в накопичувальній системі пенсійного страхування або її спадкоємцю, дата такої виплати;

реквізити страхової організації, з якою укладено договір страхування довічної пенсії (у разі укладення);

дата укладення договору страхування довічної пенсії та розмір страхової виплати за цим договором (у разі укладення);

сума коштів, перерахована з накопичувальної системи пенсійного страхування страховій організації, обраній застрахованою особою, для оплати договору страхування довічної пенсії, дата її перерахування;

сума штрафної санкції та пені, сплачена агентом-страхувальником за несвоєчасне перерахування сум страхових внесків на користь учасника накопичувальної системи пенсійного страхування, дата її сплати;

відмітка про дату смерті застрахованої особи;

5) частина персональної електронної облікової картки, яка відображає звернення застрахованої особи, надання інформації про застраховану особу та інші відомості щодо реалізації прав застрахованої особи у системі пенсійного забезпечення.

4. Персоніфіковані відомості, внесені до персональної електронної облікової картки застрахованої особи, зберігаються в Пенсійному фонді протягом усього життя цієї особи, а після її смерті - протягом 75 років на паперових носіях та/або в електронній формі за наявності засобів, що гарантують ідентичність паперової та електронної форм документа.

5. Відомості про стан індивідуального пенсійного рахунку застрахованої особи в недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення, які є складовою персональної електронної облікової картки застрахованої особи, та порядок обміну інформацією між Пенсійним фондом і адміністраторами недержавних пенсійних фондів - суб'єктів другого рівня системи пенсійного забезпечення визначаються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, і Пенсійним фондом.

{Абзац другий частини п'ятої статті 21 виключено на підставі Закону № 1217-IX від 05.02.2021}

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування надають Пенсійному фонду інформацію для ведення персоніфікованого обліку в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, та Пенсійним фондом за погодженням з фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

{Абзац третій частини п'ятої статті 21 в редакції Закону № 440-IX від 14.01.2020}

Персоніфіковані відомості про заробітну плату (дохід, грошове забезпечення, допомогу, компенсацію) застрахованих осіб, на яку нараховано і з якої сплачено страхові внески, та інші відомості подаються до Пенсійного фонду роботодавцями, підприємствами, установами, організаціями, військовими частинами та органами, які виплачують грошове забезпечення, допомогу та компенсацію відповідно до законодавства.

Відомості про фізичних осіб - підприємців та осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, подаються безпосередньо зазначеними особами.

Відомості про осіб, які підлягали загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню на випадок безробіття та отримували допомогу по безробіттю (крім одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності) та матеріальну допомогу в період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації, подаються державною службою зайнятості.

Відомості про осіб, зазначених у пункті 14 статті 11 цього Закону, подаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері зовнішніх зносин, уповноваженим органом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань національної безпеки у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва у мирний час та особливий період.

{Частину п'яту статті 21 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2449-VIII від 07.06.2018}

Порядок та строки подання відомостей, зазначених в абзацах четвертому - сьомому цієї частини, встановлюються Пенсійним фондом за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення.

{Абзац восьмий частини п'ятої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2449-VIII від 07.06.2018}

6. Органи, що здійснюють державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб - підприємців, зобов'язані надсилати один примірник реєстраційної картки територіальному органу Пенсійного фонду за місцем реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності

{Стаття 21 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2505-IV від 25.03.2005, № 107-VI від 28.12.2007, № 309-VI від 03.06.2008, № 1276-VI від 16.04.2009, № 2464-VI від 08.07.2010, № 2856-VI від 23.12.2010, № 3668-VI від 08.07.2011, № 5492-VI від 20.11.2012, № 406-VII від 04.07.2013; в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

Стаття 22. Інформація у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

1. Інформація у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування використовується з дотриманням вимог, передбачених законодавством про інформацію.

2. Відомості, що містяться в системі персоніфікованого обліку, використовуються:

1) виконавчими органами Пенсійного фонду для:

підтвердження участі застрахованої особи в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

обчислення страхових внесків;

визначення права застрахованої особи або членів її сім'ї на отримання пенсійних виплат згідно з цим Законом;

визначення розміру, перерахунку та індексації пенсійних виплат, передбачених цим Законом;

надання застрахованій особі на її вимогу або у випадках, передбачених цим Законом та Законом України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування";

надання страховим організаціям, що здійснюють страхування довічних пенсій;

надання аудиту, який відповідно до цього Закону здійснює аудит Накопичувального фонду;

обміну інформацією з централізованим банком даних з проблем інвалідності;

2) структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх створення) рад для призначення всіх видів державної соціальної допомоги та субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива.

{Пункт 2 частини другої статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Частина друга статті 22 в редакції Закону № 1774-VIII від 06.12.2016}

3. Надання органами Пенсійного фонду відомостей, що містяться в системі персоналізованого обліку, іншим юридичним і фізичним особам, крім структурних підрозділів з питань соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх створення) рад, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування та перелічених у частині другій цієї статті, допускається виключно за рішенням суду та у випадках, передбачених законом.

{Частина третя статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 799-VI від 25.12.2008; в редакції Закону № 1774-VIII від 06.12.2016; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

4. Пенсійний фонд забезпечує комплекс організаційних та технічних заходів, спрямованих на захист відомостей, що містяться в системі персоналізованого обліку, в тому числі забезпечує обмеження кола службових осіб, які в силу своїх службових обов'язків мають доступ до відомостей, що містяться в системі персоналізованого обліку.

Особи, які мають доступ або користуються відомостями, що містяться в системі персоналізованого обліку, за незаконне розголошення цих відомостей несуть відповідальність згідно із законом.

5. Для здійснення доступу застрахованих осіб, страхувальників та інших осіб у випадках, передбачених законодавством, до інформації та послуг у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування забезпечується функціонування веб-порталу електронних послуг Пенсійного фонду.

Послуги, надання яких передбачає доступ до персональних даних про фізичну особу, реалізацію нею прав на пенсійне забезпечення, надаються за умови ідентифікації такої особи з використанням кваліфікованого електронного підпису або інших надійних засобів ідентифікації у порядку, що визначається правлінням Пенсійного фонду за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

{Статтю 22 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1217-IX від 05.02.2021}

Стаття 23. Розгляд спорів

Спори, що виникають із правовідносин за цим Законом, вирішуються органами Пенсійного фонду та в судовому порядку.

Розділ II СТРАХОВИЙ СТАЖ У СОЛІДАРНІЙ СИСТЕМІ

Стаття 24. Періоди, з яких складається страховий стаж

1. Страховий стаж - період (строк), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачені страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок.

До страхового стажу для обчислення розміру пенсії за віком, з якого обчислюється розмір пенсії по інвалідності або у зв'язку з втратою годувальника, крім наявного страхового стажу, зараховується також на загальних підставах відповідно період з дня встановлення інвалідності до досягнення застрахованою особою віку, передбаченого частиною першою статті 26 цього Закону, та період з дня смерті годувальника до дати, коли годувальник досяг би віку, передбаченого частиною першою статті 26 цього Закону.

{Абзац другий частини першої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

Період, протягом якого особа, яка підлягала загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню на випадок безробіття, отримувала допомогу по безробіттю (крім одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності), допомогу по частковому безробіттю, допомогу по частковому безробіттю на період карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та матеріальну допомогу у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації, включається до страхового стажу.

{Частина першу статті 24 доповнено абзацом згідно із Законом № 2505-IV від 25.03.2005; в редакції Закону № 1071-IX від 04.12.2020}

Час перебування на інвалідності у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням зараховується до стажу роботи із шкідливими умовами, який дає право на призначення пенсії на пільгових умовах і у пільгових розмірах.

{Частина першу статті 24 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 345-VI від 02.09.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

Для осіб, стосовно яких згідно із Законом України "Про соціальний і правовий захист осіб,

стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, період позбавлення особистої свободи зараховується до страхового стажу для призначення пенсії за віком, а також до страхового стажу роботи із шкідливими умовами, який дає право на призначення пенсії на пільгових умовах і у пільгових розмірах.

{Частина першу статті 20 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 2010-IX від 26.01.2022}

2. Страховий стаж обчислюється територіальними органами Пенсійного фонду відповідно до вимог цього Закону за даними, що містяться в системі персоніфікованого обліку, а за періоди до впровадження системи персоніфікованого обліку - на підставі документів та в порядку, визначеному законодавством, що діяло до набрання чинності цим Законом, а також даних, включених на підставі цих документів до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування.

{Абзац перший частини другої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1217-IX від 05.02.2021}

У разі якщо за період з 1 липня 2000 року по 31 грудня 2016 року в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування відсутні відомості, необхідні для обчислення страхового стажу військовослужбовцям (крім військовослужбовців строкової військової служби), поліцейським, особам рядового і начальницького складу відповідно до цього Закону, страховий стаж обчислюється на підставі довідки про проходження військової служби та про сплачені суми страхових внесків.

{Частина другу статті 24 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

3. Страховий стаж обчислюється в місяцях. Неповний місяць роботи, якщо застрахована особа підлягала загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню або брала добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, зараховується до страхового стажу як повний місяць за умови, що сума сплачених за цей місяць страхових внесків з урахуванням сум страхових внесків, сплачених виходячи з мінімальної заробітної плати, є не меншою, ніж мінімальний страховий внесок.

{Абзац перший частини третьої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

Якщо сума сплачених за відповідний місяць страхових внесків з урахуванням сум страхових внесків, сплачених виходячи з мінімальної заробітної плати, є меншою, ніж мінімальний страховий внесок, цей період зараховується до страхового стажу як повний місяць за умови здійснення в порядку, визначеному правлінням Пенсійного фонду, відповідної доплати до суми страхових внесків з урахуванням сум страхових внесків, сплачених виходячи з мінімальної заробітної плати на дату здійснення доплати, таким чином, щоб загальна сума сплачених коштів за відповідний місяць була не меншою, ніж мінімальний страховий внесок.

{Абзац другий частини третьої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року, № 2040-IX від 15.02.2022}

У разі якщо зазначену доплату не було здійснено, до страхового стажу зараховується період, визначений за кожний місяць сплати страхових внесків за формулою:

$ТП = Св : В$, де:

ТП - тривалість періоду, що зараховується до страхового стажу та визначається в місяцях;

Св - сума фактично сплачених страхових внесків за відповідний місяць з урахуванням сум страхових внесків, сплачених виходячи з мінімальної заробітної плати;

{Абзац шостий частини третьої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

В - мінімальний страховий внесок за відповідний місяць.

Періоди роботи після призначення пенсії зараховуються до страхового стажу на загальних підставах.

Страховий стаж враховується в одинарному розмірі, крім випадків, передбачених цим Законом.

За кожний повний рік стажу роботи (врахованого в одинарному розмірі) на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, зайнятість на яких давала та дає право на пенсію на пільгових умовах, до страхового стажу додатково зараховується по одному року.

{Частина третю статті 24 доповнено абзацом десятим згідно із Законом № 345-VI від 02.09.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

4. Періоди трудової діяльності та інші періоди, що враховувалися до стажу роботи для призначення пенсії до набрання чинності цим Законом, зараховуються до страхового стажу в порядку і на умовах, передбачених законодавством, що діяло раніше, крім випадків, передбачених цим Законом.

{Абзац перший частини четвертої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 345-VI від 02.09.2008}

{Абзац другий частини четвертої статті 24 виключено на підставі Закону № 345-VI від 02.09.2008}

Депортованим особам, які знаходилися на спецпоселенні (період якого визначається з

моменту депортації до моменту зняття режиму спецпоселень включно), період роботи на спецпоселенні зараховується до страхового стажу для призначення пенсії у потрібному розмірі. Різниця між розміром пенсії, обчисленим відповідно до статті 27 цього Закону з урахуванням пільгового обчислення стажу, передбаченого цим абзацом, та розміром пенсії, обчисленим відповідно до статті 27 цього Закону без урахування такого пільгового обчислення стажу, фінансується за рахунок коштів державного бюджету.

{Частина четверту статті 24 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022}

Пільговий порядок обчислення стажу роботи, передбачений законодавством, що діяло раніше, за період з 1 січня 2004 року застосовується виключно в частині визначення права на пенсію за віком на пільгових умовах та за вислугу років.

{Частина четверту статті 24 доповнено абзацом згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

Стаття 25. Коефіцієнт страхового стажу

1. Коефіцієнт страхового стажу, що застосовується для обчислення розміру пенсії, визначається із заокругленням до п'яти знаків після коми за формулою:

$$K_c = \frac{C_m \times C_v}{100\% \times 12}, \text{ де:}$$

K_c - коефіцієнт страхового стажу;

C_m - сума місяців страхового стажу;

C_v - визначена відповідно до цього Закону величина оцінки одного року страхового стажу (у відсотках). За період участі в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування величина оцінки одного року страхового стажу дорівнює 1%.

{Абзац п'ятий частини першої статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законами № 107-VI від 28.12.2007, № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Абзац шостий частини першої статті 25 виключено на підставі Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

2. Коефіцієнт страхового стажу з урахуванням періодів до набрання чинності цим Законом не може перевищувати 0,75, а з урахуванням страхового стажу, передбаченого абзацом десятим частини третьої статті 24 цього Закону, - 0,85.

{Частина друга статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом № 231-VII від 14.05.2013}

Розділ III ПЕНСІЇ ЗА ВІКОМ У СОЛІДАРНІЙ СИСТЕМІ

Стаття 26. Умови призначення пенсії за віком

1. Особи мають право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років за наявності страхового стажу не менше 15 років по 31 грудня 2017 року.

Починаючи з 1 січня 2018 року право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років мають особи за наявності страхового стажу:

з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2018 року - не менше 25 років;

з 1 січня 2019 року по 31 грудня 2019 року - не менше 26 років;

з 1 січня 2020 року по 31 грудня 2020 року - не менше 27 років;

з 1 січня 2021 року по 31 грудня 2021 року - не менше 28 років;

з 1 січня 2022 року по 31 грудня 2022 року - не менше 29 років;

з 1 січня 2023 року по 31 грудня 2023 року - не менше 30 років;

з 1 січня 2024 року по 31 грудня 2024 року - не менше 31 року;

з 1 січня 2025 року по 31 грудня 2025 року - не менше 32 років;

з 1 січня 2026 року по 31 грудня 2026 року - не менше 33 років;

з 1 січня 2027 року по 31 грудня 2027 року - не менше 34 років;

починаючи з 1 січня 2028 року - не менше 35 років.

До досягнення віку, встановленого абзацами першим і другим цієї частини, право на пенсію за віком за наявності відповідного страхового стажу мають жінки 1961 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

55 років - які народилися по 30 вересня 1956 року включно;

55 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1956 року по 31 березня 1957 року;

56 років - які народилися з 1 квітня 1957 року по 30 вересня 1957 року;

56 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1957 року по 31 березня 1958 року;

57 років - які народилися з 1 квітня 1958 року по 30 вересня 1958 року;

57 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1958 року по 31 березня 1959 року;

58 років - які народилися з 1 квітня 1959 року по 30 вересня 1959 року;

58 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1959 року по 31 березня 1960 року;

59 років - які народилися з 1 квітня 1960 року по 30 вересня 1960 року;

59 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1960 року по 31 березня 1961 року;

60 років - які народилися з 1 квітня 1961 року по 31 грудня 1961 року.

2. У разі відсутності, починаючи з 1 січня 2018 року, страхового стажу, передбаченого частиною першою цієї статті, право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 63 роки мають особи за наявності страхового стажу:

по 31 грудня 2018 року - від 15 до 25 років;

з 1 січня 2019 року по 31 грудня 2019 року - від 16 до 26 років;

з 1 січня 2020 року по 31 грудня 2020 року - від 17 до 27 років;

з 1 січня 2021 року по 31 грудня 2021 року - від 18 до 28 років;

з 1 січня 2022 року по 31 грудня 2022 року - від 19 до 29 років;

з 1 січня 2023 року по 31 грудня 2023 року - від 20 до 30 років;

з 1 січня 2024 року по 31 грудня 2024 року - від 21 до 31 року;

з 1 січня 2025 року по 31 грудня 2025 року - від 22 до 32 років;

з 1 січня 2026 року по 31 грудня 2026 року - від 23 до 33 років;

з 1 січня 2027 року по 31 грудня 2027 року - від 24 до 34 років;

починаючи з 1 січня 2028 року - від 25 до 35 років.

3. У разі відсутності, починаючи з 1 січня 2019 року, страхового стажу, передбаченого частинами першою і другою цієї статті, право на призначення пенсії за віком мають особи після досягнення віку 65 років за наявності страхового стажу:

з 1 січня 2019 року по 31 грудня 2019 року - від 15 до 16 років;

з 1 січня 2020 року по 31 грудня 2020 року - від 15 до 17 років;

з 1 січня 2021 року по 31 грудня 2021 року - від 15 до 18 років;

з 1 січня 2022 року по 31 грудня 2022 року - від 15 до 19 років;

з 1 січня 2023 року по 31 грудня 2023 року - від 15 до 20 років;

з 1 січня 2024 року по 31 грудня 2024 року - від 15 до 21 року;

з 1 січня 2025 року по 31 грудня 2025 року - від 15 до 22 років;

з 1 січня 2026 року по 31 грудня 2026 року - від 15 до 23 років;

з 1 січня 2027 року по 31 грудня 2027 року - від 15 до 24 років;

починаючи з 1 січня 2028 року - від 15 до 25 років.

4. У разі відсутності, починаючи з 1 січня 2018 року, необхідного страхового стажу на дату досягнення віку, передбаченого частинами першою - третьою цієї статті, пенсію за віком може бути призначено після набуття особою страхового стажу, визначеного частинами першою - третьою цієї статті на дату досягнення відповідного віку.

Наявність страхового стажу, передбаченого частинами першою - третьою цієї статті, який дає право на призначення пенсії за віком, визначається на дату досягнення особою відповідного віку і не залежить від наявності страхового стажу на дату звернення за призначенням пенсії.

5. Починаючи з 1 січня 2028 року, у разі наявності 40 і більше календарних років страхового стажу, пенсія за віком призначається незалежно від віку.

{Текст статті 26 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; стаття 26 в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

Стаття 27. Розмір пенсії за віком

1. Розмір пенсії за віком визначається за формулою:

$P = Zп \cdot Kс$, де:

P - розмір пенсії, у гривнях;

Zп - заробітна плата (дохід) застрахованої особи, визначена відповідно до статті 40 цього Закону, з якої обчислюється пенсія, у гривнях;

Kс - коефіцієнт страхового стажу застрахованої особи, визначений відповідно до статті 25 цього Закону.

2. За бажанням застрахованої особи частина розміру пенсії за віком за період страхового стажу, набутого до дня набрання чинності цим Законом, може бути визначена відповідно до раніше діючого законодавства, а частина розміру пенсії за період страхового стажу, набутого після набрання чинності цим Законом, - відповідно до цього Закону.

При цьому частина розміру пенсії за віком, обчислена за раніше діючим законодавством, не може перевищувати максимальних розмірів пенсій, визначених законом для відповідних категорій пенсіонерів, та не може бути нижчою, ніж розмір трудової пенсії за віком з урахуванням цільової грошової допомоги на прожиття, що діяли на день набрання чинності цим Законом.

Розмір пенсії за віком, обчислений за раніше діючим законодавством, підвищується з дня набрання чинності цим Законом до дня її призначення в порядку, передбаченому частинами першою та другою статті 42 цього Закону.

3. Максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність. Тимчасово, по 31 грудня 2017 року, максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати 10740 гривень.

{Частина третя статті 27 в редакції Закону № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 911-VIII від 24.12.2015, № 1774-VIII від 06.12.2016}

{Щодо дії частини третьої статті 27 додатково див. Закони № 3235-IV від 20.12.2005, № 489-V від 19.12.2006}

Стаття 28. Мінімальний розмір пенсії за віком

1. Мінімальний розмір пенсії за віком за наявності у чоловіків 35 років, а у жінок 30 років страхового стажу встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом. У разі виплати застрахованій особі довічної пенсії, передбаченої цим Законом, пенсії або аналогічної виплати, встановленої в інших державах, мінімальний розмір пенсії за віком у солідарній системі встановлюється з урахуванням зазначених сум.

За кожний повний рік страхового стажу понад 35 років чоловікам і 30 років жінкам пенсія за віком збільшується на 1 відсоток розміру пенсії, обчисленої відповідно до статті 27 цього Закону, але не більш як на 1 відсоток мінімального розміру пенсії за віком, передбаченого абзацом першим цієї частини. Наявний в особи понаднормовий страховий стаж не може бути обмежений.

Мінімальний розмір пенсії особам, на яких поширюється дія Закону України "Про підвищення престижності шахтарської праці", та працівникам, зайнятим повний робочий день під землею обслуговуванням зазначених осіб, які відпрацювали на підземних роботах не менш як 15 років для чоловіків та 7,5 року для жінок за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, встановлюється незалежно від місця останньої роботи у розмірі 80 відсотків заробітної плати (доходу) застрахованої особи, визначеної відповідно до статті 40 цього Закону, з якої обчислюється пенсія, але не менш як три розміри прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність.

2. З 1 січня 2018 року для осіб, які досягли віку 65 років, мінімальний розмір пенсії за віком за наявності у чоловіків 35 років, а у жінок 30 років страхового стажу встановлюється в розмірі 40 відсотків мінімальної заробітної плати, визначеної законом про Державний бюджет України на відповідний рік, але не менше прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом.

3. За наявності страхового стажу меншої тривалості, ніж передбачено абзацом першим частини першої цієї статті, мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється у розмірі, пропорційному до наявного страхового стажу, виходячи з прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом.

Для пенсій, призначених після 1 січня 2018 року, мінімальний розмір пенсії за віком, передбачений абзацом першим цієї частини, виплачується після досягнення особою віку 65 років. До досягнення цього віку таким особам може бути призначена державна соціальна допомога на умовах і в порядку, визначених Законом України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям".

4. Мінімальний розмір пенсії за віком, встановлений частинами першою - третьою цієї статті, застосовується виключно для визначення розмірів пенсій, призначених згідно з цим Законом.

5. При визначенні мінімального розміру пенсії за віком та збільшенні мінімальної пенсії за віком, передбачених абзацами першим і другим частини першої, частинами другою і третьою цієї статті, до страхового стажу не враховується період, за який проведено одноразову сплату єдиного внеску відповідно до частини п'ятої статті 10 Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування".

6. Різниця між розміром пенсії, обчисленим відповідно до абзаців першого і третього частини першої, частини третьої цієї статті, та розміром пенсії, обчисленим відповідно до статті 27 цього Закону, фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України.

{Стаття 28 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2291-IV від 23.12.2004, № 2505-IV від 25.03.2005, № 345-VI від 02.09.2008, № 1564-VI від 25.06.2009, № 3668-VI від 08.07.2011; в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

Стаття 29. Підвищення розміру пенсії за віком у разі відстрочки часу її призначення

1. Особі, яка набула право на пенсію за віком відповідно до цього Закону, але після досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, виявила бажання працювати і одержувати пенсію з більш пізнього віку, пенсія за віком призначається з урахуванням страхового стажу на день звернення за призначенням пенсії з підвищенням розміру пенсії за віком, обчисленого відповідно до статті 27 цього Закону, на такий відсоток:

{Абзац перший частини першої статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

на 0,5% - за кожний повний місяць страхового стажу, починаючи з місяця, наступного за місяцем досягнення пенсійного віку у разі відстрочення виходу на пенсію на строк до 60 місяців;

{Абзац другий частини першої статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

на 0,75% - за кожний повний місяць страхового стажу, починаючи з місяця, наступного за місяцем досягнення пенсійного віку у разі відстрочення виходу на пенсію на строк понад 60 місяців.

{Абзац третій частини першої статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Частина перша статті 29 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

2. При цьому підвищення розміру пенсії за неповний місяць страхового стажу не здійснюється.

{Частина друга статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

3. Жінкам, які народилися у період по 31 грудня 1961 року, після виходу на пенсію встановлюється підвищення розміру пенсії, обчисленого відповідно до статті 27 цього Закону, в розмірі 2,5 відсотка за кожні шість місяців більш пізнього виходу на пенсію, починаючи з 55 років до досягнення ними 60-річного віку, за умови, що до цього їм не призначалася будь-яка пенсія.

{Статтю 29 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

Розділ IV ПЕНСІЇ ПО ІНВАЛІДНОСТІ В СОЛІДАРНІЙ СИСТЕМІ

Стаття 30. Умови призначення пенсії по інвалідності

1. Пенсія по інвалідності призначається в разі настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату працездатності за наявності страхового стажу, передбаченого статтею 32 цього Закону.

{Частина перша статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

2. Пенсія по інвалідності призначається незалежно від того, коли настала інвалідність: у період роботи, до влаштування на роботу чи після припинення роботи.

3. Пенсія по інвалідності від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання призначається відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".

Стаття 31. Групи інвалідності

1. Залежно від ступеня втрати працездатності визначено три групи інвалідності.

Причина, група, час настання інвалідності, строк, на який встановлюється інвалідність, визначаються органом медико-соціальної експертизи згідно із законодавством.

2. Органи Пенсійного фонду та застрахована особа мають право в установленому законом порядку оскаржити рішення органів медико-соціальної експертизи.

Стаття 32. Страховий стаж, необхідний для призначення пенсії по інвалідності

1. Особи, яким встановлено інвалідність, мають право на пенсію по інвалідності, залежно від групи інвалідності, за наявності такого страхового стажу на час настання інвалідності або на день звернення за пенсією:

{Абзац перший частини першої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

для осіб з інвалідністю I групи:

до досягнення особою 25 років включно - 1 рік;

від 26 років до досягнення особою 28 років включно - 2 роки;

від 29 років до досягнення особою 31 року включно - 3 роки;

від 32 років до досягнення особою 34 років включно - 4 роки;

від 35 років до досягнення особою 37 років включно - 5 років;

від 38 років до досягнення особою 40 років включно - 6 років;

від 41 року до досягнення особою 43 років включно - 7 років;

від 44 років до досягнення особою 48 років включно - 8 років;

від 49 років до досягнення особою 53 років включно - 9 років;

від 54 років до досягнення особою 59 років включно - 10 років;

для осіб з інвалідністю II та III груп:

до досягнення особою 23 років включно - 1 рік;

від 24 років до досягнення особою 26 років включно - 2 роки;

від 27 років до досягнення особою 28 років включно - 3 роки;

від 29 років до досягнення особою 31 року включно - 4 роки;

від 32 років до досягнення особою 33 років включно - 5 років;

- від 34 років до досягнення особою 35 років включно - 6 років;
- від 36 років до досягнення особою 37 років включно - 7 років;
- від 38 років до досягнення особою 39 років включно - 8 років;
- від 40 років до досягнення особою 42 років включно - 9 років;
- від 43 років до досягнення особою 45 років включно - 10 років;
- від 46 років до досягнення особою 48 років включно - 11 років;
- від 49 років до досягнення особою 51 року включно - 12 років;
- від 52 років до досягнення особою 55 років включно - 13 років;
- від 56 років до досягнення особою 59 років включно - 14 років.

Особи, яким установлено інвалідність після досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, мають право на пенсію по інвалідності за наявності страхового стажу, зазначеного в абзаці першому частини першої статті 26 цього Закону.

{Абзац двадцять восьмий частини першої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Частина перша статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3057-IV від 03.11.2005; в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

2. Якщо інвалідність настала в період проходження строкової військової служби або внаслідок поранення, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі у масових акціях громадського протесту в Україні з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року за євроінтеграцію та проти режиму Януковича (Революції Гідності), у особи, яка звернулася за медичною допомогою у період з 21 листопада 2013 року по 30 квітня 2014 року, то пенсія по інвалідності призначається особі незалежно від наявності страхового стажу.

{Частина друга статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1010-VIII від 18.02.2016}

Стаття 33. Розмір пенсії по інвалідності

1. Пенсія по інвалідності залежно від групи інвалідності призначається в таких розмірах: особам з інвалідністю I групи - 100 відсотків пенсії за віком; особам з інвалідністю II групи - 90 відсотків пенсії за віком; особам з інвалідністю III групи - 50 відсотків пенсії за віком, обчисленої відповідно до статей 27 і 28 цього Закону.

2. Непрацюючі особи з інвалідністю II групи за їх вибором мають право на призначення пенсії по інвалідності в розмірі пенсії за віком, обчисленої відповідно до статей 27 і 28 цього Закону, за наявності такого страхового стажу:

у жінок - 20 років, а у чоловіків - 25 років, якщо їм вперше встановлено інвалідність у віці до 46 років включно;

у жінок - 21 рік, а у чоловіків - 26 років, якщо їм вперше встановлено інвалідність у віці до 48 років включно;

у жінок - 22 роки, а у чоловіків - 27 років, якщо їм вперше встановлено інвалідність у віці до 50 років включно;

у жінок - 23 роки, а у чоловіків - 28 років, якщо їм вперше встановлено інвалідність у віці до 53 років включно;

у жінок - 24 роки, а у чоловіків - 29 років, якщо їм вперше встановлено інвалідність у віці до 56 років включно;

у жінок - 25 років, а у чоловіків - 30 років, якщо їм вперше встановлено інвалідність у віці до 59 років включно.

Непрацюючі особи з інвалідністю II групи, яким установлено інвалідність після досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, та особи з інвалідністю III групи за їх вибором мають право на призначення пенсії по інвалідності в розмірі пенсії за віком, обчисленої відповідно до статей 27 і 28 цього Закону, за наявності страхового стажу, зазначеного в абзаці першому частини першої статті 28 цього Закону.

{Абзац восьмий частини другої статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Статтю 33 доповнено частиною другою згідно із Законом № 2153-IV від 04.11.2004; в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

{Дія статті 33 поширюється на інвалідів, які вийшли на пенсію до набрання чинності Законом № 2153-IV від 04.11.2004}

Стаття 34. Період, на який призначається пенсія по інвалідності

Пенсія по інвалідності призначається на весь строк встановлення інвалідності. Особам з інвалідністю, які досягли пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, пенсії по інвалідності призначаються довічно. Повторний огляд цих осіб з інвалідністю провадиться тільки за їх заявою.

{Частина перша статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 35. Строк виплати пенсії по інвалідності в разі зміни групи інвалідності або відновлення працездатності

1. У разі зміни групи інвалідності пенсія в новому розмірі виплачується з дня зміни групи інвалідності.

Якщо особі встановлено інвалідність нижчої групи, пенсія виплачується за попередньою групою до кінця місяця, в якому змінено групу інвалідності.

{Абзац другий частини першої статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

У разі визнання особи, яка пройшла повторний огляд, здоровою пенсія виплачується до кінця місяця, по який встановлено інвалідність.

2. У разі якщо особа не з'явилася в органи медико-соціальної експертизи на повторний огляд у визначений для цього строк, виплата пенсії по інвалідності зупиняється з першого числа місяця, наступного за місяцем, у якому вона мала з'явитися на повторний огляд.

3. У разі якщо строк повторного огляду медико-соціальної експертизи особою з інвалідністю пропущено з поважних причин або в разі визнання її знову особою з інвалідністю виплата пенсії по інвалідності відновлюється з дня, з якого припинено виплату, до дня повторного огляду, але не більш як за три роки, якщо орган медико-соціальної експертизи визнає її за цей період особою з інвалідністю. При цьому якщо під час повторного огляду особи з інвалідністю переведено на іншу групу інвалідності (вищу або нижчу), пенсія за зазначений період виплачується за попередньою групою інвалідності.

{Абзац перший частини третьої статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

Якщо виплату пенсії особі з інвалідністю було припинено у зв'язку з відновленням здоров'я або якщо вона не отримувала пенсії внаслідок нез'явлення на повторний огляд без поважних причин, то в разі наступного визнання її особою з інвалідністю виплата раніше призначеної пенсії поновлюється з дня встановлення інвалідності знову за умови, що після припинення виплати пенсії минуло не більше п'яти років. Якщо минуло більше п'яти років, пенсія призначається знову на загальних підставах.

{Абзац другий частини третьої статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2148-VIII від 03.10.2017, № 2249-VIII від 19.12.2017}

Органи медико-соціальної експертизи зобов'язані повідомляти територіальні органи Пенсійного фонду в порядку, встановленому законодавством, про результати повторного огляду осіб, яким призначена пенсія по інвалідності, та про нез'явлення цих осіб на зазначений огляд.

Розділ V

ПЕНСІЯ У ЗВ'ЯЗКУ З ВТРАТОЮ ГОДУВАЛЬНИКА В СОЛІДАРНІЙ СИСТЕМІ

Стаття 36. Умови призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника

1. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається непрацездатним членам сім'ї померлого годувальника, які були на його утриманні, за наявності в годувальника на день смерті страхового стажу, який був би необхідний йому для призначення пенсії по III групі інвалідності, а в разі смерті особи, яка виконала функцію донора анатомічних матеріалів людини, пенсіонера або осіб, зазначених у частині другій статті 32 цього Закону, у разі смерті (загибелі) особи внаслідок поранення, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі у масових акціях громадського протесту в Україні з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року за євроінтеграцію та проти режиму Януковича (Революції Гідності), та непрацездатним членам сім'ї особи, якій відповідно до Закону України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин" надано правовий статус особи, зниклої безвісти за особливих обставин, - незалежно від тривалості страхового стажу. При цьому дітям пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається незалежно від того, чи були вони на утриманні годувальника.

{Абзац перший частини першої статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3668-VI від 08.07.2011, № 804-VIII від 24.11.2015, № 2427-VIII від 17.05.2018; в редакції Закону № 2191-IX від 14.04.2022}

Батьки і чоловік (дружина) померлого, які не були на його утриманні, мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника, якщо втратили джерело засобів до існування.

{Абзац третій частини першої статті 36 виключено на підставі Закону № 2191-IX від 14.04.2022}

2. Непрацездатними членами сім'ї вважаються:

1) чоловік (дружина), батько, мати, якщо вони є особами з інвалідністю або досягли віку 65 років, або пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону;

{Пункт 1 частини другої статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022}

2) діти (у тому числі діти, які народилися до спливу 10 місяців з дня смерті годувальника) померлого годувальника, які не досягли 18 років або старші цього віку, якщо вони стали особами з інвалідністю до досягнення 18 років.

Діти, які навчаються за денною формою навчання у загальноосвітніх навчальних закладах системи загальної середньої освіти, а також професійно-технічних, вищих навчальних закладах (у тому числі у період між завершенням навчання в одному із зазначених навчальних закладів та вступом до іншого навчального закладу або у період між завершенням навчання за одним освітньо-кваліфікаційним рівнем та продовженням навчання за іншим за умови, що такий період не перевищує чотирьох місяців), - до закінчення такими дітьми навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, та діти-сироти - до досягнення ними 23 років незалежно від того, навчаються вони чи ні;

{Абзац другий пункту 2 частини другої статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1543-VI від 23.06.2009, № 231-VII від 14.05.2013}

3) чоловік (дружина), а в разі їх відсутності - один з батьків або брат чи сестра, дідусь чи

бабуся померлого годувальника незалежно від віку і працездатності, якщо він (вона) не працюють і зайняті доглядом за дитиною (дітьми) померлого годувальника до досягнення нею (ними) 8 років.

3. До членів сім'ї, які вважаються такими, що були на утриманні померлого годувальника, відносяться особи, зазначені в частині другій цієї статті, якщо вони:

1) були на повному утриманні померлого годувальника;

2) одержували від померлого годувальника допомогу, що була для них постійним і основним джерелом засобів до існування.

Члени сім'ї померлого годувальника, для яких його допомога була постійним і основним джерелом засобів до існування, але які й самі одержували пенсію, мають право, за бажанням, перейти на пенсію у зв'язку з втратою годувальника.

4. Усиновлені діти мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника нарівні з рідними дітьми.

5. Пасинок і падчерка мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника нарівні з рідними дітьми, якщо вони не одержували аліментів від батьків.

6. Неповнолітні діти, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника, зберігають це право і в разі їх усиновлення.

7. Положення цього Закону, що стосуються сім'ї померлого, відповідно поширюються і на сім'ю особи, визнаної безвісно відсутньою або оголошеною померлою у встановленому законом порядку.

8. Пенсії у зв'язку з втратою годувальника, який помер внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання, призначаються відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".

Стаття 37. Розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника

1. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається в розмірі: на одного непрацездатного члена сім'ї - 50 відсотків пенсії за віком померлого годувальника; на двох та більше непрацездатних членів сім'ї - 100 відсотків пенсії за віком померлого годувальника, що розподіляється між ними рівними частками.

2. Дітям-сиротам пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається в розмірах, визначених частиною першою цієї статті, виходячи з розміру пенсії за віком кожного з батьків.

Стаття 38. Період, на який призначається пенсія у зв'язку з втратою годувальника. Зміна розміру пенсії

1. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається на весь період, протягом якого член сім'ї померлого годувальника вважається непрацездатним згідно із частиною другою статті 36 цього Закону, а членам сім'ї, які досягли пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, - довічно.

2. Зміна розміру пенсії або припинення її виплати членам сім'ї здійснюється з першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому склалися обставини, що спричинили зміну розміру або припинення виплати пенсії.

Стаття 39. Призначення однієї пенсії у зв'язку з втратою годувальника на всіх членів сім'ї. Виділення частки пенсії

1. На всіх членів сім'ї, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника, призначається одна спільна пенсія.

2. На вимогу члена сім'ї із загальної суми пенсії виділяється його частка, яка виплачується окремо.

Виділення частки пенсії провадиться з першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому надійшла заява про виділення частки пенсії.

Розділ VI

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ (ДОХОДУ) ДЛЯ ОБЧИСЛЕННЯ ПЕНСІЇ У СОЛІДАРНІЙ СИСТЕМІ. ПРИЗНАЧЕННЯ, ПЕРЕРАХУНОК ТА ВИПЛАТА ПЕНСІЇ

Стаття 40. Порядок визначення заробітної плати (доходу) для обчислення пенсії

1. Для обчислення пенсії враховується заробітна плата (дохід) за весь період страхового стажу починаючи з 1 липня 2000 року. За бажанням пенсіонера та за умови підтвердження довідки про заробітну плату первинними документами або в разі, якщо страховий стаж починаючи з 1 липня 2000 року становить менше 60 місяців, для обчислення пенсії також враховується заробітна плата (дохід) за будь-які 60 календарних місяців страхового стажу підряд по 30 червня 2000 року незалежно від перерв.

{Абзац перший частини першої статті 40 в редакції Законів № 3668-VI від 08.07.2011, № 1043-VIII від 29.03.2016}

У разі якщо страховий стаж становить менший період, ніж передбачено абзацом першим цієї частини, враховується заробітна плата (дохід) за фактичний страховий стаж.

За вибором особи, яка звернулася за призначенням пенсії, з періоду, за який враховується заробітна плата (дохід) для обчислення пенсії, виключаються періоди до 60 календарних місяців страхового стажу, з урахуванням будь-яких періодів незалежно від перерв, що включаються до страхового стажу згідно з абзацом третім частини першої статті 24 цього Закону, та будь-якого періоду страхового стажу підряд за умови, що зазначені періоди в сумі складають не більш як 10 відсотків тривалості страхового стажу, врахованого в одинарному розмірі. Додатково за

бажанням особи можуть бути виключені періоди строкової військової служби, навчання, догляду за особою з інвалідністю I групи або дитиною з інвалідністю віком до 18 років, за пенсіонером, який за висновком медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, за період з 1 липня 2000 року до 1 січня 2005 року, а також періоди, коли особа підлягала загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню відповідно до пунктів 7, 8, 9 і 14 статті 11 цього Закону та періоди страхового стажу під час карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, з місяця запровадження карантину у 2020 році та шести календарних місяців після його завершення, періоди страхового стажу під час воєнного стану, введеного відповідно до Закону України "Про правовий режим воєнного стану", з місяця введення воєнного стану та протягом трьох календарних місяців після його припинення або скасування. У всіх випадках, крім випадку, передбаченого абзацом другим цієї частини, період, за який враховується заробітна плата, не може бути меншим, ніж 60 календарних місяців.

{Абзац третьої частини першої статті 40 в редакції Закону № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 231-VII від 14.05.2013, № 2148-VIII від 03.10.2017, № 2449-VIII від 07.06.2018, № 1071-IX від 04.12.2020, № 2040-IX від 15.02.2022, № 2506-IX від 15.08.2022}

Для визначення розміру пенсії за віком відповідно до частини другої статті 27 цього Закону заробітна плата для обчислення частини пенсії за період страхового стажу до набрання чинності цим Законом визначається на умовах і в порядку, передбачених законодавством, що діяло раніше, а для обчислення частини пенсії за період страхового стажу після набрання чинності цим Законом - на умовах, передбачених абзацом першим цієї частини.

Заробітна плата (дохід) за період страхового стажу до 1 липня 2000 року враховується для обчислення пенсії на підставі документів про нараховану заробітну плату (дохід), виданих у порядку, встановленому законодавством, за умови підтвердження довідки про заробітну плату первинними документами, а за період страхового стажу починаючи з 1 липня 2000 року - за даними, що містяться в системі персоналізованого обліку.

{Абзац п'ятий частини першої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

У разі якщо за період з 1 липня 2000 року по 31 грудня 2016 року в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування відсутні відомості, необхідні для призначення пенсії військовослужбовцям (крім військовослужбовців строкової військової служби), поліцейським, особам рядового і начальницького складу, заробітна плата (дохід) обчислюється на підставі довідки про нараховані суми грошового забезпечення та сплачені страхові внески.

{Частина першу статті 40 доповнено абзацом шостим згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

2. Заробітна плата (дохід) для обчислення пенсії визначається за формулою:

$Z_p = Z_c \times (C_k : K)$, де:

Z_p - заробітна плата (дохід) застрахованої особи для обчислення пенсії, у гривнях;

Z_c - середня заробітна плата (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески, за три календарні роки, що передують року звернення за призначенням пенсії. Порядок визначення показників зазначеної заробітної плати затверджується Пенсійним фондом України за погодженням з центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної фінансової політики, державної політики у сферах економічного розвитку, статистики. Тимчасово, з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2018 року, заробітна плата (дохід) для призначення пенсії визначається із середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески за 2016 та 2017 роки;

{Абзац четвертий частини другої статті 40 в редакції Закону № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 5462-VI від 16.10.2012, № 231-VII від 14.05.2013, № 2148-VIII від 03.10.2017}

C_k - сума коефіцієнтів заробітної плати (доходу) за кожний місяць ($K_{z_1} + K_{z_2} + K_{z_3} + \dots + K_{z_n}$);

K - страховий стаж за місяці, які враховано для визначення коефіцієнта заробітної плати (доходу) застрахованої особи.

{Абзац шостий частини другої статті 40 в редакції Закону № 231-VII від 14.05.2013}

У разі відсутності на день призначення пенсії даних про заробітну плату (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески та яка відповідно до цього Закону враховується для обчислення пенсії, для визначення середньої заробітної плати (доходу) враховується наявна заробітна плата (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески та яка відповідно до цього Закону враховується для обчислення пенсії, з наступним перерахунком заробітної плати (доходу) для обчислення пенсії після отримання даних про заробітну плату (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески та яка відповідно до цього Закону враховується для обчислення пенсії.

{Абзац сьомий частини другої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 231-VII від 14.05.2013, № 2148-VIII від 03.10.2017}

Коефіцієнт заробітної плати (доходу) застрахованої особи за кожний місяць страхового стажу, який враховується при обчисленні пенсії, визначається за формулою:

$K_z = Z_v : Z_c$, де:

Кз - коефіцієнт заробітної плати (доходу) застрахованої особи;

Зв - сума заробітної плати (доходу) застрахованої особи, з якої сплачено страхові внески та яка відповідно до цього Закону враховується для обчислення пенсії за місяць, за який розраховується коефіцієнт заробітної плати (доходу);

Зс - середня заробітна плата (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески та яка відповідно до цього Закону враховується для обчислення пенсії, за місяць, за який розраховується коефіцієнт заробітної плати (доходу), а в разі одноразової сплати єдиного внеску відповідно до частини п'ятої статті 10 Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" - за місяць, в якому укладено договір про добровільну участь.

{Абзац дванадцятий частини другої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 184-VII від 04.04.2013, № 231-VII від 14.05.2013}

Сума заробітної плати (доходу) застрахованої особи, яка відповідно до цього Закону враховується для обчислення пенсії за місяць, за який розраховується коефіцієнт заробітної плати (доходу), визначається за формулою:

$Zв = З + Зд$, де:

Зв - сума заробітної плати (доходу) застрахованої особи, яка відповідно до цього Закону враховується для обчислення пенсії за місяць, за який розраховується коефіцієнт заробітної плати (доходу);

З - сума заробітної плати (доходу) застрахованої особи, з якої фактично сплачено страхові внески згідно з цим Законом за місяць, за який розраховується коефіцієнт заробітної плати (доходу). У разі якщо сума страхових внесків, сплачена виходячи з розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід (прибуток), для обчислення пенсії враховується розмір мінімальної заробітної плати. У разі якщо сума страхових внесків визначена платником та/або застрахованою особою, яка є працівником та гіг-спеціалістом резидента Дія Сіті відповідно до Закону України "Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні", і сплачена виходячи з суми, що є більшою за розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід (прибуток), але меншою за фактичну суму заробітної плати (доходу) застрахованої особи, для обчислення пенсії враховується лише та частина суми заробітної плати (доходу) застрахованої особи, з якої фактично сплачено страхові внески згідно з цим Законом за місяць, за який розраховується коефіцієнт заробітної плати (доходу);

{Абзац шістнадцятий частини другої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2148-VIII від 03.10.2017, № 1667-IX від 15.07.2021}

Зд - сума заробітної плати (доходу) або з урахуванням сум страхових внесків, сплачених виходячи з мінімальної заробітної плати, застрахованої особи, розрахована виходячи із передбаченої частиною третьою статті 24 цього Закону доплати, за місяць, за який визначається коефіцієнт заробітної плати (доходу) або з урахуванням сум страхових внесків, сплачених виходячи з мінімальної заробітної плати, і яка визначається за формулою:

{Абзац сімнадцятий частини другої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

$$Зд = \frac{Д}{Т} \times 100\%, \text{ де:}$$

Д - сума доплати, здійснена відповідно до частини третьої статті 24 цього Закону, або додаткових сум страхових внесків, сплачених виходячи з мінімальної заробітної плати;

{Абзац дев'ятнадцятий частини другої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

Т - розмір страхового внеску до солідарної системи у відповідному місяці.

У разі подання застрахованою особою для обчислення розміру пенсії даних про заробітну плату (дохід) за період до 1 січня 1992 року при визначенні коефіцієнта заробітної плати (доходу) середня заробітна плата за рік (квартал) у відповідному періоді вважається щомісячною середньою заробітною платою (доходом) в Україні, з якої сплачено страхові внески, відповідного року (кварталу).

{Абзац двадцять перший частини другої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 231-VII від 14.05.2013}

У разі відсутності на момент призначення пенсії даних про щомісячну середню заробітну плату (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески, за попередні місяці для визначення коефіцієнта заробітної плати (доходу) враховується щомісячна середня заробітна плата (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески, за наявний попередній місяць з наступним перерахунком коефіцієнта заробітної плати (доходу) після отримання даних про щомісячну середню заробітну плату (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески, за місяць (місяці), що передуює зверненню за призначенням пенсії.

{Абзац двадцять другий частини другої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 231-VII від 14.05.2013}

При обчисленні коефіцієнта заробітної плати (доходу) за періоди сплати страхових внесків за застрахованих осіб, зазначених у пунктах 7, 8, 9 і 14 статті 11 цього Закону та за періоди, які включаються до страхового стажу згідно з абзацом третім частини першої статті 24 цього Закону, враховується мінімальний розмір заробітної плати.

{Частину другої статті 40 доповнено абзацом згідно з Законом № 2464-VI від 08.07.2010; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3668-VI від 08.07.2011, № 2148-VIII від 03.10.2017,

№ 2449-VIII від 07.06.2018}

3. При обчисленні заробітної плати (доходу), з якої фактично сплачено страхові внески згідно з цим Законом за місяць, за який розраховується коефіцієнт заробітної плати (доходу) для застрахованих осіб, які здійснювали підприємницьку діяльність і обрали особливий спосіб оподаткування своїх доходів (фіксований податок, єдиний податок, фіксований сільськогосподарський податок), та членів їхніх сімей, що беруть участь у здійсненні підприємницької діяльності, отриманий ними дохід за відповідний місяць визначається за формулою:

{Абзац перший частини третьої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2856-VI від 23.12.2010}

$$З = \frac{П \times Ч}{Т}, \text{ де:}$$

З - сума заробітної плати (доходу) застрахованої особи, з якої фактично сплачено страхові внески згідно з цим Законом за місяць, за який розраховується коефіцієнт заробітної плати (доходу);

П - сума фактично сплаченого відповідного податку у розрахунку на відповідний місяць, у гривнях;

{Абзац четвертий частини третьої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2856-VI від 23.12.2010}

Ч - відсоток відрахувань до Пенсійного фонду від суми фактично сплаченого відповідного податку, чинний в межах відповідного періоду;

{Абзац п'ятий частини третьої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2856-VI від 23.12.2010}

Т - розмір страхового внеску до солідарної системи у відповідному місяці.

Під час визначення доходу фізичної особи - підприємця для визначення коефіцієнта заробітної плати (доходу) враховується розмір податку, що сплачує така фізична особа, без збільшення розміру податку, передбаченого законодавством, за членів його сім'ї, які беруть участь у здійсненні цією фізичною особою підприємницької діяльності, та за осіб, які перебувають з нею у трудових відносинах.

{Абзац сьомий частини третьої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2856-VI від 23.12.2010}

Під час визначення доходу члена сім'ї фізичної особи - підприємця для обчислення коефіцієнта заробітної плати (доходу) враховується сума податку, внесена за одного члена сім'ї, на яку відповідно до законодавства збільшується відповідний податок зазначеної фізичної особи - підприємця.

{Абзац восьмий частини третьої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2856-VI від 23.12.2010}

4. При обчисленні заробітної плати (доходу), з якої фактично сплачено страхові внески за місяць, за який розраховується коефіцієнт заробітної плати (доходу) для застрахованих осіб, які сплачують страхові внески у фіксованому розмірі, у тому числі членів їхніх сімей, які беруть участь у здійсненні підприємницької діяльності, а також для осіб, зазначених у частині дев'ятій статті 12 цього Закону та в абзаці першому частини дев'ятої статті 10 Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", отриманий ними дохід за відповідний місяць визначається за формулою:

{Абзац перший частини четвертої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2734-IX від 04.11.2022}

$$З = \frac{\Phi}{Т} \times 100\%, \text{ де:}$$

З - сума заробітної плати (доходу) застрахованої особи, з якої фактично сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (страхові внески) за місяць, за який розраховується коефіцієнт заробітної плати (доходу);

Ф - сума фактично сплаченого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (страхового внеску) у фіксованому розмірі за відповідний місяць;

Т - розмір єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (страхового внеску до солідарної системи), встановлений для відповідної категорії осіб у відповідному місяці, а в разі одноразової сплати єдиного внеску відповідно до частини п'ятої статті 10 Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" - у місяці, в якому укладено договір про добровільну участь.

{Частина четверта статті 40 в редакції Закону № 184-VII від 04.04.2013}

Стаття 41. Виплати (доходи), що враховуються в заробітну плату (дохід) застрахованої особи для обчислення пенсії

До заробітної плати (доходу) для обчислення пенсії враховуються:

1) суми виплат (доходу), отриманих застрахованою особою після набрання чинності цим Законом, з яких згідно з цим Законом були фактично нараховані (обчислені) та сплачені страхові внески в межах встановленої законодавством максимальної величини заробітної плати (доходу), з якої сплачуються страхові внески, а після набрання чинності Законом України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" - максимальної величини бази нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, визначеної відповідно до закону;

{Пункт 1 статті 41 в редакції Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

2) суми виплат (доходу), отримуваних застрахованою особою до набрання чинності цим Законом, у межах сум, на які відповідно до законодавства, що діяло раніше, нараховувалися внески на державне соціальне страхування або збір на обов'язкове державне пенсійне страхування, а за періоди до запровадження обмеження максимального розміру заробітної плати (доходу), з якої сплачувалися зазначені внески (збір), - у межах сум, які відповідно до законодавства, що діяло раніше, включалися до заробітної плати, з якої обчислювалася пенсія відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення", і не перевищують 5,6 розміру середньої заробітної плати в Україні на день отримання зазначених сум.

Для осіб, які у період до запровадження обмеження максимального розміру заробітної плати (доходу), з якої сплачувалися внески на державне соціальне страхування або збір на обов'язкове державне пенсійне страхування, отримували заробітну плату (дохід) за результатами роботи, термін виконання якої перевищував календарний місяць, до заробітної плати (доходу) для обчислення пенсії враховуються суми виплат (доходу), які відповідно до законодавства, що діяло раніше, включалися і до заробітної плати, з якої обчислювалася пенсія відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення", і не перевищують 5,6 розміру середньої заробітної плати в Україні, у розрахунку на кожний місяць виконання роботи. Перелік таких осіб, а також порядок визначення для них заробітної плати (доходу) для обчислення пенсії встановлюється Кабінетом Міністрів України;

{Пункт другий статті 41 доповнено абзацом згідно із Законом № 2343-IV від 13.01.2005}

3) суми заробітної плати (доходу), визначені виходячи із здійсненої застрахованою особою доплати, передбаченої частиною третьою статті 24 цього Закону;

4) суми заробітної плати (доходу), визначені виходячи із сплачених страхових внесків за договором про добровільну сплату страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

{Статтю 41 доповнено пунктом 4 згідно із Законом № 2734-IX від 04.11.2022}

Стаття 42. Індexсація та перерахунок пенсій

{Назва статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2291-IV від 23.12.2004, № 231-VII від 14.05.2013; в редакції Закону № 1774-VIII від 06.12.2016}

{Частина першу статті 42 виключено на підставі Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

2. Для забезпечення індексації пенсії щороку з 1 березня проводиться перерахунок раніше призначених пенсій шляхом збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховується для обчислення пенсії.

{Абзац перший частини другої статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022 - застосовується з 1 березня 2022 року}

Показник середньої заробітної плати (доходу) в Україні, який застосовується для обчислення пенсії, щороку збільшується на коефіцієнт, що відповідає 50 відсоткам показника зростання споживчих цін за попередній рік та 50 відсоткам показника зростання середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, за три календарні роки, що передують року, в якому проводиться збільшення, порівняно з трьома календарними роками, що передували року, який є попереднім щодо року, в якому проводиться збільшення.

У разі відсутності дефіциту коштів Пенсійного фонду для фінансування виплати пенсій у солідарній системі розмір щорічного збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, який застосовується для обчислення пенсії, передбачений абзацом другим цієї частини, може бути збільшений, але не повинен перевищувати 100 відсотків показника зростання середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, за три календарні роки, що передують року, в якому проводиться збільшення, порівняно з трьома календарними роками, що передували року, який є попереднім щодо року, в якому проводиться збільшення.

Розмір та порядок такого збільшення визначаються у межах бюджету Пенсійного фонду за рішенням Кабінету Міністрів України з урахуванням мінімального розміру збільшення, визначеного абзацом другим цієї частини.

{Абзац четвертий частини другої статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022 - застосовується з 1 березня 2022 року}

{Частина друга статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2505-IV від 25.03.2005, № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3668-VI від 08.07.2011, № 5462-VI від 16.10.2012, № 231-VII від 14.05.2013; в редакції Законів № 1774-VIII від 06.12.2016, № 2148-VIII від 03.10.2017}

3. Тимчасово, у період з 1 квітня 2015 року по 31 грудня 2015 року, у разі збільшення розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом, підвищується розмір пенсії, обчислений відповідно до статті 28 цього Закону. Перерахунок пенсії проводиться з дня встановлення нового розміру прожиткового мінімуму.

З 1 січня 2016 року у разі збільшення розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом, а також у разі збільшення розміру мінімальної заробітної плати, визначеної законом про Державний бюджет України на відповідний рік, підвищується розмір пенсії, обчислений відповідно до статті 28 цього Закону (крім пенсіонерів, які працюють (провадять діяльність, пов'язану з отриманням доходу, що є базою нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування). Перерахунок пенсії проводиться з дня встановлення нового розміру прожиткового мінімуму/мінімальної заробітної плати. Пенсіонерам, які працюють (провадять діяльність, пов'язану з отриманням доходу, що є базою нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування), після звільнення з роботи або припинення такої діяльності пенсія перераховується з

урачуванням прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність/мінімальної заробітної плати, визначених законом на дату звільнення з роботи або припинення такої діяльності.

{Абзац другий частини третьої статті 42 в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Статтю 42 доповнено частиною згідно із Законом № 2291-IV від 23.12.2004; в редакції Законів № 3668-VI від 08.07.2011, № 213-VIII від 02.03.2015}

4. У разі якщо застрахована особа після призначення пенсії продовжувала працювати, перерахунок пенсії проводиться з урахуванням не менш як 24 місяців страхового стажу після призначення (попереднього перерахунку) пенсії незалежно від перерв у роботі. Перерахунок пенсії проводиться із заробітної плати (доходу), з якої обчислена пенсія.

За бажанням пенсіонера перерахунок пенсії проводиться із заробітної плати за періоди страхового стажу, зазначені в частині першій статті 40 цього Закону, із застосуванням показника середньої заробітної плати (доходу), який враховувався під час призначення (попереднього перерахунку) пенсії.

У разі якщо застрахована особа після призначення (перерахунку) пенсії має менш як 24 місяці страхового стажу, перерахунок пенсії проводиться не раніше ніж через два роки після призначення (попереднього перерахунку) з урахуванням страхового стажу після її призначення (попереднього перерахунку) та заробітної плати, з якої призначено (попередньо перераховано) пенсію.

Якщо пенсіонер, який продовжував працювати, набув стажу, достатнього для обчислення пенсії відповідно до частини першої статті 28 цього Закону, за його заявою проводиться відповідний перерахунок пенсії незалежно від того, скільки часу минуло після призначення (попереднього перерахунку) пенсії, з урахуванням заробітної плати, з якої призначено (попередньо перераховано) пенсію.

Органи Пенсійного фонду щороку з 1 квітня без додаткового звернення особи проводять перерахунок пенсії тим особам, які на 1 березня року, в якому здійснюється перерахунок, набули право на проведення перерахунку, передбаченого абзацами першим - третім цієї частини, на найбільш вигідних умовах. Порядок такого перерахунку пенсії встановлюється правлінням Пенсійного фонду за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

{Частина четверту статті 42 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

Обчислення страхового стажу, який дає право на перерахунок пенсії відповідно до цієї статті, здійснюється не раніше дня, що настає за днем, по який обчислено страховий стаж під час призначення (попереднього перерахунку) пенсії.

Дія цієї частини не поширюється на пенсіонерів, яким призначено пенсію за вислугу років на умовах, передбачених Законом України "Про пенсійне забезпечення", та які не досягли віку, встановленого статтею 26 цього Закону.

{Частина четверта статті 42 в редакції Закону № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

{Установити, що у 2007 році перерахунок пенсії відповідно до частини четвертої статті 42 провадиться з урахуванням не менше ніж 24 місяців страхового стажу після призначення (попереднього перерахунку) пенсії згідно із Законом № 489-V від 19.12.2006}

{Щодо дії частини четвертої статті 42 додатково див. Закон № 489-V від 19.12.2006}

Стаття 43. Перерахунок пенсій, призначених до набрання чинності цим Законом

1. Перерахунок пенсій за віком, по інвалідності, в разі втрати годувальника, за вислугу років, призначених до набрання чинності цим Законом, здійснюється за нормами цього Закону на підставі документів про вік, страховий стаж, заробітну плату (дохід) та інших документів, що знаходяться на час перерахунку в пенсійній справі та відповідають вимогам законодавства, що діяло раніше, а також додаткових документів, одержаних органами Пенсійного фонду.

2. Для перерахунку пенсій, призначених до набрання чинності цим Законом, враховується заробітна плата (дохід), з якої було раніше обчислено пенсію, за документами, наявними в пенсійній справі, або за вибором пенсіонера - заробітна плата (дохід) за період, передбачений абзацом першим частини першої статті 40 цього Закону. При цьому заробітна плата (дохід) для обчислення пенсії визначається відповідно до частини другої статті 40 цього Закону із застосуванням середньої заробітної плати працівників, зайнятих у галузях економіки України, за 2002 рік.

3. Раніше призначені пенсії по інвалідності внаслідок трудового каліцтва або професійного захворювання та пенсії у разі втрати годувальника із зазначених причин перераховуються за нормами цього Закону з урахуванням положень частини третьої статті 30 та частини восьмої статті 36 цього Закону, за умови наявності страхового стажу, необхідного для призначення пенсії, на підставі документів про вік, страховий стаж, заробітну плату (дохід) та інших документів, наявних на час перерахунку в пенсійній справі, які відповідають вимогам законодавства, що діяло раніше, а також додаткових документів, одержаних органами Пенсійного фонду.

Для перерахунку пенсій по інвалідності внаслідок трудового каліцтва або професійного захворювання та пенсій у разі втрати годувальника із зазначених причин враховується заробітна плата (дохід), з якої було раніше обчислено пенсію, за документами, наявними в пенсійній справі, або за вибором пенсіонера - заробітна плата (дохід) за період, передбачений абзацом першим частини першої статті 40 цього Закону. При цьому заробітна плата (дохід) для обчислення пенсії визначається із застосуванням показника середньої заробітної плати (доходу), визначеного з урахуванням положень частини другої статті 42 та пункту 4³ розділу XV "Прикінцеві положення" цього Закону.

{Статтю 43 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

Стаття 44. Порядок звернення за призначенням (перерахунком) пенсії

1. Призначення (перерахунок) пенсії здійснюється за зверненням особи або автоматично (без звернення особи) у випадках, передбачених цим Законом.

Звернення за призначенням (перерахунком) пенсії здійснюється шляхом подання заяви та інших документів, необхідних для призначення (перерахунку) пенсії, до територіального органу Пенсійного фонду або до уповноваженого ним органу чи уповноваженої особи застрахованою особою особисто або через законного представника недієздатної особи, особи, дієздатність якої обмежена, малолітньої або неповнолітньої особи.

Порядок подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсії визначається правлінням Пенсійного фонду за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

{Частина перша статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законами № 67-V від 03.08.2006, № 3668-VI від 08.07.2011, № 5462-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1217-IX від 05.02.2021}

2. Призначення пенсії за віком здійснюється автоматично (без звернення особи) у разі набуття застрахованою особою права на призначення пенсії за віком при досягненні пенсійного віку, передбаченого частиною першою статті 26 цього Закону, на підставі відомостей, наявних у системі персоніфікованого обліку, якщо до досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, особа не повідомила про бажання одержувати пенсію з більш пізнього віку.

У разі відсутності в системі персоніфікованого обліку даних про страховий стаж, необхідний для призначення пенсії за віком (у тому числі за періоди до впровадження системи персоніфікованого обліку), територіальний орган Пенсійного фонду інформує застраховану особу, у тому числі через її особистий електронний кабінет на веб-порталі електронних послуг Пенсійного фонду, про відсутність таких відомостей та необхідність їх подання (за наявності). Документи про страховий стаж можуть бути подані до територіального органу Пенсійного фонду або через особистий електронний кабінет на веб-порталі електронних послуг Пенсійного фонду.

{Частина друга статті 44 в редакції Закону № 1217-IX від 05.02.2021}

3. Органи Пенсійного фонду мають право вимагати відповідні документи від підприємств, організацій і окремих осіб, видані ними для оформлення пенсії, а також в необхідних випадках перевіряти обґрунтованість їх видачі та достовірність поданих відомостей про осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню, умови їх праці та інших відомостей, передбачених законодавством для визначення права на пенсію. На такі перевірки не поширюється дія положень законодавства про здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

{Статтю 44 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 406-VII від 04.07.2013; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

4. Особам, яким призначено пенсію, органи Пенсійного фонду видають пенсійні посвідчення.

Видача пенсійного посвідчення для пенсіонерів здійснюється безоплатно.

Порядок видачі, зразок та форма пенсійного посвідчення затверджуються правлінням Пенсійного фонду.

{Статтю 44 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

Стаття 45. Строки призначення (перерахунку) та виплати пенсії

1. Пенсія призначається з дня звернення за пенсією, крім таких випадків:

{Абзац перший частини першої статті 45 в редакції Закону № 1217-IX від 05.02.2021}

1) пенсія за віком призначається з дня, що настає за днем досягнення пенсійного віку, якщо звернення за пенсією відбулося не пізніше трьох місяців з дня досягнення особою пенсійного віку.

Пенсія за віком, що призначається автоматично (без звернення особи), - з дня, що настає за днем досягнення пенсійного віку, крім випадків відсутності в системі персоніфікованого обліку відомостей про страховий стаж застрахованої особи, необхідний для призначення пенсії за віком при досягненні пенсійного віку, передбаченого частиною першою статті 26 цього Закону. У разі якщо документи про страховий стаж не подані протягом трьох місяців з дня досягнення застрахованою особою пенсійного віку, передбаченого частиною першою статті 26 цього Закону, вважається, що застрахована особа виявила бажання одержувати пенсію з більш пізнього віку.

{Пункт 1 частини першої статті 45 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1217-IX від 05.02.2021}

При відстрочці часу призначення пенсії за віком пенсія з урахуванням положень статті 29 цього Закону призначається за заявою пенсіонера з дня, що настає за останнім днем місяця, в якому набуто повний місяць страхового стажу (у тому числі сумарно) для відстрочки часу виходу на пенсію, якщо звернення за пенсією відбулося не пізніше трьох місяців з такого дня;

{Абзац пункту 1 частини першої статті 45 в редакції Законів № 3668-VI від 08.07.2011, № 2148-VIII від 03.10.2017}

2) пенсія по інвалідності призначається з дня встановлення інвалідності, якщо звернення за пенсією відбулося не пізніше трьох місяців з дня встановлення інвалідності;

У такому самому порядку призначається пенсія по інвалідності в розмірі пенсії за віком, якщо вимоги частини другої статті 33 цього Закону виконані на день встановлення інвалідності, і з дня виникнення такого права - якщо вимоги частини другої статті 33 цього Закону виконані в період після встановлення інвалідності до дня звернення за призначенням пенсії по інвалідності.

{Пункт 2 частини першої статті 45 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 436-V від 12.12.2006}

У разі коли вимоги частини другої статті 33 цього Закону виконані після призначення пенсії по інвалідності, пенсія по інвалідності в розмірі пенсії за віком призначається з дня настання такого права, якщо звернення за призначенням пенсії по інвалідності в розмірі пенсії за віком відбулося не пізніше трьох місяців з дня настання такого права.

{Пункт 2 частини першої статті 45 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 436-V від 12.12.2006}

3) пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається з дня, що настає за днем смерті годувальника, якщо звернення про призначення такого виду пенсії надійшло протягом 12 місяців з дня смерті годувальника.

У членів сім'ї особи, якій відповідно до Закону України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин" надано правовий статус особи, зниклої безвісти за особливих обставин, право на отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника виникає через один місяць з дня внесення інформації про безвісне зникнення особи до Єдиного реєстру досудових розслідувань або до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

{Пункт 3 частини першої статті 45 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2191-IX від 14.04.2022 - щодо набрання чинності в частині Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, див. пункт 1 розділу II}

Смерть особи, якій відповідно до Закону України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин" надано правовий статус особи, зниклої безвісти за особливих обставин, чи визнання її померлою у встановленому законодавством порядку надає непрацездатним членам сім'ї такої особи право на звернення для отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника на загальних підставах, передбачених цим Законом.

{Пункт 3 частини першої статті 45 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 2191-IX від 14.04.2022}

2. Пенсія призначається довічно або на період, протягом якого пенсіонер має право на виплату пенсії відповідно до цього Закону.

Пенсія у зв'язку з втратою годувальника непрацездатним членам сім'ї особи, якій відповідно до Закону України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин" надано правовий статус особи, зниклої безвісти за особливих обставин, призначається на період, протягом якого така особа зберігає цей правовий статус. Виплата такої пенсії припиняється з першого числа місяця, наступного за місяцем внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань або до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, відмітки про встановлення місцеперебування, місця поховання чи місцезнаходження останків особи, зниклої безвісти або зниклої безвісти за особливих обставин.

{Частина другу статті 45 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2191-IX від 14.04.2022 - щодо набрання чинності в частині Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, див. пункт 1 розділу II}

3. Переведення з одного виду пенсії на інший здійснюється з дня подання заяви на підставі документів про страховий стаж, заробітну плату (дохід) та інших документів, що знаходяться на час переведення з одного виду пенсії на інший в пенсійній справі, а також додаткових документів, одержаних органами Пенсійного фонду.

При переведенні з одного виду пенсії на інший за бажанням особи може враховуватися заробітна плата (дохід) за періоди страхового стажу, зазначені в частині першій статті 40 цього Закону, із застосуванням показника середньої заробітної плати (доходу), який враховувався під час призначення (попереднього перерахунку) попереднього виду пенсії.

Якщо особа після призначення пенсії по інвалідності продовжувала працювати і набула не менш як 24 місяці страхового стажу після призначення пенсії (попереднього перерахунку пенсії без урахування перерахунку, передбаченого абзацом п'ятим частини четвертої статті 42 цього Закону) незалежно від перерв у роботі, під час переведення вперше з пенсії по інвалідності на пенсію за віком застосовується середня заробітна плата (дохід), визначена (визначений) частиною другою статті 40 цього Закону для призначення пенсії.

{Абзац третій частини третьої статті 45 в редакції Закону № 2040-IX від 15.02.2022}

{Частина третя статті 45 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

4. Перерахунок призначеної пенсії, крім випадків, передбачених частиною першою статті 35, частиною другою статті 38, частиною третьою статті 42 і частиною п'ятою статті 48 цього Закону, провадиться в такі строки:

{Абзац перший частини четвертої статті 45 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2291-IV від 23.12.2004}

у разі виникнення права на підвищення пенсії - з першого числа місяця, в якому пенсіонер звернувся за перерахунком пенсії, якщо відповідну заяву з усіма необхідними документами подано ним до 15 числа включно, і з першого числа наступного місяця, якщо заяву з усіма необхідними документами подано ним після 15 числа;

у разі настання обставин, які тягнуть за собою зменшення пенсії, - з першого числа місяця, в якому настали ці обставини, якщо вони мали місце до 15 числа включно, і з першого числа наступного місяця, якщо вони мали місце після 15 числа.

5. Документи про призначення (перерахунок) пенсії розглядає територіальний орган Пенсійного фонду та не пізніше 10 днів з дня їх надходження приймає рішення про призначення (перерахунок) або про відмову в призначенні (перерахунку) пенсії.

Цей строк може бути продовжено за рішенням керівника територіального органу Пенсійного фонду України на строк проведення додаткової перевірки достовірності відомостей про осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню, умов їх праці та інших відомостей, передбачених законодавством, для визначення права на пенсію, але не більше ніж на 15 днів.

{Частина п'яту статті 45 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 324-IX від 03.12.2019}

Стаття 46. Виплата пенсії за минулий час

1. Нараховані суми пенсії, на виплату яких пенсіонер мав право, але не отримав своєчасно з власної вини, виплачуються за минулий час, але не більше ніж за три роки до дня звернення за отриманням пенсії. У цьому разі частина суми неотриманої пенсії, але не більш як за 12 місяців, виплачується одночасно, а решта суми виплачується щомісяця рівними частинами, що не перевищують місячного розміру пенсії.

2. Нараховані суми пенсії, не отримані з вини органу, що призначає і виплачує пенсію, виплачуються за минулий час без обмеження будь-яким строком з нарахуванням компенсації втрати частини доходів.

Компенсація втрати частини пенсії у зв'язку з порушенням строків її виплати пенсіонерам здійснюється згідно із законом.

Стаття 47. Виплата пенсії

1. Пенсія виплачується щомісяця, у строк не пізніше 25 числа місяця, за який виплачується пенсія, виключно в грошовій формі за зазначеним у заяві місцем фактичного проживання пенсіонера в межах України незалежно від задекларованого або зареєстрованого місця проживання пенсіонера організаціями, що здійснюють виплату і доставку пенсій, або через установи банків у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України.

{Абзац перший частини першої статті 47 в редакції Законів № 67-V від 03.08.2006, № 1774-VIII від 06.12.2016; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1871-IX від 05.11.2021}

У разі якщо особа, якій пенсія за віком призначається автоматично (без звернення особи), протягом трьох місяців не повідомила територіальний орган Пенсійного фонду, у тому числі через особистий електронний кабінет на веб-порталі електронних послуг Пенсійного фонду, про обраний нею спосіб виплати пенсії вважається, що особа виявила бажання одержувати пенсію з більш пізнього віку.

{Частина першу статті 47 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1217-IX від 05.02.2021}

Тимчасово, по 30 вересня 2017 року:

{Абзац частини першої статті 47 в редакції Законів № 213-VIII від 02.03.2015, № 911-VIII від 24.12.2015; із змінами, внесеними згідно із Законами № 1774-VIII від 06.12.2016, № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

особам (крім осіб з інвалідністю I та II груп, осіб з інвалідністю внаслідок війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"), які займають посади державної служби, визначені Законом України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII "Про державну службу", а також працюють на посадах та на умовах, передбачених законами України "Про прокуратуру", "Про судоустрій і статус суддів", призначені пенсії/щомісячне довічне грошове утримання не виплачуються;

{Абзац частини першої статті 47 в редакції Законів № 213-VIII від 02.03.2015, № 911-VIII від 24.12.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1774-VIII від 06.12.2016}

у період роботи на інших посадах/роботах пенсія (крім осіб з інвалідністю I та II груп, осіб з інвалідністю внаслідок війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"), розмір якої перевищує 150 відсотків прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність, виплачується в розмірі 85 відсотків призначеного розміру, але не менше 150 відсотків прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність.

{Абзац частини першої статті 47 в редакції Закону № 213-VIII від 02.03.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 911-VIII від 24.12.2015}

Після звільнення з роботи виплата пенсії відповідно до цього Закону поновлюється.

{Абзац частини першої статті 47 в редакції Закону № 213-VIII від 02.03.2015}

З 1 жовтня 2017 року пенсії виплачуються без урахування одержуваної заробітної плати (доходу) або пенсійних виплат з накопичувальної системи пенсійного страхування чи пенсійних виплат із системи недержавного пенсійного забезпечення, крім випадків, передбачених законом.

{Абзац частини першої статті 47 в редакції Закону № 213-VIII від 02.03.2015; із змінами, внесеними згідно із Законами № 911-VIII від 24.12.2015, № 1774-VIII від 06.12.2016, № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

2. Пенсія може виплачуватися за довіреністю, порядок оформлення і строк дії якої визначаються законом. Виплата пенсії за довіреністю здійснюється протягом усього періоду дії довіреності за умови поновлення пенсіонером заяви про виплату пенсії за довіреністю через кожний рік дії такої довіреності.

3. Під час перебування пенсіонера в місцях позбавлення волі виплата призначеної йому пенсії здійснюється на загальних підставах у порядку, встановленому законодавством.

4. У разі працевлаштування особи, якій призначено пенсію відповідно до частини другої статті 33 цього Закону (крім випадків, коли особа досягла пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону), у період роботи пенсія по інвалідності виплачується у розмірі, передбаченому частиною першою статті 33 цього Закону.

{Статтю 47 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 436-V від 12.12.2006}

Стаття 48. Виплата пенсії особам, які перебувають на повному державному утриманні

1. Під час перебування пенсіонера на повному державному утриманні у відповідній установі (закладі) йому виплачується 25 відсотків призначеної пенсії. У випадках, якщо розмір його пенсії перевищує вартість утримання, виплачується різниця між пенсією і вартістю утримання, але не менше 25 відсотків призначеної пенсії.

2. Якщо у пенсіонера, який перебуває у відповідній установі (закладі) на повному державному утриманні, є непрацездатні члени сім'ї, зазначені в частині другій статті 36 цього Закону, які перебувають на його утриманні, пенсія виплачується в такому порядку: 25 відсотків пенсії - самому пенсіонерові, а інша частина пенсії, але не більш як 50 відсотків призначеного розміру пенсії - зазначеним членам сім'ї.

3. Частина пенсії, що залишилася після виплати суми пенсії пенсіонеру та членам його сім'ї відповідно до частин першої і другої цієї статті, перераховується до установи (закладу), де пенсіонер перебуває на повному державному утриманні, за його особистою заявою. Зазначені кошти зараховуються на банківські рахунки цих установ понад бюджетні асигнування і спрямовуються виключно на поліпшення умов проживання в них пенсіонерів у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

4. Дітям-сиротам за період перебування на повному державному утриманні пенсія у зв'язку з втратою годувальника виплачується в повному розмірі та перераховується на їхні особисті рахунки у банку.

Іншим дітям, які перебувають на повному державному утриманні, виплачується 50 відсотків призначеної пенсії у зв'язку з втратою годувальника та перераховується на їхні особисті рахунки у банку. При цьому частина пенсії, що залишилася після виплати суми пенсії у зв'язку з втратою годувальника, перераховується на банківський рахунок установи, де ця дитина перебуває на повному державному утриманні, і спрямовується виключно на поліпшення умов проживання дітей у цих установах.

5. Виплата пенсії з урахуванням положень цієї статті здійснюється з першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому пенсіонер зарахований на повне державне утримання.

Стаття 48¹. Виплата пенсій особам, засудженим до обмеження волі або позбавлення волі на певний строк

1. Виплата особам, засудженим до обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, призначених пенсій здійснюється територіальними органами Пенсійного фонду України на рахунок установи за місцем відбування покарання.

2. Із пенсій засуджених до обмеження волі або позбавлення волі на певний строк відшкодовуються витрати на їх утримання в установах виконання покарань в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

3. При цьому не менш як 50 відсотків пенсії зараховуються установою за місцем відбування покарання на особовий рахунок засудженого.

{Закон доповнено статтею 48¹ згідно із Законом № 1492-VIII від 07.09.2016}

Стаття 49. Припинення та поновлення виплати пенсії

1. Виплата пенсії за рішенням територіальних органів Пенсійного фонду або за рішенням суду припиняється:

1) якщо пенсія призначена на підставі документів, що містять недостовірні відомості;

{Положення пункту 2 частини першої статті 49 втратили чинність, як такі, що є неконституційними на підставі Рішення Конституційного Суду № 25-рп/2009 від 07.10.2009}

2) на весь час проживання пенсіонера за кордоном, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;

3) у разі смерті пенсіонера;

4) у разі неотримання призначеної пенсії протягом 6 місяців підряд;

5) в інших випадках, передбачених законом.

2. Поновлення виплати пенсії здійснюється за рішенням територіального органу Пенсійного фонду протягом 10 днів після з'ясування обставин та наявності умов для відновлення її виплати. Виплата пенсії поновлюється в порядку, передбаченому частиною третьою статті 35 та статтею 46 цього Закону.

3. У разі виявлення недостовірних даних у документах та відомостях, на підставі яких було встановлено та/або здійснюється виплата пенсії, рішенням територіального органу Пенсійного фонду України розмір та підстави для виплати пенсії переглядаються відповідно до цього Закону без урахування таких даних.

{Статтю 49 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 324-IX від 03.12.2019}

Стаття 50. Утримання надміру виплачених сум пенсій. Відрахування з пенсій

1. Суми пенсій, виплачені надміру внаслідок зловживань з боку пенсіонера або подання страхувальником недостовірних даних, можуть бути повернуті пенсіонером добровільно або стягуються на підставі рішень територіальних органів Пенсійного фонду чи в судовому

порядку.

2. Відрахування з пенсії провадяться в установленому законом порядку на підставі судових рішень, ухвал, постанов і вироків (щодо майнових стягнень), виконавчих написів нотаріусів та інших рішень і постанов, виконання яких відповідно до закону провадиться в порядку, встановленому для виконання судових рішень.

Розмір відрахування з пенсії обчислюється з суми, що належить пенсіонеру до виплати.

З пенсії може бути відраховано не більш як 50 відсотків її розміру: на утримання членів сім'ї (аліменти), на відшкодування збитків від розкрадання майна підприємств і організацій, на відшкодування пенсіонером шкоди, заподіяної каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, а також у зв'язку зі смертю потерпілого, на повернення переплачених сум заробітної плати в передбачених законом випадках.

З усіх інших видів стягнень може бути відраховано не більш як 20 відсотків пенсії.

Стаття 51. Виплата пенсії у разі виїзду за кордон

{Положення другого речення статті 51 втратили чинність, як такі, що є неконституційними на підставі Рішення Конституційного Суду № 25-рп/2009 від 07.10.2009}

У разі виїзду пенсіонера на постійне місце проживання за кордон пенсія, призначена в Україні, за заявою пенсіонера може бути виплачена йому за шість місяців наперед перед від'їздом, рахуючи з місяця, що настає за місяцем зняття з обліку за місцем постійного проживання. Під час перебування за кордоном пенсія виплачується в тому разі, якщо це передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

{Стаття 51 із змінами, внесеними згідно із Законом № 67-V від 03.08.2006}

Стаття 52. Виплата недоотриманої пенсії у зв'язку зі смертю пенсіонера

1. Сума пенсії, що належала пенсіонеру і залишилася недоотриманою у зв'язку з його смертю, виплачується - по місяць смерті включно членам його сім'ї, які проживали разом з пенсіонером на день його смерті, у тому числі непрацездатним членам сім'ї, зазначеним у частині другій статті 36 цього Закону, які знаходилися на його утриманні, незалежно від того, проживали вони разом з померлим пенсіонером чи не проживали.

2. Члени сім'ї, зазначені в частині першій цієї статті, повинні звернутися за виплатою суми пенсії померлого пенсіонера протягом шести місяців з дня відкриття спадщини.

У разі звернення кількох членів сім'ї, які мають право на отримання суми пенсії, зазначеної у частині першій цієї статті, належна їм відповідно до цієї статті сума пенсії ділиться між ними порівну.

3. У разі відсутності членів сім'ї, зазначених у частині першій цієї статті, або у разі незвернення ними за виплатою вказаної суми в установленій частиною другою цієї статті строк сума пенсії, що належала пенсіонеру і залишилася недоотриманою у зв'язку з його смертю, входить до складу спадщини.

{Стаття 52 в редакції Закону № 827-V від 22.03.2007}

Стаття 53. Розмір допомоги на поховання пенсіонера

У разі смерті пенсіонера особам, які здійснили його поховання, виплачується допомога на поховання пенсіонера в розмірі двомісячної пенсії, яку отримував пенсіонер на момент смерті.

Розділ VII

ПЕНСІЙНІ ВИПЛАТИ ЗА РАХУНОК КОШТІВ НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

{Назва розділу VII в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 54. Види пенсійних виплат за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування

{Назва статті 54 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

1. Застрахована особа, яка відповідно до закону є учасником накопичувальної системи пенсійного страхування, має право на отримання довічної пенсії або одноразової виплати за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування, що обліковуються на її накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді або на індивідуальному пенсійному рахунку у відповідному недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення, за умови досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, а в разі відстрочення часу призначення пенсії за віком відповідно до цього Закону у період після досягнення такого віку - з дня закінчення строку відстрочення дати призначення пенсії за віком у солідарній системі.

Довічна пенсія за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування враховується під час визначення мінімальної пенсії за віком відповідно до статті 28 цього Закону.

{Частина перша статті 54 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

2. Страхування і виплата довічної пенсії здійснюється згідно із Законом України "Про страхування" страховою організацією, обраною застрахованою особою.

Розмір довічної пенсії розраховується страховою організацією актуарно, виходячи з суми оплати договору страхування довічної пенсії, з урахуванням майбутнього інвестиційного доходу, забезпечуваного страховою організацією, видатків, пов'язаних з подальшим інвестуванням зазначених сум, та з урахуванням середньої для чоловіків і жінок величини тривалості життя.

{Абзац другий частини другої статті 54 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI}

від 08.07.2011}

Виплата довічної пенсії здійснюється у строки і в порядку, що визначені договором страхування довічної пенсії.

3. Страхові організації, що здійснюють страхування і виплату довічної пенсії, передбаченої цим Законом, забезпечують свою платоспроможність відповідно до законодавства про страхову діяльність.

{Частина третя статті 54 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

4. Одноразова виплата учаснику накопичувальної системи пенсійного страхування за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування здійснюється в порядку, визначеному статтею 56 цього Закону:

територіальним органом Пенсійного фонду - за рахунок коштів, що обліковуються на накопичувальному пенсійному рахунку учасника накопичувальної системи пенсійного страхування;

адміністратором відповідного недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення - за рахунок коштів, що обліковуються на індивідуальному пенсійному рахунку учасника накопичувальної системи пенсійного страхування

{Частина четверта статті 54 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

{Частина п'яту статті 54 виключено на підставі Закону № 2856-VI від 23.12.2010}

{Частина шосту статті 54 виключено на підставі Закону № 2856-VI від 23.12.2010}

Стаття 55. Порядок укладення та оплати договору страхування довічної пенсії

1. Договір страхування довічної пенсії укладається між учасником накопичувальної системи пенсійного страхування та страховою організацією відповідно до законодавства про страхову діяльність з урахуванням вимог, передбачених цим Законом, після досягнення учасником накопичувальної системи пенсійного страхування віку, передбаченого статтею 26 цього Закону.

Для укладення договору страхування довічної пенсії учасник накопичувальної системи пенсійного страхування подає страховій організації протягом місяця до досягнення віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, заяву за формою, встановленою страховою організацією, та довідку Пенсійного фонду про суму коштів, облікованих на його накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді, або відповідно довідку адміністратора недержавного пенсійного фонду про суму коштів на його індивідуальному пенсійному рахунку у відповідному недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення.

У разі відстрочення дати призначення пенсії за віком відповідно до цього Закону учасник накопичувальної системи пенсійного страхування має право укласти договір страхування довічної пенсії з більш пізнього строку, визначеного ним відповідно до статті 29 цього Закону, але не пізніш як із 70 років.

{Частина перша статті 55 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

2. Учасник накопичувальної системи пенсійного страхування інформує територіальний орган Пенсійного фонду або адміністратора недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення про обрану страхову організацію та подає письмову заяву про перерахування зазначеній організації коштів з накопичувальної системи пенсійного страхування, що обліковуються відповідно на накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді чи на індивідуальному пенсійному рахунку в недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення для оплати договору страхування довічної пенсії.

Територіальний орган Пенсійного фонду або адміністратор відповідного недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення зобов'язаний не пізніш як через три робочих дні після надходження такої заяви надати розпорядження зберігачу щодо перерахування обраній страховій організації коштів учасника накопичувальної системи пенсійного страхування в сумі, що обліковується на його накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді або на індивідуальному пенсійному рахунку у відповідному недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення. Зберігач зобов'язаний не пізніш як через три робочих дні після отримання розпорядження перерахувати зазначені кошти для оплати учасником накопичувальної системи пенсійного страхування договору страхування довічної пенсії. У разі порушення зазначеного строку зберігач за власний рахунок сплачує учаснику накопичувальної системи пенсійного страхування пеню в розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України в розрахунку на один день від суми, що підлягає перерахуванню за кожний день прострочення платежу, у порядку, визначеному Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

У разі неподання учасником накопичувальної системи пенсійного страхування такої заяви протягом трьох місяців з дня досягнення ним пенсійного віку, визначеного статтею 26 цього Закону, територіальний орган Пенсійного фонду або адміністратор недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення зобов'язаний з'ясувати причини неподання учасником накопичувальної системи пенсійного страхування заяви та запропонувати йому укласти договір страхування довічної пенсії.

У разі відмови учасника накопичувальної системи пенсійного страхування від укладення такого договору, крім випадків такої відмови у разі відстрочення дати призначення пенсії за віком відповідно до цього Закону, територіальний орган Пенсійного фонду або адміністратор недержавного пенсійного фонду самостійно укладає договір страхування довічної пенсії з установленим періодом на умовах, що є найбільш вигідними для учасника накопичувальної системи пенсійного страхування, із страховою організацією, обраною відповідно до цього Закону в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку

спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, та погодженому з Антимонопольним комітетом України.

Територіальний орган Пенсійного фонду або адміністратор відповідного недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення перераховує страховій організації кошти в сумі, що обліковується на його накопичувальному пенсійному рахунку або відповідно на індивідуальному пенсійному рахунку. Розміри страхових тарифів за договорами страхування довічної пенсії не повинні перевищувати їх середніх показників, які визначаються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення.

Страхові організації, з якими Пенсійний фонд або відповідний недержавний пенсійний фонд - суб'єкт другого рівня системи пенсійного забезпечення укладає договір страхування довічної пенсії, визначаються на конкурсних засадах у порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, та Антимонопольним комітетом України.

{Частина друга статті 55 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

3. Виконавчі органи Пенсійного фонду мають право перевіряти правильність укладення договору страхування довічної пенсії та його відповідність вимогам цього Закону та іншим нормативно-правовим актам.

Територіальний орган Пенсійного фонду або адміністратор недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення має право відмовити учаснику накопичувальної системи пенсійного страхування в наданні розпорядження зберігачу щодо перерахування коштів страховій організації у випадках:

{Абзац другий частини третьої статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

якщо договір страхування довічної пенсії укладено з особою, яка не має права на одержання довічної пенсії;

якщо договір страхування довічної пенсії укладено із страховою організацією, яка не відповідає вимогам, установленим цим Законом для страхових організацій, які можуть здійснювати страхування і виплату довічних пенсій, передбачених цим Законом;

якщо договір страхування довічної пенсії укладено з порушенням або суперечить вимогам цього Закону та іншим нормативно-правовим актам;

якщо територіальним органом Пенсійного фонду, адміністратором недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення або учасником накопичувальної системи пенсійного страхування вже укладено договір страхування довічної пенсії;

{Абзац шостий частини третьої статті 55 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

якщо сума пенсійних коштів, що належить учаснику накопичувальної системи пенсійного страхування, є меншою, ніж мінімальна сума коштів, необхідна для оплати договору страхування довічної пенсії, а також якщо такий учасник не виявив бажання додатково за свій рахунок перерахувати на накопичувальний пенсійний рахунок у Накопичувальному фонді кошти в сумі, якої не вистачає для забезпечення оплати договору страхування довічної пенсії відповідно до частини першої статті 56 цього Закону.

{Абзац сьомий частини третьої статті 55 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

В інших випадках відмова в наданні розпорядження зберігачу щодо перерахування коштів для оплати договору страхування довічної пенсії не допускається.

Про відмову в наданні розпорядження зберігачу щодо перерахування коштів для оплати договору страхування довічної пенсії територіальний орган Пенсійного фонду або адміністратор відповідного недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення письмово повідомляє учасника накопичувальної системи пенсійного страхування та відповідну страхову організацію. Відмова повинна бути обґрунтованою.

{Абзац дев'ятий частини третьої статті 55 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

Відмова територіального органу Пенсійного фонду або адміністратора відповідного недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення в наданні розпорядження зберігачу щодо перерахування обраний страховій організації коштів, належних учасникові накопичувальної системи пенсійного страхування, може бути оскаржена таким учасником або відповідною страховою організацією до виконавчої дирекції Пенсійного фонду, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку або в судовому порядку.

{Абзац десятий частини третьої статті 55 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

У разі безпідставної відмови в наданні розпорядження зберігачу щодо перерахування коштів для оплати договору страхування довічної пенсії територіальний орган Пенсійного фонду несе відповідальність згідно із законом.

Відомості про укладення договору страхування довічної пенсії, про перерахування коштів для оплати цього договору вносяться до системи персоналізованого обліку.

{Текст частини третьої статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

4. Порядок зміни страхових організацій, з якими укладаються договори страхування довічної пенсії, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Частина четверта статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від

08.07.2011}

5. У разі якщо договір страхування довічної пенсії не укладено внаслідок смерті учасника накопичувальної системи пенсійного страхування чи визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим, територіальний орган Пенсійного фонду або адміністратор недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення вживає заходів до виплати спадкоємцям належних учаснику накопичувальної системи пенсійного страхування коштів відповідно до вимог цього Закону.

У разі якщо територіальним органом Пенсійного фонду або адміністратором недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення з незалежних від нього обставин не з'ясовано причини неподання учасником накопичувальної системи пенсійного страхування заяви про укладення договору страхування довічної пенсії, кошти, що належать такому учаснику, використовуються для інвестування з метою отримання доходу на користь такого учасника та обліковуються на його накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді або на індивідуальному пенсійному рахунку у відповідному недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення.

{Частина п'ята статті 55 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

6. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку оприлюднює щомісяця на власному веб-сайті інформацію про розміри страхових тарифів за договорами страхування довічних пенсій за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування та розрахункові розміри довічних пенсій залежно від пенсійного віку за такими договорами, ставки інвестиційного доходу, що застосовуються для розрахунку довічних пенсій, поточний фінансовий стан страхових організацій.

Страхова організація, яка здійснює страхування довічних пенсій за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування, оприлюднює розміри страхових тарифів за договорами страхування довічних пенсій за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування, розрахункові розміри довічних пенсій залежно від пенсійного віку за такими договорами, ставки інвестиційного доходу не пізніше як за десять днів до початку місяця, у якому вони набирають чинності, і використовує ставки інвестиційного доходу для всіх учасників накопичувальної системи пенсійного страхування, які мають намір укласти договір страхування довічної пенсії протягом наступного місяця.

Територіальний орган Пенсійного фонду або адміністратор недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення на вимогу учасника накопичувальної системи пенсійного страхування безоплатно надає йому письмово інформацію про обсяг пенсійних коштів, що обліковуються на його накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді або на його індивідуальному пенсійному рахунку у недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення, розміри страхових тарифів за договорами довічних пенсій, передбачених цим Законом; розрахункові розміри довічних пенсій залежно від пенсійного віку за такими договорами; ставки інвестиційного доходу страхових організацій за попередні періоди.

{Частина шоста статті 55 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 56. Умови та порядок отримання одноразової виплати

1. У разі якщо сума належних учаснику накопичувальної системи пенсійного страхування на момент набуття права на пенсію пенсійних коштів не досягає мінімальної суми коштів, необхідної для оплати договору страхування довічної пенсії, визначеної Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, то ця особа (а в разі її смерті - члени її сім'ї чи спадкоємці) має право на отримання одноразової виплати.

{Абзац перший частини першої статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

На вимогу учасника накопичувальної системи пенсійного страхування одноразова виплата здійснюється в разі виїзду цієї особи за кордон на постійне місце проживання.

{Абзац другий частини першої статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Учасник накопичувальної системи пенсійного страхування за бажанням має право додатково за свій рахунок перерахувати на свій накопичувальний пенсійний рахунок у Накопичувальному фонді кошти в сумі, якої не вистачає для забезпечення оплати договору страхування довічної пенсії в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення.

{Частину першу статті 56 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

2. Якщо учасник накопичувальної системи пенсійного страхування визнаний особою з інвалідністю I або II групи і набуває право на пенсію по інвалідності відповідно до цього Закону у солідарній системі, належні йому пенсійні кошти накопичувальної системи пенсійного страхування, розраховані відповідно до частини сьомої статті 80 цього Закону, використовуються за його вибором для:

здійснення одноразової виплати незалежно від достатності обсягу такої суми коштів для оплати договору страхування довічної пенсії;

оплати договору страхування довічної пенсії.

У разі визнання учасника накопичувальної системи пенсійного страхування особою з інвалідністю III групи належні йому пенсійні кошти використовуються ним після досягнення віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, на оплату договору страхування довічної пенсії, а у разі недостатності суми коштів для оплати такого договору - на здійснення одноразової виплати.

{Частина друга статті 56 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

3. У разі смерті учасника накопичувальної системи пенсійного страхування до досягнення ним віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, належні йому пенсійні кошти накопичувальної системи пенсійного страхування успадковуються в порядку, визначеному Цивільним кодексом України.

Учасник накопичувальної системи пенсійного страхування має право в будь-який час визначити спадкоємцями одну або декілька фізичних осіб (незалежно від наявності у нього з такими особами сімейних, родинних відносин), які мають право на отримання у разі його смерті коштів в сумі, що обліковується на його накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді або на індивідуальному пенсійному рахунку у відповідному недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення, а також визначити розмір часток, в яких вони повинні бути розподілені між зазначеними особами. У такому разі учасник накопичувальної системи пенсійного страхування складає заповіт відповідно до вимог Цивільного кодексу України.

Особи, які мають право на отримання у спадщину коштів накопичувальної системи пенсійного страхування в сумі, що належить померлому учасникові накопичувальної системи пенсійного страхування, що обліковуються на його накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді або на індивідуальному пенсійному рахунку у відповідному недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення, можуть подати заяву про спрямування таких коштів на свій накопичувальний пенсійний рахунок у Накопичувальному фонді або за бажанням - на свій індивідуальний пенсійний рахунок у недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення.

У разі відсутності у померлого учасника накопичувальної системи пенсійного страхування спадкоємців за законом та за заповітом належні йому кошти, обліковані на його накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді або на індивідуальному пенсійному рахунку у відповідному недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення, спрямовуються до резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду у майбутніх періодах, передбаченого статтею 74 цього Закону. У такому разі робиться відповідна позначка в його персональній обліковій картці в системі персоналізованого обліку.

{Частина третя статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2856-VI від 23.12.2010; в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

4. Для отримання одноразової виплати учасник накопичувальної системи пенсійного страхування чи його спадкоємці подають територіальному органу Пенсійного фонду або адміністраторові відповідного недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення заяву та документи, що підтверджують їх право на отримання такої виплати. Перелік зазначених документів затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення.

Одноразова виплата здійснюється протягом десяти робочих днів з дня надходження заяви та зазначених документів.

{Частина четверта статті 56 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 57. Види довічних пенсій

1. Страхова організація, що здійснює виплати довічних пенсій, зобов'язана пропонувати учаснику накопичувальної системи пенсійного страхування такі види довічних пенсій: довічна пенсія з установленим періодом, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія подружжя.

{Частина перша статті 57 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

2. Довічна пенсія з установленим періодом - щомісячна виплата, яка здійснюється протягом життя пенсіонера, але не менше ніж протягом десяти років з дня її призначення. У разі смерті пенсіонера право на отримання призначеної довічної пенсії протягом установленого періоду мають спадкоємці, зазначені в договорі страхування довічної пенсії або визначені відповідно до Цивільного кодексу України.

3. Довічна обумовлена пенсія - щомісячна виплата, яка здійснюється протягом життя пенсіонера.

У разі якщо загальна сума довічної обумовленої пенсії, виплачена пенсіонеру на момент смерті, є меншою, ніж сума, обумовлена в договорі страхування довічної пенсії, різниця коштів між зазначеними сумами виплачується спадкоємцям, зазначеним у договорі страхування довічної пенсії або визначеним відповідно до Цивільного кодексу України.

{Абзац другий частини третьої статті 57 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

4. Довічна пенсія подружжя - щомісячна виплата, яка здійснюється протягом життя пенсіонера, а після його смерті - його чоловіку (дружині), який (яка) досягли пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, протягом їх життя.

5. Учасник накопичувальної системи пенсійного страхування має право вільного вибору одного з видів довічних пенсій, зазначених у цій статті.

{Частина п'ята статті 57 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

6. Вид довічної пенсії, обраний учасником накопичувальної системи пенсійного страхування, зазначається в договорі страхування довічної пенсії.

{Абзац перший частини шостої статті 57 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

У договорі страхування довічної пенсії також обов'язково зазначається ставка інвестиційного доходу, яка застосовується для розрахунку обраної довічної пенсії.

{Абзац другий частини шостої статті 57 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Страхова організація розраховує розмір довічної пенсії протягом трьох робочих днів з дня отримання коштів на оплату договору страхування довічної пенсії.

Страховій організації забороняється вимагати від учасника накопичувальної системи пенсійного страхування довідку про стан її здоров'я. Страхова організація не має права відмовити учаснику накопичувальної системи пенсійного страхування в укладенні договору страхування одного з видів довічної пенсії, передбачених цією статтею.

{Абзац четвертий частини шостої статті 57 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Дострокове припинення дії договору страхування довічної пенсії за бажанням сторін забороняється.

Розділ VIII ОРГАНІЗАЦІЯ І ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ УПРАВЛІННЯ В СОЛІДАРНІЙ СИСТЕМІ

Стаття 58. Пенсійний фонд

1. Пенсійний фонд є органом, який здійснює керівництво та управління солідарною системою, загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та медичним страхуванням, забезпечує збирання, акумуляцію та облік страхових внесків, призначає пенсії та готує документи для її виплати, забезпечує своєчасне і в повному обсязі фінансування виплати пенсій, допомоги на поховання, виплат за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування, здійснює контроль за цільовим використанням коштів Пенсійного фонду, вирішує питання, пов'язані з веденням обліку пенсійних активів застрахованих осіб на накопичувальних пенсійних рахунках, здійснює адміністративне управління Накопичувальним фондом, соціальні та інші виплати, передбачені законодавством України, та інші функції, передбачені цим Законом, Законом України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" та статутом Пенсійного фонду.

{Частина перша статті 58 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5462-VI від 16.10.2012, № 1071-IX від 04.12.2020; в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

2. Статут Пенсійного фонду повинен містити дані про:

найменування та місцезнаходження Пенсійного фонду;

напрями діяльності Пенсійного фонду;

права, обов'язки, відповідальність Пенсійного фонду;

органи управління Пенсійним фондом, їхні права, обов'язки і відповідальність;

{Абзац шостий частини другої статті 58 виключено на підставі Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

порядок прийняття рішень правлінням Пенсійного фонду, перелік питань, рішення з яких приймаються правлінням Пенсійного фонду двома третинами від загальної кількості голосів та більшістю голосів від кожної сторони;

права, обов'язки та відповідальність членів правління Пенсійного фонду, порядок їх призначення або обрання (делегування), підстави і порядок позбавлення їх повноважень та відкликання, у тому числі за рішенням органу державного нагляду;

порядок обрання, повноваження і відповідальність голови правління Пенсійного фонду та його заступників, підстави та порядок позбавлення їх повноважень;

функції виконавчої дирекції Пенсійного фонду та підвідомчих їй територіальних органів;

порядок здійснення правлінням Пенсійного фонду контролю за діяльністю виконавчої дирекції Пенсійного фонду;

джерела формування і напрями використання коштів Пенсійного фонду;

порядок формування та використання резерву коштів Пенсійного фонду і тимчасово вільних коштів;

порядок фінансування витрат, пов'язаних з виконанням функцій виконавчої дирекції Пенсійного фонду, управлінням Пенсійним фондом, розвитком його матеріальної та інформаційної бази;

порядок прийняття в межах компетенції правління та виконавчої дирекції Пенсійного фонду нормативно-правових актів;

порядок внесення змін до статуту Пенсійного фонду;

інші положення, що стосуються діяльності Пенсійного фонду.

3. Пенсійний фонд не може здійснювати будь-яку іншу діяльність, крім зазначеної у частині першій цієї статті, і використовувати кошти загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та загальнообов'язкового державного соціального страхування на цілі, не пов'язані із зазначеною діяльністю.

{Частина третя статті 58 в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

Стаття 59. Органи управління Пенсійного фонду

1. Управління Пенсійним фондом здійснюється на основі паритетності представниками держави, застрахованих осіб і роботодавців.

2. Органами управління Пенсійного фонду є правління та виконавча дирекція Пенсійного фонду.

Стаття 60. Правління Пенсійного фонду

1. Вищим органом управління Пенсійного фонду є правління. Правління Пенсійного фонду формується на основі паритетності представників держави, застрахованих осіб і роботодавців.

2. До складу правління Пенсійного фонду входять по п'ять представників від держави, застрахованих осіб і роботодавців.

Представники від держави призначаються і відкликаються Кабінетом Міністрів України. Представники застрахованих осіб обираються (делегуються) репрезентативними на національному рівні всеукраїнськими об'єднаннями профспілок, а представники роботодавців - репрезентативними на національному рівні всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців. Порядок обрання (делегування) і відкликання таких представників визначається сторонами соціального діалогу самостійно.

{Абзац другий частини другої статті 60 в редакції Закону № 4719-VI від 17.05.2012}

Призначення, обрання (делегування) членів правління Пенсійного фонду здійснюється не пізніше трьох місяців до дня закінчення повноважень відповідних членів правління.

3. Строк повноважень членів правління Пенсійного фонду становить шість років. Член правління Пенсійного фонду не може бути обраний до складу правління на два строки підряд.

Члени правління Пенсійного фонду виконують свої обов'язки на громадських засадах. У разі виконання ними спеціальних доручень правління Пенсійного фонду, пов'язаних з виконанням обов'язків члена правління, їм відшкодовуються витрати на відрядження за рахунок коштів Пенсійного фонду.

Член правління Пенсійного фонду може бути достроково відкликаний за поданням сторони, представником якої він є, або за поданням правління в разі:

систематичного невиконання або неналежного виконання покладених на нього обов'язків;

подання заяви про вихід з правління;

якщо він перестав бути представником відповідної сторони;

набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього;

неможливості виконання покладених на нього обов'язків за станом здоров'я, підтвердженої відповідним медичним висновком;

припинення громадянства України або виїзду за межі України на постійне місце проживання.

Повноваження члена правління Пенсійного фонду припиняються в разі його смерті.

4. Правління Пенсійного фонду очолює голова, який обирається із членів правління строком на два роки.

5. Правління Пенсійного фонду здійснює свої функції шляхом проведення засідань. Засідання скликає голова правління, а в разі його відсутності - один з його заступників відповідно до затвердженого правлінням Пенсійного фонду плану, але не рідше одного разу на квартал. Позапланові засідання правління Пенсійного фонду можуть проводитися з ініціативи його голови, заступника голови правління, Наглядової ради Пенсійного фонду або на пропозицію більшості членів правління однієї з представницьких сторін чи на вимогу однієї третини членів правління Пенсійного фонду.

6. Перше засідання правління Пенсійного фонду проводиться не пізніше двох місяців після призначення повного складу правління. Засідання першого складу правління Пенсійного фонду скликає і відкриває керівник центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення.

7. Засідання правління Пенсійного фонду є правомочним, якщо на ньому присутня більшість складу кожної представницької сторони. Член правління має один голос, крім випадків, передбачених частиною восьмою цієї статті.

8. Рішення правління Пенсійного фонду вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість присутніх на засіданні членів правління. У разі рівного розподілу голосів голос голови правління є вирішальним.

Член правління Пенсійного фонду, в разі відсутності на засіданні правління з поважних причин (хвороба, тривале відрядження, відпустка тощо), може за письмовою довіреністю передати свій голос іншому члену правління від тієї ж представницької сторони. При цьому кожний присутній на засіданні член правління може додатково голосувати тільки за одного відсутнього члена правління Пенсійного фонду.

Довіреність передається голові правління Пенсійного фонду, а в разі його відсутності - заступнику голови на початку засідання.

9. Рішення правління Пенсійного фонду, прийняте в межах його компетенції, є обов'язковим для виконання, у тому числі всіма страхувальниками та застрахованими особами, якщо воно їх стосується. Рішення правління оформляються постановами.

10. Постанови правління Пенсійного фонду підлягають обов'язковому офіційному оприлюдненню в офіційних виданнях та на офіційній веб-сторінці Фонду. Постанови правління Пенсійного фонду, що відповідно до закону є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, приймаються та оприлюднюються з урахуванням вимог Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

{Частина десята статті 60 в редакції Закону № 2388-VI від 01.07.2010}

11. Ведення протоколу засідань правління Пенсійного фонду здійснює представник виконавчої дирекції Пенсійного фонду. У протоколі відображаються питання, внесені до порядку денного, зміст виступів та зауважень до них, результати голосувань. Протокол підписується особою, яка його склала, головою правління або іншою особою, яка веде засідання. Збереження протоколів та інших документів правління здійснює виконавча дирекція Пенсійного фонду.

12. Документи правління Пенсійного фонду зберігаються протягом 15 років у відомчому архіві Пенсійного фонду з подальшим переданням на державне архівне зберігання.

13. У засіданнях правління Пенсійного фонду з правом дорадчого голосу беруть участь директор виконавчої дирекції Пенсійного фонду та члени Наглядової ради Пенсійного фонду.

Стаття 61. Повноваження правління Пенсійного фонду

1. Правління Пенсійного фонду:

- 1) визначає поточні та перспективні завдання Пенсійного фонду;
- 2) затверджує документи нормативного характеру, що регламентують діяльність Пенсійного фонду, у тому числі статут та зміни до нього, регламент засідань правління, положення про виконавчу дирекцію Пенсійного фонду, положення про територіальні органи Пенсійного фонду;
- 3) обирає із своїх членів голову правління Пенсійного фонду та двох його заступників;
- 4) розглядає та затверджує бюджет Пенсійного фонду на наступний рік, зміни до нього, звіт про його виконання і протягом 10 робочих днів після їх затвердження подає до Наглядової ради Пенсійного фонду та до Кабінету Міністрів України;
- 5) затверджує положення про службу страхових експертів з охорони праці, профілактики нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань;
- 6) затверджує перелік лікарів, уповноважених на проведення перевірки обґрунтованості видачі та продовження листків непрацездатності;
- 7) визначає порядок здійснення моніторингу електронного реєстру листків непрацездатності;
- 8) визначає порядок призначення, перерахування та здійснення страхових виплат;
- 9) встановлює розмір допомоги на поховання застрахованої особи або особи, яка перебувала на її утриманні, та визначає порядок її надання;
- 10) визначає порядок ведення інформаційно-комунікаційної системи загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- 11) визначає порядок надходження та обліку коштів Пенсійного фонду;
- 12) здійснює контроль за цільовим використанням коштів Пенсійного фонду, веденням і достовірністю обліку та звітності щодо їх надходження та використання;
- 13) вирішує питання щодо формування та використання резерву коштів Пенсійного фонду для забезпечення його фінансової стабільності;
- 14) спрямовує та контролює діяльність виконавчої дирекції Пенсійного фонду та підвідомчих їй територіальних органів;
- 15) щороку, а також у разі потреби заслуховує звіт директора виконавчої дирекції Пенсійного фонду про її діяльність;
- 16) розглядає кандидатури та затверджує на посаду директора виконавчої дирекції Пенсійного фонду, а за його поданням - заступників директора та керівників структурних підрозділів виконавчої дирекції Пенсійного фонду, керівників територіальних органів Пенсійного фонду, а також приймає рішення про їх звільнення з посади;
- 17) затверджує граничну чисельність працівників виконавчої дирекції Пенсійного фонду, умови оплати праці працівників відповідно до законодавства, граничну межу адміністративних витрат та кошторис Пенсійного фонду на виконання функцій, покладених на виконавчу дирекцію відповідно до цього Закону та Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування";
- 18) подає на розгляд центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування, соціального захисту населення, пропозиції щодо розміру страхових внесків за видами державного соціального страхування, коштів від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що спрямовуються на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, страхування від нещасного випадку та у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, розміру підвищення пенсії, передбаченого частиною другою статті 42 цього Закону;
- 19) за погодженням з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку затверджує правила інвестування резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах;
- 20) затверджує заходи щодо підготовки і підвищення професійної компетентності працівників виконавчої дирекції та територіальних органів Пенсійного фонду, їх атестації;
- 21) на основі паритетного представництва держави, застрахованих осіб і роботодавців утворює комісії або робочі групи з окремих видів діяльності Пенсійного фонду, які діють на громадських засадах;
- 22) затверджує умови і порядок проведення конкурсу щодо вибору аудитора та організацій, які здійснюють виплату і доставку пенсій;

23) визначає уповноважений банк;

24) затверджує щорічні звіти про діяльність Пенсійного фонду та оприлюднює їх у встановленому цим Законом порядку;

25) за погодженням з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку і центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, затверджує порядок ведення накопичувальних пенсійних рахунків учасників накопичувальної системи пенсійного страхування, форму звіту, який щороку надсилається учасникам накопичувальної системи пенсійного страхування про стан їхніх накопичувальних пенсійних рахунків, а також порядок обліку на накопичувальних пенсійних рахунках сум пені, сплаченої роботодавцем за несвоєчасне перерахування з його вини страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування;

26) здійснює інші функції, передбачені статутом Пенсійного фонду.

{Частина перша статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2464-VI від 08.07.2010, № 3668-VI від 08.07.2011; в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

2. Постанови правління та інші документи нормативного характеру Пенсійного фонду, що стосуються прав і обов'язків громадян, підлягають державній реєстрації у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 62. Голова правління Пенсійного фонду та його заступники

1. Голова правління Пенсійного фонду та його заступники обираються строком на два роки почергово від представників кожної сторони. При цьому голова правління та його заступники мають бути представниками трьох різних представницьких сторін.

2. Голова правління Пенсійного фонду:

скликає, організовує і веде засідання правління Пенсійного фонду;

у триденний термін підписує протоколи засідань та документи, затверджені правлінням Пенсійного фонду;

звітує про діяльність Пенсійного фонду перед органами державного нагляду;

представляє Пенсійний фонд у всіх установах і організаціях в Україні та за кордоном, а також у міжнародних організаціях;

тимчасово до найближчого засідання правління Пенсійного фонду припиняє повноваження директора виконавчої дирекції Пенсійного фонду в разі виявлення фактів невиконання або неналежного виконання ним посадових обов'язків чи порушень законодавства;

виконує інші обов'язки, передбачені статутом Пенсійного фонду.

3. За дорученням голови правління Пенсійного фонду виконання його обов'язків тимчасово може бути покладено на заступників.

У разі тимчасової відсутності голови правління Пенсійного фонду у зв'язку з хворобою, перебуванням за кордоном, а також у разі усунення з посади та в інших випадках, передбачених законодавством, покладені на голову правління обов'язки виконує один з його заступників.

4. Голова правління Пенсійного фонду та його заступники за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків можуть бути достроково усунені з посади на засіданні правління більшістю голосів його членів чи достроково відкликані відповідно до частини третьої статті 60 цього Закону.

Голова правління Пенсійного фонду та його заступники за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків несуть відповідальність згідно із законом.

Стаття 63. Виконавча дирекція Пенсійного фонду та її територіальні органи

1. Виконавчими органами правління Пенсійного фонду є виконавча дирекція Пенсійного фонду та підвідомчі їй територіальні органи.

2. Виконавча дирекція Пенсійного фонду є постійно діючим виконавчим органом, організовує та забезпечує виконання рішень правління, діє від імені Пенсійного фонду в межах та в порядку, що визначаються його статутом та Положенням про виконавчу дирекцію Пенсійного фонду, і підзвітна правлінню Пенсійного фонду.

Територіальними органами виконавчої дирекції Пенсійного фонду є головні управління Пенсійного фонду в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, управління Пенсійного фонду в районах, містах, районах у містах. Головні управління та управління Пенсійного фонду є юридичними особами, мають самостійні кошториси, печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.

Територіальні органи створюються і діють на підставі Положення про територіальні органи Пенсійного фонду, затвердженого правлінням Пенсійного фонду.

3. Виконавчу дирекцію Пенсійного фонду очолює директор.

До посадових осіб виконавчих органів Пенсійного фонду належать: директор, заступники директора, керівники структурних підрозділів виконавчої дирекції Пенсійного фонду та начальники територіальних органів, які затверджуються правлінням Пенсійного фонду за поданням директора виконавчої дирекції Пенсійного фонду.

Посадові особи виконавчих органів Пенсійного фонду несуть персональну відповідальність за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків.

4. Директор виконавчої дирекції Пенсійного фонду:

здійснює керівництво поточною діяльністю Пенсійного фонду та вирішує всі питання його діяльності, за винятком тих, що належать до компетенції правління Пенсійного фонду;

видає накази, розпорядження з питань, що належать до його компетенції;

бере участь у засіданнях правління Пенсійного фонду з правом дорадчого голосу;

забезпечує підготовку документів, необхідних голові правління Пенсійного фонду для проведення засідань правління;

забезпечує підготовку проектів документів, що виносяться на затвердження правління Пенсійного фонду;

представляє Пенсійний фонд у всіх установах та організаціях в Україні, а за дорученням голови правління Пенсійного фонду - за кордоном та в міжнародних організаціях;

розподіляє обов'язки між своїми заступниками;

подає для затвердження правлінням Пенсійного фонду кандидатури заступників директора, керівників структурних підрозділів виконавчої дирекції Пенсійного фонду і начальників територіальних органів та пропозиції щодо їх звільнення;

подає голові правління Пенсійного фонду пропозиції щодо тимчасового припинення повноважень посадових осіб виконавчої дирекції Пенсійного фонду в разі виявлення фактів неналежного виконання ними службових обов'язків або порушень законодавства;

приймає і звільняє з роботи працівників виконавчої дирекції Пенсійного фонду, заохочує їх та накладає дисциплінарні стягнення;

щоквартально подає голові Наглядової ради Пенсійного фонду документально підтверджену інформацію про діяльність Пенсійного фонду;

несе персональну відповідальність за виконання рішень правління Пенсійного фонду;

затверджує інформацію про організації, що здійснюють виплату і доставку пенсій, яка щорічно офіційно оприлюднюється виконавчою дирекцією Пенсійного фонду;

виконує інші функції, передбачені статутом Пенсійного фонду і Положенням про виконавчу дирекцію Пенсійного фонду.

5. Директор виконавчої дирекції Пенсійного фонду має право приймати самостійні рішення в разі, якщо правління Пенсійного фонду у визначені статутом строки не приймає рішення з таких питань:

визначення порядку ведення обліку коштів Пенсійного фонду;

{Абзац другий частини п'ятої статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

затвердження заходів щодо підготовки і підвищення кваліфікації працівників виконавчих органів Пенсійного фонду, їх атестації;

з інших питань діяльності виконавчої дирекції Пенсійного фонду, передбачених статутом Пенсійного фонду та Положенням про виконавчу дирекцію Пенсійного фонду, крім затвердження граничної чисельності працівників виконавчої дирекції Пенсійного фонду, граничної межі адміністративних витрат та кошторису Пенсійного фонду на виконання функцій, покладених на виконавчу дирекцію Пенсійного фонду відповідно до цього Закону.

Зазначені рішення директора виконавчої дирекції Пенсійного фонду повинні бути доведені в письмовій формі до правління Пенсійного фонду та органів державного нагляду у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування і вважаються чинними до проведення засідання правління Пенсійного фонду, на якому підтверджується або скасовується прийняте рішення.

6. Рішення директора виконавчої дирекції Пенсійного фонду, які відповідно до закону є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, приймаються та оприлюднюються з урахуванням вимог Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

{Статтю 63 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

Стаття 64. Права та обов'язки виконавчої дирекції Пенсійного фонду та її територіальних органів

1. Виконавча дирекція Пенсійного фонду та її територіальні органи мають право:

1) отримувати безоплатно від органів державної влади, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, виду діяльності та господарювання і від фізичних осіб - підприємців відомості, пов'язані з нарахуванням, обчисленням та сплатою страхових внесків, а також інші відомості, необхідні для виконання ними функцій, передбачених цим Законом та іншими законами України;

{Пункт 1 частини першої статті 64 із змінами, внесеними згідно з Законом № 2464-VI від 08.07.2010}

2) проводити планові та позапланові перевірки документів для оформлення пенсії, виданих підприємствами, установами та організаціями, а також поданих відомостей про застрахованих осіб, умови їх праці та інших відомостей, передбачених законодавством, для визначення права на пенсійні виплати;

{Пункт 2 частини першої статті 64 в редакції Законів № 2464-VI від 08.07.2010, № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Пункт 3 частини першої статті 64 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

3) вимагати від керівників та інших посадових осіб підприємств, установ і організацій, а також від фізичних осіб усунення виявлених порушень законодавства про порядок нарахування, обчислення та сплати страхових внесків, здійснення фінансових операцій з коштами

Пенсійного фонду та порядок їх використання;

{До частини першої статті 64 включено пункт 3 згідно з Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Пункт 4 частини першої статті 64 виключено на підставі Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Пункт 5 частини першої статті 64 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

6) застосовувати фінансові санкції та нараховувати пеню, передбачені законом, та умовами договорів з установами та організаціями, що здійснюють виплату пенсій;

{Пункт 6 частини першої статті 64 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно з Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

7) стягувати з платників страхових внесків несплачені суми страхових внесків;

8) отримувати безоплатно від Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку інформацію про показники, що застосовуються для розрахунку довічних пенсій;

9) порушувати в установленому законом порядку питання про притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;

10) у разі виявлення порушень порядку, використання коштів Пенсійного фонду звертатися в установленому законом порядку до контролюючих та правоохоронних органів;

{Пункт 10 частини першої статті 64 із змінами, внесеними згідно з Законами № 2464-VI від 08.07.2010, № 901-VIII від 23.12.2015, № 2148-VIII від 03.10.2017}

11) укладати договори про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

12) здійснювати інші функції, передбачені законодавством.

2. Виконавча дирекція Пенсійного фонду зобов'язана:

1) до 1 квітня наступного за звітним періодом року складати річний звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду, подавати його правлінню Пенсійного фонду і Наглядовій раді Пенсійного фонду, а після його затвердження - офіційно оприлюднювати;

2) щорічно до 1 серпня складати проект бюджету Пенсійного фонду на наступний рік та подавати його на затвердження правлінню Пенсійного фонду;

3) здійснювати функції щодо призначення (перерахунку), забезпечення своєчасного та в повному обсязі фінансування і виплати пенсій та надання соціальних послуг;

4) здійснювати адміністративне управління Накопичувальним фондом;

5) здійснювати матеріально-технічне забезпечення роботи правління Пенсійного фонду і Наглядової ради Пенсійного фонду;

6) здійснювати в межах своєї компетенції контроль за дотриманням страховальниками та застрахованими особами вимог цього Закону;

7) здійснювати підготовку та офіційне оприлюднення щорічних актуарних розрахунків фінансового стану системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

8) забезпечувати відповідно до закону організацію і своєчасне внесення відомостей про страховальників і застрахованих осіб до системи персоналізованого обліку;

{Пункт 8 частини другої статті 64 із змінами, внесеними згідно з Законом № 2464-VI від 08.07.2010}

9) здійснювати відповідно до закону контроль за достовірністю поданих страховальниками і застрахованими особами відомостей, що використовуються в системі персоналізованого обліку;

{Пункт 9 частини другої статті 64 із змінами, внесеними згідно з Законом № 2464-VI від 08.07.2010}

10) надавати відповідно до закону на вимогу застрахованої особи інформацію, що міститься на її персональній обліковій картці в системі персоналізованого обліку;

{Пункт 10 частини другої статті 64 із змінами, внесеними згідно з Законом № 2464-VI від 08.07.2010}

11) письмово інформувати застрахованих осіб про набуття права на призначення пенсії і порядок її призначення, про призначення або відмову в призначенні пенсії, її розмір, порядок виплати, а також про можливість та умови переходу на інший вид пенсії та порядок оскарження рішень виконавчих органів Пенсійного фонду;

{Пункт 11 частини другої статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом № 436-V від 12.12.2006}

12) попереджати пенсіонера в письмовій формі за місяць до закінчення строку, на який призначена пенсія, про дату та підстави припинення її виплати;

13) надавати безоплатно страховальникам і застрахованим особам в усній та письмовій формі, а також через засоби масової інформації консультації з питань застосування законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, роз'яснювати їхні права, обов'язки і відповідальність, порядок сплати страхових внесків, заповнення звітності та інші питання відповідно до цього Закону;

14) подавати органам державного нагляду звітність та інформацію, встановлену цим Законом;

15) подавати центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, актуарні розрахунки із запропонованим на наступний рік розміром страхових внесків, коштів єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що спрямовуються на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, у тому числі частини страхових внесків, що спрямовується до Накопичувального фонду;

{Пункт 15 частини другої статті 64 в редакції Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

16) брати участь у засіданнях органів медико-соціальної експертизи;

17) на вимогу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, надавати необхідні матеріали для здійснення контролю за правильністю призначення (перерахунку), виплати пенсій та надання соціальних послуг;

{Пункт 17 частини другої статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

18) перевіряти цільове використання коштів Пенсійного фонду в організаціях, що здійснюють виплату і доставку пенсій;

19) вести відповідно до законодавства реєстр застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування та у складі цього реєстру - реєстр платників страхових внесків до солідарної системи пенсійного страхування та електронний реєстр листків непрацездатності;

{Пункт 19 частини другої статті 64 в редакції Законів № 2464-VI від 08.07.2010, № 2148-VIII від 03.10.2017, № 2620-IX від 21.09.2022}

20) забезпечувати проведення конкурсу для вибору аудитора та організацій, які здійснюватимуть виплату і доставку пенсій;

21) здійснювати аналіз та прогнозування надходження коштів від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

{Частину другу статті 64 доповнено пунктом 21 згідно із Законом № 2620-IX від 21.09.2022}

3. Виконавча дирекція Пенсійного фонду зобов'язана у процесі надання послуг з адміністрування Накопичувального фонду:

1) здійснювати організаційне та матеріально-технічне забезпечення роботи Ради Накопичувального фонду;

2) відкрити розрахунковий рахунок Накопичувального фонду в обраному за конкурсом зберігачі;

3) готувати та подавати у порядку, встановленому статтею 89 цього Закону, на розгляд Ради Накопичувального фонду проекти документів, якими визначаються основні напрями інвестиційної політики та нормативи інвестування коштів Накопичувального фонду;

4) укладати за рішенням Ради Накопичувального фонду договори з радником з інвестиційних питань, компаніями з управління активами, зберігачем, аудитором (аудиторами) Накопичувального фонду;

5) надавати учаснику накопичувальної системи пенсійного страхування не рідше одного разу на рік письмовий звіт щодо обсягу пенсійних коштів, що обліковуються на його накопичувальному пенсійному рахунку;

6) інформувати у письмовій формі учасника накопичувальної системи пенсійного страхування про порядок отримання довічної пенсії або одноразової виплати за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування;

7) давати розпорядження центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, про перерахування страхових внесків на рахунок Накопичувального фонду або обраного недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення;

{Пункт 7 частини третьої статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

8) розраховувати щодня спільно з компаніями з управління активами чисту вартість пенсійних активів Накопичувального фонду, чисту вартість одиниці пенсійних активів і вести їх облік;

9) надавати щодня зберігачу інформацію, необхідну для перевірки правильності обчислення чистої вартості пенсійних активів і чистої вартості одиниці пенсійних активів Накопичувального фонду;

10) забезпечувати доступ зберігачу до інформації та документів, необхідних для перевірки правильності обчислення чистої вартості пенсійних активів і чистої вартості одиниці пенсійних активів Накопичувального фонду;

11) давати розпорядження зберігачу Накопичувального фонду про перерахування належних учасникам накопичувальної системи пенсійного страхування коштів до відповідних недержавних пенсійних фондів - суб'єктів другого рівня системи пенсійного забезпечення, до обраної страхової організації для укладення договору страхування довічної пенсії або про здійснення пенсійної виплати відповідно до статті 56 цього Закону;

12) давати розпорядження зберігачу Накопичувального фонду про оплату послуг, пов'язаних з адміністративним управлінням Накопичувальним фондом, послуг радника з інвестиційних питань, компаній з управління активами, зберігача і аудитора, здійснення яких передбачено цим Законом;

13) надавати Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку інформацію про стан накопичувальної системи пенсійного страхування за формою, визначеною цією комісією;

14) надавати адміністратору недержавного пенсійного фонду - суб'єкту другого рівня системи пенсійного забезпечення (на його запит) інформацію про страхові внески учасників накопичувальної системи пенсійного страхування - учасників такого фонду;

15) звітувати перед Радою Накопичувального фонду щодо адміністрування Накопичувального фонду, стану накопичувальної системи пенсійного страхування;

16) діяти від імені Накопичувального фонду і в інтересах учасників накопичувальної системи пенсійного страхування.

{Частина третя статті 64 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

4. Розмір оплати послуг виконавчої дирекції Пенсійного фонду з адміністрування Накопичувального фонду затверджується Радою Накопичувального фонду та не може перевищувати 0,2 відсотка щомісячної суми страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування.

{Статтю 64 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 65. Наглядова рада Пенсійного фонду

1. Наглядова рада Пенсійного фонду (далі - Наглядова рада) створюється з метою здійснення контролю за додержанням Пенсійним фондом законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне та соціальне страхування, виконання статутних завдань та цільового використання коштів Пенсійного фонду.

{Частина перша статті 65 в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

2. До Наглядової ради, яка складається з 15 осіб, входять у рівній кількості представники від держави, застрахованих осіб і роботодавців.

Представники від держави призначаються і відкликаються Кабінетом Міністрів України. Представники застрахованих осіб обираються (делегуються) репрезентативними на національному рівні всеукраїнськими об'єднаннями профспілок, а представники роботодавців - репрезентативними на національному рівні всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців. Порядок обрання (делегування) і відкликання таких представників визначається сторонами соціального діалогу самостійно.

{Абзац другий частини другої статті 65 в редакції Закону № 4719-VI від 17.05.2012}

Призначення, обрання (делегування) членів Наглядової ради здійснюється не пізніше ніж за три місяці до дня закінчення повноважень відповідних членів Наглядової ради.

3. Члени Наглядової ради здійснюють повноваження на громадських засадах.

Строк повноважень членів Наглядової ради становить шість років.

Член Наглядової ради не може бути призначений або обраний (делегований) до складу Наглядової ради більше двох строків підряд.

Член Наглядової ради достроково відкликається за поданням сторони, представником якої він є, у разі:

систематичного невиконання або неналежного виконання покладених на нього обов'язків;

подання заяви про вихід зі складу Наглядової ради;

якщо він перестав бути представником відповідної сторони;

набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього;

неможливості виконання покладених на нього обов'язків за станом здоров'я, підтвердженої відповідним медичним висновком;

припинення громадянства України або виїзду за межі України на постійне місце проживання.

Повноваження члена Наглядової ради припиняються в разі його смерті.

Стаття 66. Голова Наглядової ради та його заступники

1. Наглядову раду очолює голова.

Голова Наглядової ради та два його заступники обираються зі складу членів Наглядової ради строком на два роки по чергово від представників кожної сторони.

Головою Наглядової ради не може бути представник тієї сторони, представником якої є голова правління Пенсійного фонду.

Голова Наглядової ради розподіляє обов'язки між своїми заступниками. Один із заступників голови Наглядової ради виконує обов'язки, покладені на голову Наглядової ради, у разі його тимчасової відсутності у зв'язку з хворобою, перебуванням за кордоном, усунення його з посади та в інших випадках, передбачених законодавством.

2. Голова Наглядової ради щоквартально доводить до її членів отриману від виконавчої дирекції Пенсійного фонду документально підтверджену інформацію про діяльність Пенсійного фонду.

У разі якщо члени Наглядової ради мають зауваження чи запитання щодо наданої інформації, голова Наглядової ради зобов'язаний скликати робочу зустріч за участю членів Наглядової ради і посадових осіб виконавчої дирекції Пенсійного фонду. При цьому виконавча дирекція Пенсійного фонду зобов'язана забезпечити проведення такої зустрічі та надати необхідні пояснення, що підтверджуються належними документами та розрахунками.

3. За рішенням голови Наглядової ради на розгляд її засідання виносяться питання про проведення перевірки діяльності Пенсійного фонду членами Наглядової ради або незалежним аудитором (аудиторською фірмою).

Стаття 67. Засідання Наглядової ради

1. Засідання Наглядової ради проводяться відповідно до плану, але не рідше одного разу на квартал. Позапланові засідання скликаються головою Наглядової ради, а також на вимогу однієї третини членів Наглядової ради.

2. Засідання Наглядової ради є правомочним, якщо на ньому присутні не менше ніж дві третини її складу та не менше половини від кожної представницької сторони. У разі відсутності зазначеної кількості членів Наглядової ради повторне засідання проводиться через сім календарних днів.

3. Рішення Наглядової ради приймаються більшістю голосів від загальної кількості присутніх на засіданні її членів. У разі рівності голосів голос голови Наглядової ради є вирішальним. Член Наглядової ради має один голос, крім випадків, передбачених абзацом другим цієї частини.

Член Наглядової ради в разі неможливості його присутності на засіданні Наглядової ради з поважних причин (хвороба, тривале відрадження, відпустка тощо) може за письмовою довіреністю передати свій голос іншому членові Наглядової ради від тієї ж представницької сторони. При цьому кожний присутній на засіданні член Наглядової ради може додатково голосувати тільки за одного відсутнього члена Наглядової ради.

Довіреність передається голові Наглядової ради на початку її засідання.

4. У засіданні Наглядової ради з правом дорадчого голосу беруть участь голова правління Пенсійного фонду, директор виконавчої дирекції Пенсійного фонду або їх заступники.

5. Оформлення матеріалів засідання Наглядової ради та ведення її документації здійснюється виконавчою дирекцією Пенсійного фонду. Протокол засідання Наглядової ради підписується головуючим на засіданні.

Збереження документації Наглядової ради забезпечує виконавча дирекція Пенсійного фонду. Документи зберігаються протягом 15 років у відомчому архіві Пенсійного фонду з подальшим переданням на державне архівне зберігання.

Стаття 68. Повноваження Наглядової ради

1. Наглядова рада:

обирає голову Наглядової ради та двох його заступників;

затверджує регламент своєї роботи;

погоджує бюджет Пенсійного фонду і схвалює звіт про його виконання протягом десяти робочих днів з дня їх отримання та подає зауваження і пропозиції правлінню Пенсійного фонду;

заслуховує звіти правління та виконавчої дирекції Пенсійного фонду з питань виконання завдань Пенсійного фонду і використання коштів Пенсійного фонду, дає відповідні рекомендації;

у разі потреби вимагає від правління Пенсійного фонду проведення аудиторської перевірки діяльності Пенсійного фонду або окремих напрямів його роботи;

порушує перед правлінням Пенсійного фонду питання про звільнення та притягнення до відповідальності директора виконавчої дирекції Пенсійного фонду та його заступників, керівників територіальних органів Пенсійного фонду в разі невиконання або неналежного виконання покладених на них обов'язків та в інших випадках, передбачених законом;

утворює робочі групи для здійснення контролю за діяльністю Пенсійного фонду, дотриманням законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне та соціальне страхування та цільовим використанням коштів Пенсійного фонду;

{Абзац восьмий частини першої статті 68 в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

має право вимагати скликання позапланового засідання правління Пенсійного фонду.

Стаття 69. Вимоги до членів правління Пенсійного фонду та Наглядової ради

1. Членом правління Пенсійного фонду та Наглядової ради може бути особа, яка є громадянином України.

2. Одна особа не може бути одночасно обрана членом правління Пенсійного фонду та членом Наглядової ради.

3. Головою правління Пенсійного фонду та його заступниками можуть бути лише особи, які мають повну вищу освіту, працювали не менше п'яти років у соціальній сфері, в органах державного управління та/або профспілкових об'єднаннях, сфері фінансів або економіки та задовольняють інші кваліфікаційні вимоги, встановлені статутом Пенсійного фонду.

4. Члени правління Пенсійного фонду і Наглядової ради не мають права перебувати у трудових відносинах з виконавчими органами Пенсійного фонду.

5. Голова Наглядової ради та його заступники повинні мати досвід управління фінансовими, контрольними, ревізійними органами або досвід роботи керівниками структурних підрозділів у зазначених органах не менше п'яти років.

6. Членом правління Пенсійного фонду та Наглядової ради може бути особа, яка має повну вищу освіту, досвід роботи в соціальній сфері, в органах державного управління та/або профспілкових об'єднаннях, сфері фінансів або економіки та задовольняє інші кваліфікаційні вимоги, встановлені статутом Пенсійного фонду.

7. Членом правління Пенсійного фонду і Наглядової ради не може бути особа, яка була засуджена за умисні кримінальні правопорушення, а також обвинувальним вироком щодо нього позбавлена права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

{Частина сьома статті 69 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

Стаття 70. Вимоги до посадових осіб виконавчої дирекції Пенсійного фонду

1. Директором виконавчої дирекції Пенсійного фонду може бути призначена особа, яка має повну вищу освіту та не менш як п'ятирічний досвід роботи на керівних посадах у сфері пенсійного забезпечення, фінансів, економіки.

2. Заступниками директора і керівниками структурних підрозділів виконавчої дирекції Пенсійного фонду та начальниками її територіальних органів можуть бути особи, які мають повну вищу освіту та досвід роботи у соціальній сфері або у сфері фінансів чи економіки не менше двох років.

3. Посадовою особою виконавчої дирекції Пенсійного фонду не може бути особа, яка була засуджена за умисне кримінальне правопорушення.

{Частина третя статті 70 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

Розділ IX КОШТИ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ

Стаття 71. Бюджет Пенсійного фонду

1. Бюджет Пенсійного фонду - це план утворення і використання цільового страхового фонду, що формується за рахунок надходжень від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та надходжень з інших джерел, визначених цим Законом.

{Частина перша статті 71 в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

2. Бюджет Пенсійного фонду затверджується правлінням Пенсійного фонду не пізніше 10 грудня року, що передує рокові, на який складено бюджет.

3. Проект бюджету Пенсійного фонду складається з урахуванням щорічних актуарних розрахунків.

4. Порядок розроблення, затвердження та виконання бюджету Пенсійного фонду встановлюється правлінням Пенсійного фонду.

5. Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду в розрізі статей витрат протягом двох тижнів після його затвердження правлінням Пенсійного фонду підлягає обов'язковій публікації в офіційних друкованих виданнях Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України. Інформація про час і місце публічного представлення звіту оприлюднюється разом із звітом про виконання бюджету Пенсійного фонду.

{Статтю 71 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 996-V від 27.04.2007}

Стаття 72. Джерела формування коштів Пенсійного фонду

1. Джерелами формування коштів Пенсійного фонду є:

1) надходження від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що спрямовуються на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та медичне страхування у розмірах, визначених законом, крім частини страхових внесків, що спрямовується до накопичувальної системи пенсійного страхування;

2) інвестиційний дохід, який отримується від інвестування резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах;

3) кошти державного бюджету та цільових фондів, що перераховуються до Пенсійного фонду у випадках, передбачених цим Законом;

3¹) кошти, сплачені виконавчій дирекції Пенсійного фонду за надання послуг з адміністрування Накопичувального фонду та послуг недержавним пенсійним фондам - суб'єктам другого рівня системи пенсійного забезпечення;

4) суми від фінансових санкцій та пені (крім сум пені, сплачених роботодавцем за несвоєчасне перерахування з його вини сум страхових внесків застрахованої особи до накопичувальної системи пенсійного страхування), застосованих відповідно до цього Закону та інших законів до юридичних та фізичних осіб за порушення встановленого порядку нарахування, обчислення і сплати страхових внесків та використання коштів Пенсійного фонду, а також суми адміністративних стягнень, накладених відповідно до закону на посадових осіб та громадян за такі порушення;

5) суми не прийнятих до зарахування витрат страхувальника за соціальним страхуванням;

6) капіталізовані платежі, що надійшли у випадках ліквідації страхувальників у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

7) доходи від реалізації майна, придбаного за рахунок коштів Фонду;

8) благодійні внески юридичних та фізичних осіб;

9) добровільні внески;

10) інші надходження відповідно до законодавства.

{Частина перша статті 72 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2464-VI від

08.07.2010, № 3668-VI від 08.07.2011, № 2734-IX від 04.11.2022; в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

2. Кошти Пенсійного фонду не включаються до складу Державного бюджету України.

{Частина друга статті 72 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2856-VI від 23.12.2010}

Стаття 72¹. Благодійні пожертви юридичних та фізичних осіб

1. Благодійні пожертви юридичних та фізичних осіб можуть бути знеособленими або персоналізованими.

2. У разі якщо юридична або фізична особа надає персоналізовану благодійну пожертву (адресовану визначеному нею пенсіонеру), 70 відсотків такої пожертви спрямовуються для виплати цьому пенсіонеру в обраний ним спосіб, передбачений цим Законом для виплати пенсій.

3. Знеособлені благодійні пожертви та 30 відсотків персоналізованих благодійних пожертв є коштами Пенсійного фонду, які використовуються згідно з частиною першою статті 73 цього Закону.

4. Порядок сплати благодійної пожертви та виплати її частини пенсіонеру встановлюється Пенсійним фондом за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

{Закон доповнено статтею 72¹ згідно із Законом № 2734-IX від 04.11.2022}

Стаття 73. Використання коштів Пенсійного фонду

1. Кошти Пенсійного фонду використовуються на:

1) виплату пенсій, передбачених цим Законом;

{Пункт 1 частини першої статті 73 в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

1¹) здійснення страхових виплат та фінансування заходів з профілактики страхових випадків, передбачених Законом України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування";

{Пункт 1¹ частини першої статті 73 в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

2) надання соціальних послуг, передбачених цим Законом та Законом України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування";

{Пункт 2 частини першої статті 73 в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

3) фінансування адміністративних витрат, пов'язаних з виконанням функцій, покладених на органи Пенсійного фонду;

4) оплату послуг з виплати та доставки пенсій;

5) формування резерву коштів Пенсійного фонду.

2. Забороняється використання коштів Пенсійного фонду на цілі, не передбачені цим Законом.

{Частина друга статті 73 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 74. Резерв коштів Пенсійного фонду

1. З метою забезпечення фінансової стабільності Пенсійного фонду формується резерв коштів Пенсійного фонду.

Резерв коштів Пенсійного фонду складається з резерву коштів для поточних потреб та резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах, які зараховуються на окремі субрахунки одного рахунку Пенсійного фонду.

Порядок формування та використання резерву коштів Пенсійного фонду встановлюється правлінням Пенсійного фонду.

2. Резерв коштів для поточних потреб формується з метою забезпечення своєчасного та в повному обсязі фінансування виплати пенсій і надання соціальних послуг у сумі, що дорівнює місячній потребі на зазначені цілі згідно з бюджетом Пенсійного фонду на відповідний рік та затверджується в його складі.

3. Резерв коштів для поточних потреб використовується та поновлюється таким чином, щоб на початок кожного місяця на відповідному субрахунку сума цього резерву дорівнювала місячній потребі коштів, необхідній для забезпечення фінансування виплати пенсій та надання соціальних послуг, визначеній у бюджеті Пенсійного фонду.

4. Після забезпечення виплати пенсій та надання соціальних послуг і створення резерву коштів для поточних потреб надлишкові кошти Пенсійного фонду зараховуються до резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах, який може виникнути у зв'язку із зміною демографічної ситуації в Україні.

5. Резерв коштів для поточних потреб зберігається в уповноваженому банку, а резерв коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах - у зберігачі. Зберігач забезпечує зберігання та облік резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах окремо від пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування та інших коштів.

{Частина п'ята статті 74 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 75. Резерв коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх

періодах

1. Розмір резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах визначається за результатами щорічних актуарних розрахунків.

Розмір резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах затверджується правлінням Пенсійного фонду у складі бюджету Пенсійного фонду одночасно з встановленням порядку його формування і використання.

2. З метою збереження резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах та отримання доходу здійснюється інвестування цього резерву коштів у порядку, передбаченому цим Законом для інвестування коштів Накопичувального фонду, а також правилами їх інвестування.

3. Інвестування резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах здійснюється компаніями з управління активами, які обираються для Накопичувального фонду за результатами конкурсу.

4. Компанії з управління активами і зберігач складають та подають звіти щодо інвестування резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах правлінням Пенсійного фонду, Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, в порядку та за формами, встановленими правлінням Пенсійного фонду за погодженням з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

{Частина четверта статті 75 із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

5. Виконавча дирекція Пенсійного фонду складає річний звіт щодо формування резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах з висновком щодо достатності цього резерву коштів для забезпечення виконання Пенсійним фондом зобов'язань у солідарній системі протягом наступних 75 років і подає його правлінням Пенсійного фонду для затвердження.

6. Якщо протягом року сума резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах становить менше ніж 90 відсотків суми коштів, необхідних за результатами щорічного актуарного розрахунку для забезпечення довгострокової фінансової стабільності та виконання зобов'язань Пенсійного фонду щодо фінансування пенсій та соціальних послуг, правління Пенсійного фонду зобов'язане подати Кабінету Міністрів України пропозиції щодо джерел поповнення та збалансування бюджету Пенсійного фонду.

Стаття 76. Облік коштів Пенсійного фонду

1. Облік надходжень і витрат коштів Пенсійного фонду здійснюють виконавчі органи Пенсійного фонду.

2. Кошти Пенсійного фонду зараховуються на єдиний рахунок Пенсійного фонду і зберігаються на окремих рахунках територіальних органів Пенсійного фонду в уповноваженому банку.

Стаття 77. Актуарні розрахунки. Актуарії

1. Виконавча дирекція Пенсійного фонду забезпечує проведення щорічних актуарних розрахунків фінансового стану системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування на наступні 1, 5, 10 та через кожні 5 років на - 75 років.

2. Актуарні розрахунки здійснюються відповідно до методики, затвердженої Кабінетом Міністрів України.

3. Результати актуарних розрахунків оформляються у вигляді звіту, який складається та підписується актуаріями - виконавцями. Зазначений звіт має містити розрахунки, дані, методи і припущення, що використовувалися під час їх здійснення, та висновки щодо фінансового стану системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування і рекомендації щодо заходів, необхідних для забезпечення фінансової стабільності цієї системи.

У десятиденний термін після підписання звіт надсилається правлінням Пенсійного фонду, Наглядовій раді та Кабінету Міністрів України з дотриманням вимог, передбачених статтею 22 цього Закону.

4. Актуаріями можуть бути особи, які відповідають вимогам, передбаченим у положенні про підрозділ з актуарних розрахунків, яке затверджується правлінням Пенсійного фонду. За необхідності проведення додаткових актуарних розрахунків виконавча дирекція Пенсійного фонду може залучати відповідних фахівців та експертів, вартість оплати послуг яких затверджується правлінням Пенсійного фонду.

Розділ X СУБ'ЄКТИ НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

Стаття 78. Накопичувальний фонд

1. Накопичувальний фонд створюється Пенсійним фондом як цільовий позабюджетний фонд.

2. Адміністративне управління Накопичувальним фондом здійснює виконавча дирекція Пенсійного фонду.

3. Управління пенсійними активами Накопичувального фонду здійснюється компаніями з управління активами.

4. Рахунки Накопичувального фонду відкриваються виконавчою дирекцією Пенсійного фонду в зберігачі.

5. Учасник накопичувальної системи пенсійного страхування, який сплачує (за якого сплачують) страхові внески до накопичувальної системи пенсійного страхування, має право спрямувати такі внески до недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення. При цьому учасник накопичувальної системи пенсійного страхування подає територіальному органу Пенсійного фонду такі документи:

заяву про обрання недержавного пенсійного фонду;

копію пенсійного контракту, укладеного з недержавним пенсійним фондом - суб'єктом другого рівня системи пенсійного забезпечення.

{Частина п'ята статті 78 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

6. Врегулювання відносин, що стосуються страхових внесків, які спрямовуються до обраного застрахованою особою недержавного пенсійного фонду, подальшого розміщення і інвестування пенсійних активів застрахованої особи та страхування і виплати довічної пенсії або одноразової виплати, здійснюється відповідно до законодавства про недержавне пенсійне забезпечення.

7. Планова аудиторська перевірка діяльності Накопичувального фонду, компаній з управління активами, зберігача Накопичувального фонду, виконавчої дирекції Пенсійного фонду (у частині адміністрування Накопичувального фонду), радника з інвестиційних питань проводиться один раз на рік за рахунок осіб, які перевіряються. Зазначена перевірка проводиться обраним за результатами конкурсу незалежним аудитором (аудиторською фірмою), який має право на провадження аудиторської діяльності і надає виключно аудиторські послуги згідно із законодавством.

Аудитори, які проводять аудиторську перевірку суб'єктів системи накопичувального пенсійного забезпечення, мають відповідати вимогам, встановленим Законом України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність".

{Абзац другий частини сьомої статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 79-IX від 12.09.2019}

Аудитором не може бути:

пов'язана особа компаній (посадових осіб компаній) з управління активами, що здійснюють управління пенсійними активами Накопичувального фонду, зберігача Накопичувального фонду, радника з інвестиційних питань;

особа, яка протягом останніх п'яти років була посадовою особою суб'єктів, щодо яких проводиться аудиторська перевірка;

особа, яка надає консультаційні послуги суб'єктам, щодо яких проводиться аудиторська перевірка.

Один і той самий аудитор не може проводити щорічну аудиторську перевірку суб'єктів накопичувальної системи пенсійного страхування більш як два роки підряд.

До річної звітності, що подається Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку виконавча дирекція Пенсійного фонду, компанії з управління активами і зберігач обов'язково додають копію аудиторського висновку.

{Статтю 78 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

Стаття 79. Джерела формування накопичувальної системи пенсійного страхування та використання її коштів

1. Джерелами формування накопичувальної системи пенсійного страхування є:

1) страхові внески до накопичувальної системи пенсійного страхування (крім суми, передбаченої у частині четвертій статті 64 цього Закону);

2) інвестиційний дохід, що утворюється в результаті розміщення та інвестування коштів накопичувальної системи пенсійного страхування у порядку, встановленому законом;

3) суми пені, сплаченої страхувальником за несвочасне перерахування сум страхових внесків на рахунок для другого рівня системи пенсійного забезпечення на користь учасників накопичувальної системи пенсійного страхування.

2. Кошти накопичувальної системи пенсійного страхування використовуються для:

1) інвестування з метою отримання інвестиційного доходу на користь учасників накопичувальної системи пенсійного страхування;

2) оплати договорів страхування довічних пенсій або здійснення одноразових виплат;

3) оплати послуг компаній з управління активами Накопичувального фонду або відповідного недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення;

4) оплати послуг зберігача Накопичувального фонду або відповідного недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення;

5) оплати послуг із проведення планової аудиторської перевірки Накопичувального фонду або недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення;

6) оплати послуг радника з інвестиційних питань;

7) оплати послуг виконавчої дирекції Пенсійного фонду з адміністрування Накопичувального фонду, у тому числі на проведення конкурсів, у порядку та розмірах, встановлених Радою Накопичувального фонду, або оплати послуг з адміністрування недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення (крім випадків, якщо адміністрування здійснює юридична особа - одноосібний засновник).

3. Забороняється використання коштів накопичувальної системи пенсійного страхування для забезпечення виплати пенсій та надання соціальних послуг із солідарної системи, на виплату пенсій на визначений строк у системі недержавного пенсійного забезпечення та на інші цілі, не передбачені цим Законом.

4. Інвестиційний дохід від операцій з пенсійними активами накопичувальної системи пенсійного страхування не включається до складу доходу компаній з управління активами або будь-якого іншого суб'єкта системи накопичувального пенсійного забезпечення.

5. Кошти накопичувальної системи пенсійного страхування є власністю учасників накопичувальної системи пенсійного страхування в сумі, що обліковується на їх накопичувальних пенсійних рахунках в Накопичувальному фонді або на індивідуальних пенсійних рахунках у відповідних недержавних пенсійних фондах - суб'єктах другого рівня системи пенсійного забезпечення.

6. Право власності учасника накопичувальної системи пенсійного страхування на належну частку пенсійних коштів накопичувальної системи пенсійного страхування, що обліковуються на його накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді або на індивідуальному пенсійному рахунку в недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення, реалізується згідно із цим Законом, а у разі смерті такого учасника право власності спадкоємців на його пенсійні кошти реалізується відповідно до цього Закону та Цивільного кодексу України.

7. Облік надходжень і витрат Накопичувального фонду здійснює виконавча дирекція Пенсійного фонду.

{Стаття 79 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 80. Пенсійні активи накопичувальної системи пенсійного страхування

{Назва статті 80 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

1. Пенсійні активи складаються з:

- 1) активів у грошових коштах;
- 2) активів у фінансових інструментах;
- 3) інших активів, не заборонених законом.

{Частина другу статті 80 виключено на підставі Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

3. Пенсійні активи у фінансових інструментах складаються з:

{Абзац перший частини третьої статті 80 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

1) цінних паперів, погашення та отримання доходу за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими радами відповідно до законодавства;

2) акцій, які відповідно до норм законодавства допущені до торгів на регульованому фондовому ринку (крім придбання акцій українських емітентів під час їх розміщення у разі, якщо акції відповідного емітента входять до складу пенсійних активів Накопичувального фонду);

{Пункт 2 частини третьої статті 80 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

2¹) облігацій та іпотечних облігацій українських емітентів, кредитний рейтинг яких відповідає інвестиційному рівню за національною шкалою, визначеною законодавством, або які відповідно до норм законодавства допущені до торгів на регульованому фондовому ринку;

{Частина третю статті 80 доповнено пунктом 2¹ згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

3) цінних паперів, погашення та отримання доходу за якими гарантовано урядами іноземних держав, де рейтинг зовнішнього боргу не менше класу А за шкалою, встановленою зазначеними в пункті 4 цієї частини рейтинговими компаніями;

3¹) облігацій міжнародних фінансових організацій, що розміщуються на території України;

{Частина третю статті 80 доповнено пунктом 3¹ згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

4) облігацій іноземних емітентів з інвестиційним рейтингом класу А або вище за шкалою, встановленою рейтинговими компаніями Стандарт енд Пурс (Standard and Poor's), Мудіс (Moody's) або Фітч (Fitch);

5) акцій іноземних емітентів, що перебувають в обігу на регульованих фондових ринках та допущені до торгів однією з таких фондових бірж, як Нью-Йоркська, Лондонська, Токійська, Франкфуртська або в торговельно-інформаційній системі НАСДАК (NASDAQ). Кабінет Міністрів України може визначити додатково до зазначених інші іноземні фондові біржі та торговельно-інформаційні системи. Емітент цих акцій має провадити свою діяльність протягом не менше ніж 10 років і бути резидентом країни, рейтинг зовнішнього боргу якої не менший класу А за шкалою, встановленою зазначеними в пункті 4 цієї частини рейтинговими компаніями.

{Абзац перший пункту 5 частини третьої статті 80 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

Розміщення коштів Накопичувального фонду в активи, зазначені в пункті 3 частини першої цієї статті, може здійснюватися з урахуванням прибутковості та надійності інвестицій у разі необхідності інвестиційної підтримки вітчизняної економіки, розвитку її пріоритетних галузей, впровадження та розвитку сучасних технологій, створення нових робочих місць, реалізації

інвестиційних проектів, у тому числі за державної підтримки. При цьому Кабінет Міністрів України передбачає заходи, спрямовані на захист інвестицій та забезпечення їх повернення, у тому числі відповідні державні гарантії.

Розміщення коштів Накопичувального фонду в активи, зазначені в пунктах 4 і 5 цієї частини, може здійснюватися за умови, що інвестування коштів Накопичувального фонду за межами України негативно не позначиться на зовнішньому платіжному балансі України, стані її валютних резервів та стабільності її грошової одиниці. Рішення про можливість інвестування коштів Накопичувального фонду за межами України приймає Рада Накопичувального фонду лише за наявності позитивного рішення Ради національної безпеки і оборони України із цього питання.

Пенсійні активи накопичувальної системи пенсійного страхування можуть формуватися виключно у результаті проведення операцій, пов'язаних із здійсненням накопичувального пенсійного страхування відповідно до цього Закону.

{Частина третю статті 80 доповнено абзацом згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

4. Пенсійні активи у фінансових інструментах не можуть включати:

{Абзац перший частини четвертої статті 80 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

1) цінні папери, емітентами яких є зберігач, компанія з управління активами, радник з інвестиційних питань, аудитор та особи, які надають консультаційні послуги, з якими виконавчою дирекцією Пенсійного фонду або відповідно адміністратором недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення укладено відповідні договори, та їх пов'язані особи;

{Пункт 1 частини четвертої статті 80 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

2) цінні папери, які не допущені до торгів на регульованому фондовому ринку (крім облігацій міжнародних фінансових організацій, що розміщуються на території України, та цінних паперів, погашення та отримання доходу за якими гарантовано відповідно до законодавства державою, органами місцевого самоврядування або третіми особами);

{Пункт 2 частини четвертої статті 80 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

3) цінні папери, емітентами яких є інститути спільного інвестування;

4) векселі;

5) деривативні фінансові інструменти.

{Пункт 5 частини четвертої статті 80 в редакції Законів № 3668-VI від 08.07.2011, № 738-IX від 19.06.2020}

5. Пенсійні активи не можуть формуватися за рахунок коштів, отриманих на підставах, що суперечать законодавству.

6. Пенсійні активи не можуть бути предметом застави і використовуються лише на цілі, передбачені частиною другою статті 79 цього Закону. На пенсійні активи не може бути накладено стягнення за зобов'язаннями компанії з управління активами, зберігача, страхової організації, Пенсійного фонду, адміністратора недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення чи будь-якого іншого суб'єкта системи накопичувального пенсійного забезпечення.

{Частина шоста статті 80 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

7. Сума коштів, що належить кожному з учасників накопичувальної системи пенсійного страхування, визначається шляхом множення кількості одиниць пенсійних активів, що обліковуються на його накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді або на індивідуальному пенсійному рахунку у відповідному недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення, на чисту вартість одиниць пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування станом на день підрахунку у порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Облік усіх операцій на рахунку учасника накопичувальної системи пенсійного страхування здійснюється в національній валюті України із зазначенням кількості одиниць пенсійних активів.

Сума коштів, що обліковується на накопичувальних пенсійних рахунках усіх учасників Накопичувального фонду, дорівнює сумі чистої вартості активів Накопичувального фонду.

Сума коштів, що обліковується на індивідуальних пенсійних рахунках учасників накопичувальної системи пенсійного страхування у відповідному недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення, дорівнює сумі чистої вартості активів накопичувальної системи пенсійного страхування у такому фонді.

Кількість одиниць пенсійних активів, що обліковуються на рахунку учасника накопичувальної системи пенсійного страхування у розрізі операцій, визначається шляхом ділення суми за відповідною операцією на рахунку учасника накопичувальної системи пенсійного страхування на чисту вартість одиниць пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування, розрахованої на кінець дня розрахунку.

{Частина сьома статті 80 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

8. Вартість пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування визначається відповідно до цього Закону у порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

{Абзац перший частини восьмої статті 80 із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

Пенсійні активи накопичувальної системи пенсійного страхування оцінюються за їх ринковою вартістю відповідно до методики, затвердженої Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Обчислення чистої вартості пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування та чистої вартості одиниці пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування здійснюється виконавчою дирекцією Пенсійного фонду або адміністратором відповідного недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення на підставі визначеної компанією (компаніями) з управління активами вартості пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування, які перебувають в її (їх) управлінні. Обчислення чистої вартості пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування та одиниці пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування здійснюється станом на кінець кожного робочого дня, а за вихідні та святкові дні - на кінець останнього вихідного (святкового) дня. Зберігач Накопичувального фонду та зберігач недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення перевіряють правильність такого підрахунку.

Процедура обчислення чистої вартості пенсійних активів і чистої вартості одиниці пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування та кількості одиниць пенсійних активів такої системи визначається Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

{Абзац четвертий частини восьмої статті 80 із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

{Частина восьма статті 80 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

9. Пенсійні активи накопичувальної системи пенсійного страхування у разі визнання банкрутом компанії з управління активами, зберігача, адміністратора недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення не можуть включатися до ліквідаційної маси зазначених осіб.

{Частина дев'ята статті 80 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

10. На пенсійні активи накопичувальної системи пенсійного страхування не може бути накладене будь-яке стягнення або застосована конфіскація, а також вони не можуть бути предметом застави.

{Частина десята статті 80 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 81. Рада Накопичувального фонду

1. Рада Накопичувального фонду створюється з метою здійснення повноважень, передбачених статтею 82 цього Закону.

2. До складу Ради Накопичувального фонду входять 14 осіб, які на пропорційній основі призначаються Президентом України та Верховною Радою України.

Президент України призначає сім членів Ради Накопичувального фонду шляхом прийняття відповідного указу - по одному представнику від центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування державної фінансової політики, державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, економічного розвитку, Ради національної безпеки і оборони України та Пенсійного фонду, а також двох представників від Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

{Абзац другий частини другої статті 81 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5462-VI від 16.10.2012, № 79-IX від 12.09.2019}

Верховна Рада України призначає шляхом прийняття відповідної постанови сім членів Ради Накопичувального фонду, в тому числі по одному представнику застрахованих осіб та роботодавців, які обираються (делегуються) відповідно репрезентативними на національному рівні всеукраїнськими об'єднаннями профспілок та репрезентативними на національному рівні всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців та Національного банку України.

{Абзац третій частини другої статті 81 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4719-VI від 17.05.2012}

3. Членом Ради Накопичувального фонду може бути особа, яка має вищу освіту в галузі економіки, фінансів або права і при цьому має досвід роботи в органі законодавчої влади або на керівних посадах у центральних органах виконавчої влади, у фінансових установах, у профспілкових об'єднаннях, об'єднаннях організацій роботодавців чи має досвід наукової роботи за фінансовою, економічною або юридичною тематикою.

{Абзац перший частини третьої статті 81 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4719-VI від 17.05.2012}

Членом Ради Накопичувального фонду не може бути особа, яка була засуджена за умисні кримінальні правопорушення або позбавлена права займати певні посади чи провадити певну діяльність.

{Частина третю статті 81 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

Член Ради Накопичувального фонду зобов'язаний подати інформацію щодо володіння безпосередньо або через пов'язаних осіб часткою (паєм, пакетом акцій) статутного капіталу юридичних осіб, можливості здійснювати вирішальний/суттєвий вплив на основі договору чи в інший спосіб, а також про загальний обсяг корпоративних прав, що належить йому, членам його сім'ї та юридичним особам, які контролюються ним або членами його сім'ї.

{Частина третю статті 81 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

4. Члени Ради Накопичувального фонду здійснюють повноваження на громадських засадах.

Членам Ради Накопичувального фонду за рахунок коштів Накопичувального фонду компенсуються фактичні витрати, понесені ними у зв'язку з виконанням повноважень відповідно до Регламенту Ради Накопичувального фонду в межах витрат, затверджених на ці цілі.

Членам Ради Накопичувального фонду забороняється розголошувати відомості, які є конфіденційними відповідно до цього Закону та законодавства про інформацію. У разі розголошення таких відомостей члени Ради Накопичувального фонду несуть відповідальність згідно із законом.

{Абзац третьої частини четвертої статті 81 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Член Ради Накопичувального фонду, який є засновником (власником) чи пов'язаною особою суб'єкта, допущеного до участі у другому етапі конкурсу, що проводиться для обрання компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача та аудитора, зобов'язаний повідомити про це Раді Накопичувального фонду для прийняття нею рішення про відсторонення такого члена від участі у прийнятті рішення про визначення переможця за результатами конкурсу. Якщо за підсумками конкурсу такого учасника визнано переможцем, член Ради Накопичувального фонду, який є засновником (власником) чи пов'язаною особою такого учасника, повинен скласти з себе повноваження члена Ради Накопичувального фонду.

{Частина четверту статті 81 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

5. Строк повноважень членів Ради Накопичувального фонду становить шість років.

Чергове призначення членів Ради Накопичувального фонду здійснюється не пізніше ніж за три місяці до закінчення строку повноважень раніше призначених членів Ради Накопичувального фонду.

6. На першому засіданні Ради Накопичувального фонду із складу її членів обираються голова та його заступник на строк їх повноважень шляхом відкритого голосування простою більшістю голосів від загальної кількості присутніх на засіданні членів Ради Накопичувального фонду. Кожний член Ради Накопичувального фонду має один голос.

7. Голова Ради Накопичувального фонду:

організовує та проводить засідання Ради Накопичувального фонду;

звітує щороку перед Верховною Радою України про результати діяльності Накопичувального фонду;

{Частина сьому статті 81 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

скликає позачергові засідання за власною ініціативою або на письмову вимогу більше ніж однієї третини членів Ради Накопичувального фонду;

здійснює інші повноваження відповідно до Регламенту Ради Накопичувального фонду.

Заступник голови Ради Накопичувального фонду відповідно до Регламенту Ради Накопичувального фонду виконує обов'язки, покладені на голову Ради Накопичувального фонду, в разі його тимчасової відсутності.

Переобрання голови Ради Накопичувального фонду або його заступника здійснюється в порядку, визначеному частиною шостою цієї статті:

у зв'язку із закінченням строку його повноважень;

за власним бажанням - за умови подання письмової заяви;

у разі систематичного невиконання або неналежного виконання своїх обов'язків.

8. Повноваження членів Ради Накопичувального фонду припиняються у зв'язку із закінченням строку їх повноважень.

Повноваження члена Ради Накопичувального фонду припиняються достроково:

у разі складення повноважень за його особистою заявою;

у разі припинення повноважень на посаді;

з ініціативи відповідно Президента України або Верховної Ради України;

у разі систематичного невиконання або неналежного виконання покладених на нього обов'язків;

у разі вчинення дій, які призвели до розкриття конфіденційної інформації про умови та технічне завдання конкурсу, що встановлено судом;

{Частина восьму статті 81 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

у разі набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього;

у разі визнання його за рішенням суду таким, що не відповідає вимогам, передбаченим частиною третьою цієї статті;

у разі неучасті більше ніж у трьох чергових засіданнях Ради Накопичувального фонду;

у разі припинення громадянства України або виїзду за межі України на постійне місце проживання;

у разі визнання недієздатним, безвісно відсутнім або оголошення померлим;

у разі смерті.

9. Звільнення членів Ради Накопичувального фонду здійснюється шляхом прийняття Президентом України відповідного указу, а Верховною Радою України - відповідної постанови.

10. Рада Накопичувального фонду здійснює свою діяльність на підставі цього Закону та Регламенту Ради Накопичувального фонду.

Стаття 82. Повноваження Ради Накопичувального фонду

1. До виключних повноважень Ради Накопичувального фонду належить:

1) визначення за результатами конкурсу компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача, аудитора Накопичувального фонду;

{Пункт 1 частини першої статті 82 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

2) затвердження умов проведення і технічного завдання конкурсу з вибору компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача, аудитора Накопичувального фонду;

{Пункт 2 частини першої статті 82 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

3) прийняття рішення про залучення радника з інвестиційних питань, визначення порядку його залучення, затвердження його та умов договору з ним;

{Пункт 3 частини першої статті 82 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

3¹) прийняття рішення про припинення зберігачем виконання розпоряджень компанії з управління активами Накопичувального фонду на підставах, визначених цим Законом;

{Частину першу статті 82 доповнено пунктом 3¹ згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

4) заслуховування та затвердження щорічних звітів про результати роботи компаній з управління активами, зберігача та радника з інвестиційних питань;

5) затвердження основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду і змін до них;

6) прийняття рішення про дострокове проведення конкурсів для обрання компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань і зберігача;

{Пункт 6 частини першої статті 82 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

7) затвердження кошторису на технічне та матеріальне забезпечення роботи Ради Накопичувального фонду, розміру оплати послуг виконавчої дирекції Пенсійного фонду, пов'язаних з наданням послуг з адміністрування Накопичувального фонду, та відсотка відрахувань із страхових внесків, пов'язаних з адміністративними видатками Накопичувального фонду;

{Пункт 7 частини першої статті 82 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

8) заслуховування звіту виконавчої дирекції Пенсійного фонду про надання послуг з адміністрування Накопичувального фонду, внесення правління Пенсійного фонду рекомендацій та пропозицій щодо вдосконалення послуг з адміністрування Накопичувального фонду і про стан накопичувальної системи пенсійного страхування, затвердження такого звіту;

{Пункт 8 частини першої статті 82 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

9) застосування відкладального вето стосовно рішень, прийнятих суб'єктами накопичувальної системи пенсійного страхування з порушенням законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, які можуть заподіяти шкоду застрахованим особам;

10) затвердження Регламенту Ради Накопичувального фонду;

11) затвердження розподілу обсягів пенсійних активів між компаніями з управління активами.

2. До повноважень Ради Накопичувального фонду належить:

1) подання Наглядовій раді пропозицій щодо вдосконалення функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

2) заслуховування інформації органів державного нагляду та регулювання про результати перевірок стану виконання вимог законодавства у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування суб'єктами накопичувальної системи пенсійного страхування та аудиторських звітів.

Рада Накопичувального фонду здійснює інші повноваження, які відповідно до цього Закону віднесені до її відання.

3. У разі якщо Рада Накопичувального фонду застосовує відкладальне вето щодо рішення суб'єкта накопичувальної системи пенсійного страхування, вона вказує на допущені порушення і встановлює термін для їх усунення. Якщо протягом цього терміну суб'єкт накопичувальної системи пенсійного страхування не усуне порушення, Рада Накопичувального фонду незаконне рішення скасовує.

4. У разі виявлення фактів порушення вимог цього Закону щодо пов'язаних осіб Рада Накопичувального фонду протягом місяця приймає рішення про проведення конкурсу щодо обрання нової компанії з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача та/або аудитора із забезпеченням дотримання вимог цього Закону щодо пов'язаних осіб. Вартість

проведення конкурсу щодо нової компанії з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача та/або аудитора, відшкодовується особою, яка порушила вимоги цього Закону щодо пов'язаних осіб.

{Статтю 82 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 83. Засідання Ради Накопичувального фонду

1. Чергові засідання Ради Накопичувального фонду проводяться не рідше одного разу на квартал. День проведення засідання Ради Накопичувального фонду призначає її голова.

За рішенням голови Ради Накопичувального фонду або на письмову вимогу більше ніж однієї третини її членів проводяться позачергові засідання Ради Накопичувального фонду.

На засідання Ради Накопичувального фонду можуть бути запрошені керівники центральних органів виконавчої влади, представники суб'єктів накопичувальної системи пенсійного страхування, науковці та фахівці. У засіданнях Ради Накопичувального фонду можуть брати участь голова правління Пенсійного фонду та директор виконавчої дирекції Пенсійного фонду.

2. Засідання Ради Накопичувального фонду вважається правомочним, якщо на ньому присутні не менше десяти її членів. Рішення Ради Накопичувального фонду приймаються простою більшістю голосів. У разі розподілу голосів порівну голос голови Ради Накопичувального фонду вважається вирішальним.

3. Засідання Ради Накопичувального фонду веде голова Ради Накопичувального фонду, а в разі відсутності - його заступник у порядку, встановленому Регламентом Ради Накопичувального фонду. Під час проведення засідання Рада Накопичувального фонду обирає секретаря засідання, на якого покладається контроль за веденням протоколу засідання. У протоколі обов'язково відображаються порядок денний, доповідачі з визначених питань, а також прийняті рішення.

4. Рішення Ради Накопичувального фонду з питань, віднесених до її повноважень, є обов'язковими для виконання правлінням Пенсійного фонду, виконавчою дирекцією Пенсійного фонду, компаніями з управління активами, зберігачем, радником з інвестиційних питань, страхувальниками та застрахованими особами.

Рішення Ради Накопичувального фонду підлягають оприлюдненню в порядку, встановленому Радою Накопичувального фонду відповідно до вимог цього Закону.

5. Рішення Ради Накопичувального фонду підписує голова Ради Накопичувального фонду та всі присутні на засіданні її члени. Копія рішення Ради Накопичувального фонду протягом трьох днів подається для ознайомлення Наглядній раді та для виконання виконавчій дирекції Пенсійного фонду, компаніям з управління активами, зберігачу, раднику з інвестиційних питань. У разі незгоди з рішенням Ради Накопичувального фонду член Ради підписує рішення з викладенням своїх аргументованих міркувань.

{Частина п'ята статті 83 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

6. Організаційне та матеріально-технічне забезпечення роботи Ради Накопичувального фонду покладається на виконавчу дирекцію Пенсійного фонду і здійснюється за рахунок коштів Накопичувального фонду в межах кошторису, затвердженого Радою Накопичувального фонду на відповідний рік.

Стаття 84. Радник з інвестиційних питань

1. Радником з інвестиційних питань може бути юридична особа (у тому числі нерезидент) відповідної спеціалізації, а також фізична особа, яка має відповідну професійну підготовку та досвід роботи. Вимоги до радника з інвестиційних питань визначаються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Антимонопольним комітетом України та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення.

{Частина перша статті 84 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3668-VI від 08.07.2011, № 79-IX від 12.09.2019}

2. Виконавча дирекція Пенсійного фонду укладає з радником з інвестиційних питань договір на умовах, визначених статтею 95 цього Закону.

На підставі рішення Ради Накопичувального фонду договір з радником з інвестиційних питань може бути достроково розірваний у разі:

1) невиконання радником з інвестиційних питань договору або недотримання його умов (неналежне виконання);

2) початку проведення процедури ліквідації, порушення провадження у справі про банкрутство;

3) наявності висновку аудитора або органів державного регулювання та нагляду у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування про те, що в результаті інвестування коштів Накопичувального фонду відповідно до запропонованих радником з інвестиційних питань основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду показник зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів Накопичувального фонду за останні 12 місяців більш як на 10 відсотків менший порівняно із середньозваженим показником зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів, який розраховується Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку якщо це не обумовлено об'єктивними змінами на фінансовому ринку.

У разі прийняття рішення про дострокове розірвання договору з радником з інвестиційних питань у випадках, передбачених цією частиною, Рада Накопичувального фонду приймає одночасно рішення про дострокове проведення конкурсу з метою залучення нового радника з інвестиційних питань.

Виконавча дирекція Пенсійного фонду зобов'язана протягом 10 календарних днів з дня прийняття рішення про дострокове проведення конкурсу з метою залучення нового радника з інвестиційних питань оголосити та опублікувати рішення Ради Накопичувального фонду про проведення такого конкурсу.

Радник з інвестиційних питань у разі дострокового розірвання договору (крім випадків, зазначених у пунктах 2 і 3 цієї частини) зобов'язаний компенсувати всі витрати, пов'язані з проведенням наступного конкурсу з метою залучення радника з інвестиційних питань.

{Частина друга статті 84 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

3. Радник з інвестиційних питань може залучатися з метою:

1) збирання та аналізу поточної інформації і даних щодо інвестиційних та економічних умов на національному і зарубіжному ринках, які пов'язані або можуть вплинути на ефективність інвестування коштів Накопичувального фонду, з метою поліпшення інвестиційної доходності Накопичувального фонду;

2) надання Раді Накопичувального фонду консультацій та порад під час розроблення проектів основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду;

{Пункт 2 частини третьої статті 84 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

3) надання Раді Накопичувального фонду консультацій та порад під час розроблення умов проведення конкурсу для визначення компаній з управління активами та технічного супроводу проведення цих конкурсів разом з виконавчою дирекцією Пенсійного фонду;

{Пункт 3 частини третьої статті 84 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

4) щомісячного аналізу роботи компаній з управління активами та зберігача, подання письмових звітів про це Раді Накопичувального фонду;

5) подання Раді Накопичувального фонду обґрунтованих пропозицій щодо підготовки та внесення змін до основних напрямів інвестиційної політики і нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду.

4. Для здійснення своїх повноважень та виконання зобов'язань радник з інвестиційних питань має право отримувати необхідну інформацію від Пенсійного фонду, компаній з управління активами та зберігача, а також відкрити статистичну інформацію від центральних органів виконавчої влади.

5. Радник з інвестиційних питань не може бути засновником (власником) або пов'язаною особою зберігача, компанії з управління активами, виконавчої дирекції Пенсійного фонду, аудитора Накопичувального фонду та їх пов'язаних осіб.

{Частина п'ята статті 84 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

6. Розмір оплати послуг радника з інвестиційних питань визначається в договорі, укладеному з Пенсійним фондом, як фіксована сума і не може встановлюватися у вигляді відсотків від суми страхових внесків чи обсягів пенсійних активів Накопичувального фонду.

Стаття 85. Компанії з управління активами

1. Управління пенсійними активами здійснюється компаніями з управління активами, визначеними Радою Накопичувального фонду за результатами конкурсу, з якими Пенсійним фондом укладені договори з дотриманням вимог статті 95 цього Закону.

2. Компанії з управління активами обираються на п'ять років з можливістю продовження строку дії договору до двох років шляхом щорічного продовження цього строку за рішенням Ради Накопичувального фонду.

3. Компанією з управління активами може бути юридична особа.

{Частина третя статті 85 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

4. Компанії з управління активами - резиденти, що обираються з числа компаній, які:

1) провадять протягом останніх трьох років діяльність з управління активами на підставі відповідної ліцензії, виданої Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку;

2) мають одночасно в управлінні активи в сумі, розмір якої встановлюється в технічному завданні конкурсу;

3) підтримують власний капітал у розмірі не менш як 25 мільйонів гривень на день подання заяви на участь у конкурсі;

4) відповідають вимогам, встановленим Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку щодо кваліфікаційного рівня та досвіду роботи фахівців, які безпосередньо виконуватимуть функції, передбачені технічним завданням конкурсу;

5) мають сформований резервний фонд за рахунок прибутку у розмірі не менш як 25 відсотків мінімального розміру статутного капіталу, встановленого законом для компаній з управління активами.

{Частина четверта статті 85 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

5. У разі якщо основними напрямками інвестиційної політики передбачено інвестування пенсійних активів у цінні папери іноземних емітентів, у конкурсі можуть брати участь компанії з управління активами - нерезиденти, які утворені та зареєстровані в країні, законодавством якої передбачено державний нагляд за діяльністю компаній з управління активами, та провадять протягом трьох років діяльність з управління активами. При цьому компанією з управління активами - нерезидентом не може бути юридична особа, зареєстрована в державі або на

території держави, у межах якої є конфіденційними відомості про майно, сферу діяльності і структуру власності/акціонерів юридичної особи, а також ідентифікаційні дані власників-бенефіціарів, або знаходиться під безпосереднім чи опосередкованим контролем такої компанії. Компанія з управління активами - нерезидент провадить діяльність з управління активами накопичувальної системи пенсійного страхування виключно за межами України. Вимоги до такої компанії встановлюються Радою Накопичувального фонду з урахуванням пропозицій, поданих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

{Частина п'ята статті 85 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

б. Компанія з управління активами не може бути засновником (власником) або пов'язаною особою радника з інвестиційних питань, зберігача, аудитора Накопичувального фонду та їх пов'язаних осіб.

{Частина шоста статті 85 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 86. Повноваження компанії з управління активами

1. До повноважень компанії з управління активами належить:

1) управління та інвестування пенсійних активів згідно з основними напрямками інвестиційної політики та нормативами інвестування коштів Накопичувального фонду та умовами договору;

{Пункт 1 частини першої статті 86 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

2) звітування перед Радою Накопичувального фонду, правлінням Пенсійного фонду та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку про склад, структуру та ліквідність пенсійних активів і здійснені операції щодо розміщення і управління ними.

{Абзац перший пункту 2 частини першої статті 86 із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

Форму та порядок складання звітів компаніями з управління активами встановлює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з правлінням Пенсійного фонду;

{Абзац другий пункту 2 частини першої статті 86 із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

3) виконання від імені та на користь Накопичувального фонду юридичних дій, пов'язаних з реалізацією прав власності на фінансові інструменти, якими управляє ця компанія;

{Пункт 3 частини першої статті 86 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

4) подання Раді Накопичувального фонду обґрунтованих пропозицій щодо внесення змін до основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду;

5) інвестування резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах згідно з правилами інвестування цього резерву коштів та подання звітів щодо інвестування в порядку та за формою, встановленими правлінням Пенсійного фонду за погодженням з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку;

{Пункт 5 частини першої статті 86 із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

б) подання щодня зберігачу Накопичувального фонду інформації, необхідної для перевірки правильності обчислення чистої вартості пенсійних активів та чистої вартості одиниці пенсійних активів Накопичувального фонду, у порядку та за формою, встановленими Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

{Частина першу статті 86 доповнено пунктом б згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

2. Розмір оплати послуг, що надаються компанією з управління активами, визначається в договорі про управління активами накопичувальної системи пенсійного страхування з урахуванням результатів її діяльності та не може перевищувати сумарно 0,75 відсотка середньоарифметичного значення чистої вартості пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування, що перебувають в її управлінні протягом року (або 0,0625 відсотка на місяць), за який проводиться оплата таких послуг.

{Частина друга статті 86 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

3. У разі якщо зміна чистої вартості одиниці пенсійних активів Накопичувального фонду, отримана за останній календарний рік у результаті інвестування коштів Накопичувального фонду, є нижчою середньозваженого показника зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів за відповідний період, розрахованого Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Рада Накопичувального фонду розглядає питання про зменшення розміру оплати послуг компаній з управління активами.

У разі якщо зміна чистої вартості одиниці пенсійних активів Накопичувального фонду, отримана за останній календарний рік у результаті інвестування коштів Накопичувального фонду, є вищою середньозваженого показника зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів за відповідний період, розрахованого Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за рішенням Ради Накопичувального фонду розмір оплати послуг компаній з управління активами може бути збільшений в межах, передбачених частиною другою цієї статті.

{Частина третя статті 86 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

4. У разі якщо за висновком аудитора або органів державного регулювання та нагляду у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування про те, що в результаті інвестування коштів Накопичувального фонду показник зміни чистої вартості одиниці

пенсійних активів Накопичувального фонду за останній календарний рік є меншим більш як на 20 відсотків порівняно із середньозваженим показником зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів, який розраховується Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку якщо це не обумовлено об'єктивними змінами на фінансовому ринку, Рада Накопичувального фонду розглядає питання про заміну компанії з управління активами.

{Частина четверта статті 86 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

5. У разі анулювання ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами) компанії з управління активами накопичувальної системи пенсійного страхування Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку зобов'язана оприлюднити таку інформацію на своєму офіційному веб-сайті та повідомити письмово про це Раду Накопичувального фонду в день анулювання такої ліцензії.

{Частина п'ята статті 86 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

Стаття 87. Припинення повноважень компанії з управління активами

1. Повноваження компанії з управління активами припиняються Радою Накопичувального фонду за поданням Пенсійного фонду, зберігача, органів державного регулювання та нагляду у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в разі:

1) порушення умов договору про управління пенсійними активами накопичувальної системи пенсійного страхування або іншого договору, укладеного з виконавчою дирекцією Пенсійного фонду;

2) порушення положень цього Закону, основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду;

3) прийняття Радою Накопичувального фонду рішення відповідно до частини четвертої статті 86 цього Закону;

4) анулювання ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами);

5) прийняття учасниками юридичної особи - компанії з управління активами, судом або органом державної влади рішення про ліквідацію та/або припинення цієї компанії;

6) укладення компанією з управління активами договорів, які порушують вимоги цього Закону, умови договору про управління активами накопичувальної системи пенсійного страхування або положення основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду;

7) порушення вимог цього Закону щодо пов'язаних осіб.

Рішення Ради Накопичувального фонду про припинення повноважень компанії з управління активами тягне за собою розірвання договору про управління пенсійними активами накопичувальної системи пенсійного страхування. При цьому компанія з управління активами зобов'язана компенсувати збитки, завдані з її вини Накопичувальному фонду, учасникам накопичувальної системи пенсійного страхування внаслідок порушення вимог законодавства, основних напрямів інвестиційної політики або договору.

{Частина перша статті 87 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

2. Рішення Ради Накопичувального фонду про припинення повноважень компанії з управління активами накопичувальної системи пенсійного страхування надсилається зберігачу для негайного припинення виконання розпоряджень такої компанії, а копія рішення - виконавчій дирекції Пенсійного фонду, Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку.

{Абзац перший частини другої статті 87 із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

Порядок призначення компанії з управління активами, яка тимчасово здійснюватиме управління пенсійними активами Накопичувального фонду, встановлюється Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Антимонопольним комітетом України.

Компанія з управління активами, яка тимчасово здійснюватиме управління пенсійними активами Накопичувального фонду, призначається на строк, необхідний для проведення нового конкурсу та укладення договору з компанією з управління активами, обраною за результатами конкурсу.

{Частина друга статті 87 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

3. Подання та рішення Ради Накопичувального фонду про припинення повноважень компанії з управління активами можуть бути оскаржені в судовому порядку.

Збитки, завдані необгрунтованим припиненням повноважень компанії з управління активами, відшкодовуються на підставі рішення суду в порядку, встановленому законом.

Посадові особи органів державної влади, які підписали подання, можуть бути притягнуті до відповідальності за неналежне виконання службових обов'язків у порядку, встановленому законом.

Стаття 88. Обмеження інвестиційної діяльності з пенсійними активами

1. Під час провадження діяльності з управління пенсійними активами забороняється:

1) формувати пенсійні активи за рахунок позикових (кредитних) коштів або будь-яких інших коштів, які не є коштами Накопичувального фонду;

2) надавати майнові гарантії, забезпечені пенсійними активами, або будь-які кредити (позики) за рахунок пенсійних активів;

3) укладати угоди купівлі-продажу або міні пенсійних активів з обов'язковою умовою зворотного викупу;

4) тримати в грошових коштах на поточному банківському рахунку, на банківських депозитних рахунках та в ощадних сертифікатах банків, депозитних сертифікатах банків більше ніж 50 відсотків загальної вартості пенсійних активів, при цьому не більше ніж 10 відсотків загальної вартості пенсійних активів у зобов'язаннях одного банку;

{Пункт 4 частини першої статті 88 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

5) придбавати або додатково інвестувати в цінні папери одного емітента більше ніж 5 відсотків загальної вартості пенсійних активів та тримати у своїх активах більше ніж 10 відсотків у цінних паперах одного емітента (крім цінних паперів, погашення та отримання доходу за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, та облігацій міжнародних фінансових організацій, що розміщуються на території України);

{Пункт 5 частини першої статті 88 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3668-VI від 08.07.2011, № 738-IX від 19.06.2020}

6) придбавати або додатково інвестувати у цінні папери, погашення та отримання доходу за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим більше ніж 50 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

6¹) придбавати або додатково інвестувати в облігації міжнародних фінансових організацій, що розміщуються на території України, більше ніж 50 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

{Частину першу статті 88 доповнено пунктом 6¹ згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

7) придбавати або додатково інвестувати в облігації місцевих позик більше ніж 10 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

8) придбавати або додатково інвестувати в корпоративні облігації - резидентів більш як 40 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

{Пункт 8 частини першої статті 88 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

9) придбавати або додатково інвестувати в акції українських емітентів більше ніж 40 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

10) придбавати або додатково інвестувати у цінні папери, погашення та отримання доходу за якими гарантовано урядами іноземних держав, більше ніж 20 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

11) придбавати або додатково інвестувати в акції та облігації іноземних емітентів, які допущені до торгів на регульованих фондових ринках іноземних держав, більше ніж 20 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

{Пункт 11 частини першої статті 88 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

12) придбавати або додатково інвестувати в інші активи, не заборонені законодавством України, але не зазначені у цій статті, більше ніж 5 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

13) придбавати або додатково інвестувати у цінні папери, погашення та отримання доходу за якими гарантовано урядом однієї іноземної держави, більше ніж 10 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

14) придбавати цінні папери, емітентами яких є пов'язані особи Накопичувального фонду, компанії з управління активами, зберігача та радника з інвестиційних питань;

15) здійснювати за власні кошти компанії з управління активами операції із фінансовими інструментами, які є пенсійними активами;

{Пункт 15 частини першої статті 88 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

16) безоплатно відчужувати пенсійні активи;

17) використовувати пенсійні активи для забезпечення виконання зобов'язань, які не пов'язані з функціонуванням Накопичувального фонду;

18) відчужувати майно, яке належить компанії з управління активами, до пенсійних активів;

19) набувати у власність нерухоме майно та будь-які інші активи, що складають пенсійні активи.

20) придбавати або додатково інвестувати в іпотечні облігації українських емітентів більш як 40 відсотків загальної вартості пенсійних активів.

{Частину першу статті 88 доповнено пунктом 20 згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

2. Кошти Накопичувального фонду, що розміщуються на депозитних рахунках у комерційних банках, не можуть бути розміщені менше ніж у трьох комерційних банках. При цьому розподіл коштів за депозитними рахунками банків повинен бути таким, щоб різниця відхилення в сумах становила не більше ніж 10 відсотків.

3. Купівля-продаж цінних паперів здійснюється з дотриманням вимог цього Закону та законодавства лише на конкурентних засадах на організованому ринку капіталу, зареєстрованому у встановленому законодавством порядку, який відповідає вимогам, визначеним Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

{Частина третя статті 88 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3668-VI від 08.07.2011, № 738-IX від 19.06.2020}

Стаття 89. Вимоги до основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування

{Назва статті 89 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

1. Основні напрями інвестиційної політики та нормативи інвестування пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування затверджує щороку Рада Накопичувального фонду не пізніше 1 грудня року, що передує року, протягом якого вони діятимуть.

{Абзац перший частини першої статті 89 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Проекти основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування подає Раді Накопичувального фонду виконавча дирекція Пенсійного фонду за погодженням з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку, і Національним банком України.

{Абзаци другий і третій частини першої статті 89 замінено одним абзацом згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

2. Проекти основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування подаються Раді Накопичувального фонду не пізніше 1 жовтня року, що передує плановому. До розробки проектів основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування за рішенням Ради Накопичувального фонду може залучатися радник (радники) з інвестиційних питань та компанії з управління активами.

3. В основних напрямках інвестиційної політики відображаються основні напрями та обмеження інвестування пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування, встановлені з урахуванням загальних вимог та обмежень, визначених цим Законом. Основні напрями інвестиційної політики обов'язкові для застосування Пенсійним фондом, компаніями з управління активами та зберігачем.

{Частина третя статті 89 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

4. Основні напрями інвестиційної політики підлягають обов'язковому опублікуванню.

5. Нормативи інвестування пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування визначають щорічні пропорції інвестування коштів у кожний окремий вид активів згідно з вимогами основних напрямів інвестиційної політики, містять інвестиційну стратегію Накопичувального фонду та критерії вибору об'єктів інвестування з урахуванням конкретних класів інвестиційного рейтингу. Зміст нормативів інвестування пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування не повинен суперечити положенням основних напрямів інвестиційної політики та цьому Закону.

Нормативи інвестування пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування є конфіденційним документом. Повний текст нормативів інвестування пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування зберігається в Пенсійному фонді та надається зберігачу. Компанії з управління активами надається витяг з нормативів інвестування пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування в частині вимог щодо інвестування пенсійних активів, що знаходяться в управлінні цієї компанії.

{Текст статті 89 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 90. Порядок проведення конкурсу для обрання компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача та аудитора Накопичувального фонду

{Назва статті 90 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

1. Порядок проведення конкурсу для обрання компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача та аудитора Накопичувального фонду визначається умовами проведення конкурсу, які погоджуються з Антимонопольним комітетом України.

{Частина перша статті 90 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

2. Умови проведення конкурсу містять:

- 1) зміст та порядок опублікування оголошення про проведення конкурсу;
- 2) строки і порядок підготовки та основні вимоги до технічного завдання, інформацію про осіб, відповідальних за його підготовку;
- 3) перелік тендерної документації, порядок її складання, подання, реєстрації та розгляду;
- 4) строки та порядок проведення конкурсу, інформацію про посадових осіб, відповідальних за його проведення;
- 5) вимоги до осіб, які можуть брати участь у проведенні конкурсу (вимоги до претендентів);
- 6) порядок установа бальної оцінки тендерних пропозицій;
- 7) порядок визначення переможця конкурсу;

- 8) порядок опублікування результатів конкурсу;
- 9) порядок укладання договорів за результатами конкурсу.

Умови проведення конкурсу затверджує Рада Накопичувального фонду у строк не пізніше одного місяця до дати оголошення конкурсу і підлягають обов'язковому опублікуванню в порядку, визначеному Радою Накопичувального фонду, в тому числі опублікуванню не менш як у двох міжнародних фінансових періодичних виданнях.

3. Рада Накопичувального фонду приймає рішення:

1) про проведення першого конкурсу для обрання компаній з управління активами, аудитора і зберігача - не пізніше шести місяців до дня запровадження сплати страхових внесків до Накопичувального фонду;

{Пункт 1 частини третьої статті 90 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

2) про проведення першого конкурсу для обрання аудитора Накопичувального фонду - по завершенні першого року функціонування Накопичувального фонду;

3) про проведення наступних конкурсів для обрання компанії з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача і аудитора - не пізніше шести місяців до дня закінчення терміну дії відповідних договорів, а в разі їх дострокового розірвання у випадках, передбачених цим Законом, - у місячний термін з дня розірвання договору;

{Пункт 3 частини третьої статті 90 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

4) про проведення конкурсу для обрання компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача і аудитора, якщо за результатами попереднього конкурсу з його переможцем (переможцями) у місячний термін не було укладено відповідний договір, - не пізніше одного місяця з дня закінчення зазначеного терміну;

{Пункт 4 частини третьої статті 90 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

5) про проведення конкурсу для обрання компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача і аудитора, якщо за результатами попереднього конкурсу не визначено переможця або якщо в першому етапі конкурсу взяли участь менше трьох претендентів, - одночасно з визначенням результатів відповідного етапу конкурсу;

{Пункт 5 частини третьої статті 90 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

6) про проведення конкурсу для обрання компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача і аудитора в разі прийняття судом рішення про визнання результатів конкурсу недійсними - не пізніше одного місяця з дня набрання рішенням суду законної сили.

{Пункт 6 частини третьої статті 90 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

4. Рішення про проведення конкурсу містить:

1) дату проведення першого етапу конкурсу, яка не може бути раніше ніж за два місяці з дня прийняття рішення про проведення конкурсу;

2) порядок та кінцеву дату подання тендерної документації, яка не може бути пізніше ніж за десять календарних днів до дати проведення конкурсу;

3) вимоги до осіб, які можуть брати участь у проведенні конкурсу (претенденти), визначені відповідно до вимог цього Закону;

4) технічне завдання та перелік тендерної документації, яку претенденти мають подати для участі в конкурсі;

5) адресу, за якою приймається тендерна документація;

6) місце та час проведення конкурсу;

7) вартість участі в конкурсі;

8) умови проведення конкурсу, критерії та порядок визначення переможця конкурсу.

Рішення про проведення конкурсу підлягає опублікуванню протягом п'яти робочих днів із дня його прийняття.

Дата, час та місце проведення конкурсу, визначені в оголошенні про проведення конкурсу, не можуть бути змінені.

Стаття 91. Технічне завдання конкурсу

1. Технічне завдання конкурсу затверджує Рада Накопичувального фонду відповідно до умов проведення конкурсу одночасно з прийняттям рішення про проведення конкурсу і має містити:

1) детальний опис вимог до претендентів;

2) перелік та зміст послуг, які має надавати переможець (переможці) конкурсу;

3) умови надання послуг, порядок взаємодії з Пенсійним фондом, вимоги щодо організаційного та матеріально-технічного забезпечення надання послуг;

4) вимоги до договору, що укладається з переможцем конкурсу;

5) перелік тендерної документації, подання якої є необхідною для участі в конкурсі, та порядок її оформлення;

б) інші вимоги, визначені умовами проведення конкурсу, що не суперечать цьому Закону.

Підготовка проектів технічних завдань здійснюється виконавчою дирекцією Пенсійного фонду.

2. Виконавча дирекція Пенсійного фонду зобов'язана надіслати кур'єрською (спеціальною) поштою кожній юридичній особі, яка подала заяву на участь у конкурсі, технічне завдання конкурсу протягом трьох робочих днів із дня отримання заяви.

Стаття 92. Тендерна документація

1. Особи, які бажають взяти участь у конкурсі, у терміни, визначені в оголошенні про проведення конкурсу, подають Раді Накопичувального фонду таку тендерну документацію:

- 1) заяву на участь у конкурсі за формою, затвердженою Радою Накопичувального фонду;
- 2) засвідчену у встановленому порядку довіреність на ім'я особи (осіб), яка представлятиме інтереси претендента під час проведення конкурсу;
- 3) тендерну пропозицію, складену відповідно до вимог цього Закону;
- 4) документ, що підтверджує оплату вартості участі в конкурсі;
- 5) інші документи, визначені умовами проведення конкурсу та технічним завданням, що підтверджують інформацію про претендента та відомості, які містяться в тендерній пропозиції.

2. Тендерну пропозицію складають претенденти відповідно до умов проведення конкурсу та технічного завдання, і вона повинна містити:

- 1) загальні відомості про претендента;
- 2) відомості про додержання вимог, передбачених технічним завданням (розміри статутного та власного капіталу, відомості щодо засновників, пов'язаних осіб, відомості про відповідних службових осіб тощо);
{Підпункт 2 частини другої статті 92 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}
- 3) інформацію про діяльність претендента (види діяльності, перелік послуг, що надаються, прибутковість, досвід роботи тощо);
- 4) інформацію про фінансовий стан претендента, а також про результати аудиторських перевірок за останні три роки, накладення протягом останніх десяти років фінансових та інших санкцій, заборони на провадження відповідної діяльності, у тому числі шляхом припинення або скасування дії ліцензій з будь-яких причин;
- 5) відомості про наявність у претендента можливостей та пропозиції щодо виконання умов технічного завдання;
- 6) основні положення договору, який має бути укладений у разі визнання претендента переможцем конкурсу;
- 7) інші відомості, визначені умовами проведення конкурсу та технічним завданням.

Разом з тендерною документацією претендентом можуть бути подані запитання щодо вимог технічного завдання.

3. Тендерна документація надсилається рекомендованим листом, кур'єрською (спеціальною) поштою або подається власноручно представником юридичної особи, яка бажає взяти участь у конкурсі. Тендерна документація подається українською мовою в опечатаних конвертах, крім документа, що підтверджує сплату претендентом вартості участі в конкурсі.

Конверти з тендерною документацією приймаються особою, уповноваженою Радою Накопичувального фонду, яка зазначає на них дату, час отримання і видає довідку про отримання тендерної документації.

Тендерна документація, що надійшла після кінцевого терміну подання тендерної документації, встановленого в оголошенні про проведення конкурсу, або тендерна документація, подана претендентом, який не сплатив вартість участі в конкурсі, не розглядається.

Претендент має право письмово відкликати свою тендерну документацію до закінчення терміну подання тендерної документації, встановленого в оголошенні про проведення конкурсу.

4. З метою покриття витрат, пов'язаних із проведенням конкурсу, умовами його проведення встановлюється вартість участі в конкурсі, яку мають сплатити претенденти.

Сплачена вартість участі в конкурсі не повертається, крім випадків відкликання претендентами тендерної документації в порядку, визначеному цим Законом.

5. Претендент може брати участь у проведенні кількох конкурсів, якщо це не суперечить вимогам цього Закону.

6. Тендерна документація є офіційними документами. Рада Накопичувального фонду перевіряє достовірність поданої інформації. У разі недостовірності інформації особи, які подали її, притягуються до відповідальності згідно із законом та втрачають право на участь у конкурсі.

7. Використання відомостей, що містяться в тендерній документації, здійснюється з дотриманням вимог законодавства про інформацію.

8. Тендерна документація зберігається Пенсійним фондом протягом десяти років із дня оголошення результатів конкурсу, а щодо переможця конкурсу - протягом терміну дії укладеного з ним договору та протягом десяти років із дня припинення дії договору.

Стаття 93. Проведення конкурсу

1. Конкурс з обрання компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача і аудитора Накопичувального фонду проводиться у два етапи.

У першому етапі конкурсу з обрання компаній з управління активами повинні брати участь не менш як шість претендентів, а для обрання радника з інвестиційних питань, зберігача і аудитора - не менш як три претенденти.

{Частина перша статті 93 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

2. На першому етапі конкурсу, у день, визначений в оголошенні про проведення конкурсу, Рада Накопичувального фонду проводить відкрите засідання, на якому:

1) розкриваються конверти з тендерною документацією в черговості часу їх реєстрації, при цьому головуючий ставить власний підпис та штамп Ради Накопичувального фонду на всіх листах документів, що були в конверті;

2) оголошуються тендерні пропозиції;

3) перевіряється відповідність тендерної документації вимогам цього Закону, умовам проведення конкурсу та технічному завданню;

4) усім членам Ради Накопичувального фонду надаються для оцінки копії тендерної документації;

5) запечатується по одному примірнику кожної поданої тендерної пропозиції у контрольний пакет, який підписується всіма присутніми членами Ради Накопичувального фонду і передається на зберігання особі, уповноваженій Радою Накопичувального фонду;

6) повідомляється про день, час та місце оголошення результатів першого етапу конкурсу.

3. Для оголошення результатів першого етапу конкурсу не пізніше одного місяця з дня розкриття конвертів з тендерною документацією проводиться відкрите засідання Ради Накопичувального фонду, на якому:

1) заслуховуються та обговорюються вмотивовані висновки членів Ради Накопичувального фонду щодо наданої їм для оцінки тендерної документації;

2) надаються відповіді на запитання претендентів, якщо, на думку членів Ради Накопичувального фонду, вони є суттєвими і не знайшли достатнього відображення в технічному завданні. При цьому запитання і відповідь мають бути доведені до всіх учасників конкурсу, які допущені для участі в другому етапі конкурсу;

3) за результатами обговорення приймається та оголошується рішення про допуск претендентів до участі у другому етапі конкурсу.

До другого етапу конкурсу допускаються претенденти, які найбільше відповідають умовам проведення конкурсу, вимогам технічного завдання конкурсу та цього Закону та які запропонували найвищу якість послуг за найменшу вартість.

У разі невідповідності тендерної документації умовам проведення конкурсу чи технічному завданню або невідповідності претендента вимогам цього Закону приймається рішення про відмову в подальшій участі в конкурсі;

4) затверджуються інструкції, система бальної оцінки тендерних пропозицій, запитання до претендентів для проведення другого етапу конкурсу;

5) оголошуються дата, час і місце проведення другого етапу конкурсу.

4. Усіх претендентів, які брали участь у першому етапі конкурсу, письмово інформує Рада Накопичувального фонду про результати першого етапу конкурсу протягом трьох робочих днів із дня оголошення його результатів.

Рада Накопичувального фонду надає претендентам довідки про результати першого етапу конкурсу протягом трьох робочих днів із дня їх оголошення в порядку та за формою, визначеними умовами проведення конкурсу.

Претендентам, які допущені до участі в другому етапі конкурсу, у цей же строк надаються інструкції та запитання для проведення другого етапу конкурсу.

Претенденти, які допущені до участі в другому етапі конкурсу та отримали запитання або інструкції, зобов'язані письмово подати Раді Накопичувального фонду відповіді на запитання та додаткову інформацію щодо тендерних пропозицій, передбачену інструкціями, протягом десяти робочих днів із дня одержання інструкцій і запитань. Отримані відповіді та інформація надаються членам Ради Накопичувального фонду протягом трьох робочих днів із дня їх отримання.

5. На другому етапі конкурсу Рада Накопичувального фонду у строк, що не перевищує одного місяця з дня оголошення результатів першого етапу конкурсу, проводить відкрите засідання, на якому:

заслуховуються коментарі претендентів щодо їх тендерних пропозицій;

заслуховуються вмотивовані висновки членів Ради Накопичувального фонду щодо тендерних пропозицій;

здійснюється оцінка тендерних пропозицій за бальною системою, визначається переможець (переможці) та оголошуються результати другого етапу конкурсу;

схвалюються основні положення договору з переможцем конкурсу;

у разі якщо за результатами другого етапу конкурсу не визначено жодного переможця, приймається рішення щодо проведення нового конкурсу.

У разі неподання претендентами, які допущені до участі у другому етапі конкурсу, письмових відповідей на запитання чи додаткової інформації, передбаченої інструкціями, затвердженими за результатами першого етапу конкурсу, або в разі неявки представників претендентів на другий етап конкурсу ці претенденти вважаються такими, що вибули з подальшої участі в конкурсі за власним бажанням.

6. Рада Накопичувального фонду надає претендентам, які брали участь у першому та другому етапах конкурсу, стенограму, що ведеться під час засідань Ради Накопичувального фонду, протягом трьох робочих днів після відповідного засідання.

7. Рада Накопичувального фонду надає претендентам, які брали участь у другому етапі конкурсу, письмову інформацію про результати другого етапу конкурсу протягом трьох робочих днів із дня оголошення його результатів. При цьому переможцю конкурсу видається відповідна довідка, що є підставою для укладення з переможцем відповідного договору.

Результати другого етапу конкурсу підлягають обов'язковому офіційному оприлюдненню протягом десяти календарних днів із дня їх оголошення.

8. Результати першого та другого етапів конкурсу можуть бути оскаржені претендентами, які брали участь у конкурсі, у судовому порядку. При цьому подання відповідного позову до суду не зупиняє дію рішення Ради Накопичувального фонду про проведення другого етапу конкурсу або про укладення відповідного договору з переможцем (переможцями) відповідного конкурсу.

Організаційне забезпечення конкурсу здійснюється виконавчою дирекцією Пенсійного фонду. Матеріально-технічне забезпечення конкурсу здійснюється за рахунок коштів, передбачених частиною четвертою статті 92 цього Закону, а також коштів Накопичувального фонду, які включаються до оплати послуг виконавчої дирекції Пенсійного фонду, пов'язаних з адміністративним управлінням Накопичувальним фондом.

{Абзац другий частини восьмої статті 93 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

9. Члени Ради Накопичувального фонду, посадові особи виконавчої дирекції Пенсійного фонду та радник з інвестиційних питань, винні у порушенні порядку проведення конкурсу, зокрема щодо збереження конфіденційної інформації, несуть відповідальність відповідно до закону.

{Статтю 93 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 94. Визначення переможця конкурсу

1. Переможцем (переможцями) конкурсу визнається претендент (претенденти), який брав участь у другому етапі конкурсу, тендерна пропозиція якого отримала найвищу бальну оцінку за системою бальної оцінки, затверджені Радою Накопичувального фонду, за такими критеріями:

відповідність вимогам, визначеним цим Законом, умовам проведення конкурсу та технічним завданням;

дотримання претендентом у своїй діяльності вимог законодавства, фінансово-економічних нормативів, наявність або відсутність відповідних порушень, застосування до претендента санкцій за ці порушення, наявність або відсутність претензій та судових позовів до претендента, неврегульованих спорів за його участю, скарг на дії претендента та якість послуг, що надаються ним;

фінансовий стан претендента, включаючи обсяг власного капіталу, наявність або відсутність кредиторської та дебіторської заборгованості, платоспроможність, можливість гарантування власними коштами виконання зобов'язань за договором та можливість відшкодування збитків при порушенні умов договору в разі визнання його переможцем конкурсу, основні показники фінансово-господарської діяльності, прибутковість цієї діяльності, обсяг залучених коштів інших осіб;

ділова репутація претендента, перелік послуг, які ним пропонуються, тривалість і досвід надання цих послуг, коло осіб, яким вони надавалися, якість зазначених послуг, відповідність технології надання цих послуг сучасним стандартам;

характеристика організаційної структури і матеріально-технічної бази претендента та можливості для повноцінного надання відповідних послуг, його ділова репутація, рівень освіти та досвід роботи персоналу, відповідального за надання відповідних послуг;

можливість забезпечення претендентом необхідної взаємодії з Пенсійним фондом, іншими суб'єктами накопичувальної системи пенсійного страхування, взаємодія з якими необхідна у процесі надання відповідних послуг, зокрема оперативність такої взаємодії, її технічне забезпечення, у тому числі забезпечення обміну інформацією;

можливість виникнення ризиків при наданні претендентом послуг;

надання найвищої якості послуг за найменшу ціну;

іншими критеріями, визначеними умовами проведення конкурсу і технічним завданням.

2. У разі якщо в другому етапі конкурсу брав участь лише один претендент, Рада Накопичувального фонду може визнати його переможцем конкурсу, якщо його тендерна пропозиція отримала найвищу бальну оцінку за всіма критеріями, визначеними умовами проведення конкурсу, та технічним завданням.

3. Рада Накопичувального фонду під час затвердження системи бальної оцінки тендерних пропозицій визначає найменшу загальну суму балів та найменший бал для кожного критерію, за яким здійснюється бальна оцінка, що дозволяють визнати претендента переможцем конкурсу.

У разі якщо тендерна пропозиція жодного з претендентів не набрала найменшої загальної суми балів або найменший бал для кожного критерію, за яким здійснюється бальна оцінка, переможець конкурсу не визначається.

4. Договір з переможцем конкурсу укладається виконавчою дирекцією Пенсійного фонду відповідно до вимог цього Закону.

{Частина четверта статті 94 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 95. Вимоги до договорів

1. За результатами конкурсу виконавча дирекція Пенсійного фонду укладає у місячний строк після оголошення результатів конкурсу в письмовій формі договори з компаніями з управління активами, зберігачем, радником з інвестиційних питань та аудитором Накопичувального фонду.

{Частина перша статті 95 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

2. Істотними умовами договорів є:

повна назва та місцезнаходження (юридична адреса) договірних сторін;

предмет договору;

права та обов'язки сторін;

застереження щодо конфіденційності;

порядок надання звітності та інформації з дотриманням вимог цього Закону;

відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору та порушення конфіденційності;

строк дії договору;

розмір оплати послуг;

{Абзац дев'ятий частини другої статті 95 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

порядок зміни умов договору;

умови дострокового припинення договору.

Договір може містити за згодою сторін й інші умови, які не суперечать законодавству.

3. У договорі з компанією з управління активами також зазначаються:

зобов'язання компанії з управління активами щодо інвестування пенсійних активів в інтересах застрахованих осіб з метою отримання максимального інвестиційного доходу при мінімально можливих ризиках відповідно до основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду, встановлених для цих пенсійних активів;

{Абзац другий частини третьої статті 95 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

вимога щодо ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку.

Невід'ємним додатком до договору мають бути основні напрями інвестиційної політики і витяг з нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду в частині вимог щодо інвестування пенсійних активів, які перебувають в управлінні цієї компанії, витяг з рішення Ради Накопичувального фонду про визначення для компанії з управління активами обсягу пенсійних активів Накопичувального фонду, якими буде управляти компанія, завірений Пенсійним фондом, зберігачем та попередньою компанією з управління активами.

{Абзац четвертий частини третьої статті 95 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

4. У договорі із зберігачем також зазначаються:

особи, визначені зберігачем відповідальними за виконання договору;

обсяги пенсійних активів та умови їх розподілу між компаніями з управління активами;

умови і строки передачі пенсійних активів та відповідної документації іншому зберігачу.

{Частина четверту статті 95 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Невід'ємним додатком до договору із зберігачем є основні напрями інвестиційної політики та нормативи інвестування коштів Накопичувального фонду, відомості про компанії з управління активами та копії договорів, укладених з ними Пенсійним фондом, а також акт приймання-передачі на зберігання пенсійних активів, які сформовані на день укладення договору, завірений Пенсійним фондом, компанією з управління активами та попереднім зберігачем у разі проведення заміни зберігача.

{Абзац частини четвертої статті 95 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 96. Порядок оприлюднення інформації про стан пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування

{Назва статті 96 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

1. Інформація про стан пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування надається на запит відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації" та оприлюднюється виконавчою дирекцією Пенсійного фонду шляхом:

{Абзац перший частини першої статті 96 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3668-VI від 08.07.2011, № 1170-VII від 27.03.2014}

щоквартального обов'язкового офіційного оприлюднення;

оприлюднення в електронних засобах масової інформації;

подання звітності до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку відповідно до вимог цього Закону.

2. Офіційне оприлюднення інформації про діяльність Накопичувального фонду та накопичувальної системи пенсійного страхування в цілому здійснюється в місячний термін після закінчення звітного періоду.

{Частина друга статті 96 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

3. Звітність до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку подається в порядку, в строки та за формами, встановленими цією Комісією.

4. Інформація, що підлягає оприлюдненню відповідно до цієї статті, не є конфіденційною.

Стаття 97. Інформація про Накопичувальний фонд та накопичувальну систему пенсійного страхування, яка підлягає щорічному офіційному оприлюдненню

{Назва статті 97 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

1. Інформація про Накопичувальний фонд та накопичувальну систему пенсійного страхування, яка підлягає щорічному офіційному оприлюдненню, готується виконавчою дирекцією Пенсійного фонду за формою, що визначається Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку і має містити відомості про:

{Абзац перший частини першої статті 97 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

- 1) склад Ради Накопичувального фонду;
- 2) залученого радника (радників) з інвестиційних питань;
- 3) компанії з управління активами;
- 4) зберігача;
- 5) аудитора Накопичувального фонду;

6) розміри винагород, сплачених виконавчій дирекції Пенсійного фонду, компаніям з управління активами, зберігачу, раднику з інвестиційних питань та аудитору Накопичувального фонду за послуги, надані для функціонування Накопичувального фонду, за звітний рік;

{Пункт 7 частини першої статті 97 виключено на підставі Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

8) звіт про чисту вартість пенсійних активів, чисту вартість одиниці пенсійних активів і показники зміни чистої вартості пенсійних активів та зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів на кінець звітного року;

{Пункт 8 частини першої статті 97 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

9) умови та обсяги розміщення пенсійних активів у коштах на депозитних рахунках банків;

10) перелік об'єктів інвестування, де розміщено понад 1 відсоток пенсійних активів у фінансових інструментах;

11) перелік емітентів, у яких Накопичувальний фонд володіє в цінних паперах більше ніж 5 відсотками їх статутного капіталу;

12) обсяг коштів Накопичувального фонду та накопичувальної системи пенсійного страхування в цілому, інвестованих в активи відповідно до пункту 11 частини першої статті 88 цього Закону;

{Пункт 12 частини першої статті 97 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

13) результати перевірок діяльності Пенсійного фонду щодо адміністративного управління Накопичувальним фондом та накопичувальної системи пенсійного страхування в цілому, компаній з управління активами, зберігача, радника з інвестиційних питань;

{Пункт 13 частини першої статті 97 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

14) дані щодо кількості застрахованих осіб, які протягом року спрямовували страхові внески до недержавних пенсійних фондів, та обсягів цих коштів, перерахованих до цих фондів;

15) іншу інформацію щодо функціонування Накопичувального фонду та накопичувальної системи пенсійного страхування в цілому, визначену Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

{Пункт 15 частини першої статті 97 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

2. Крім випадків, установлених законом, не підлягає розголошенню та оприлюдненню інформація про:

страхові внески до накопичувальної системи пенсійного страхування;

суму коштів, що обліковується на накопичувальному пенсійному рахунку учасника накопичувальної системи пенсійного страхування;

умови та стан виконання договорів страхування довічної пенсії;

персональні дані учасників накопичувальної системи пенсійного страхування.

{Статтю 97 доповнено частиною другою згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 98. Надання застрахованим особам інформації про пенсійні активи

1. Виконавча дирекція Пенсійного фонду зобов'язана безоплатно надавати до 1 липня року, що настає за звітним, кожному учасникові Накопичувального фонду письмовий звіт про стан його накопичувального пенсійного рахунку із зазначенням чистої вартості пенсійних активів на

початок та кінець звітнього року, щомісячних надходжень страхових внесків.

Виконавча дирекція Пенсійного фонду зобов'язана також надавати таку інформацію за письмовим запитом учасника Накопичувального фонду протягом п'яти робочих днів з дня його надходження за плату, визначену Радою Накопичувального фонду, крім випадків надання інформації для укладення договору страхування довічної пенсії.

{Текст статті 98 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

Розділ XI ЗБЕРІГАННЯ ПЕНСІЙНИХ АКТИВІВ НАКОПИЧУВАЛЬНОГО ФОНДУ

Стаття 99. Зберігач

1. За результатами конкурсу Пенсійний фонд укладає із зберігачем договір з урахуванням вимог статті 95 цього Закону строком на п'ять років. Зазначений договір схвалюють Рада Накопичувального фонду та орган управління зберігача.

{Абзац перший частини першої статті 99 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

За рішенням Ради Накопичувального фонду строк дії договору може бути продовжений без проведення конкурсу ще на два роки шляхом щорічного продовження. При цьому до договору можуть бути внесені зміни лише щодо зменшення вартості послуг або надання нових послуг за умови зменшення чи незмінності вартості послуг зберігача за договором.

2. Кошти Накопичувального фонду обслуговуються лише одним зберігачем, який повинен відповідати таким вимогам:

1) мати ліцензію, видану Національним банком України, та ліцензію, видану Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, на провадження діяльності із зберігання активів пенсійного фонду;

{Пункт 1 частини другої статті 99 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4841-VI від 24.05.2012; в редакції Закону № 5178-VI від 06.07.2012}

2) мати розмір регулятивного капіталу не менш як 500 мільйонів гривень;

{Пункт 2 частини другої статті 99 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

3) мати посадових осіб, які здійснюють безпосереднє керівництво підрозділами з виконання діяльності із зберігання активів пенсійного фонду і мають відповідну вищу освіту та досвід роботи в банківській чи фінансовій сфері не менше п'яти років;

{Пункт 3 частини другої статті 99 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5178-VI від 06.07.2012}

4) не бути компанією з управління активами, пов'язаною особою компанії з управління активами та її пов'язаних осіб;

5) не бути кредитором органів Пенсійного фонду або компаній з управління активами, з якими зберігачем укладено договір про зберігання пенсійних активів;

6) не бути пов'язаною особою аудитора Накопичувального фонду та його пов'язаних осіб.

3. Зберігач виконує такі функції:

1) у встановленому порядку відкриває рахунок Накопичувального фонду, здійснює розрахунково-касові операції у грошових коштах та операції по рахунку у цінних паперах Накопичувального фонду і забезпечує зберігання грошових надходжень до Накопичувального фонду та цінних паперів, що становлять його пенсійні активи, а також інших документів, пов'язаних з формуванням та використанням пенсійних активів;

2) у встановленому порядку відкриває та здійснює розрахунково-касові операції по рахунку Пенсійного фонду, на якому акумулюється резерв коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах, забезпечує їх зберігання;

3) здійснює операції по активах у фінансових інструментах, сформованих за рахунок резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах;

4) здійснює розміщення резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах на депозитних рахунках з виплатою відсотків у розмірах, передбачених відповідним договором;

5) виконує розпорядження виконавчої дирекції Пенсійного фонду щодо перерахування коштів у сумі, облікованій на накопичувальному пенсійному рахунку застрахованої особи, до недержавного пенсійного фонду, страхової організації для оплати договору страхування довічної пенсії або одноразової виплати застрахованій особі чи спадкоємцям відповідно до цього Закону;

{Пункт 5 частини третьої статті 99 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

6) виконує розпорядження виконавчої дирекції Пенсійного фонду щодо перерахування коштів Накопичувального фонду для оплати витрат, пов'язаних з адміністративним управлінням Накопичувальним фондом, виплати винагороди раднику з інвестиційних питань, компаніям з управління активами, зберігачу, аудитору Накопичувального фонду;

{Пункт 6 частини третьої статті 99 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

7) подає Пенсійному фонду та Раді Накопичувального фонду в установленому порядку:

інформацію про загальну суму страхових внесків, перерахованих до Накопичувального фонду;

передбачену законодавством звітність, пов'язану із зберіганням та використанням пенсійних активів і резерву коштів для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду в майбутніх періодах;

інформацію про загальну вартість пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування на день подання інформації та зміну чистої вартості пенсійних активів за звітний період;

{Абзац четвертий пункту 7 частини третьої статті 99 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

інформацію про операції з пенсійними активами накопичувальної системи пенсійного страхування, здійснені компаніями з управління активами. Така інформація подається також Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку. Інформація щодо руху таких пенсійних активів подається зберігачем у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

{Абзац п'ятий пункту 7 частини третьої статті 99 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

7¹) забезпечує в день надходження до банку зарахування страхових внесків на рахунок Накопичувального фонду та перерахування пенсійних активів Накопичувального фонду для їх інвестування компаніями з управління активами;

{Частина третьої статті 99 доповнено пунктом 7¹ згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

7²) у разі виявлення фактів порушення законодавства компаніями з управління активами протягом одного робочого дня з дня їх виявлення припиняє виконання розпоряджень компаній у частині управління пенсійними активами Накопичувального фонду та інформує про це виконавчу дирекцію Пенсійного фонду, Раду Накопичувального фонду і Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку;

{Частина третьої статті 99 доповнено пунктом 7² згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

7³) виконує рішення Ради Накопичувального фонду, а також розпорядження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про припинення виконання розпоряджень компанії з управління активами Накопичувального фонду на підставах, встановлених Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, Антимонопольним комітетом України;

{Частина третьої статті 99 доповнено пунктом 7³ згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

7⁴) щодня перевіряє правильність обчислення чистої вартості пенсійних активів та чистої вартості одиниці пенсійних активів Накопичувального фонду;

{Частина третьої статті 99 доповнено пунктом 7⁴ згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

8) виконує інші функції, передбачені цим Законом та договором, укладеним з Пенсійним фондом.

4. Зберігач не може придбавати активи у фінансових інструментах Накопичувального фонду та укладати договір щодо надання послуг інвестиційної фірми з компанією з управління активами, здійснювати управління пенсійними активами накопичувальної системи пенсійного страхування та використовувати пенсійні активи Накопичувального фонду як кредитні ресурси.

{Частина четверта статті 99 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3668-VI від 08.07.2011, № 738-IX від 19.06.2020}

5. Зберігач може надавати інші банківські послуги відповідно до законодавства про банки і банківську діяльність, крім послуг, надання яких не допускається цим Законом.

6. Зберігач подає виконавчій дирекції Пенсійного фонду, Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, Раді Накопичувального фонду та Кабінету Міністрів України щорічний звіт про свою діяльність, який схвалює наглядова рада зберігача.

{Частина шоста статті 99 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; в редакції Закону № 5462-VI від 16.10.2012}

7. Зберігач має право доступу до інформації та документів, необхідних для перевірки правильності обчислення чистої вартості пенсійних активів і чистої вартості одиниці пенсійних активів Накопичувального фонду.

{Статтю 99 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

8. Заміна зберігача може здійснюватися:

1) після закінчення строку дії договору, укладеного за результатами конкурсу з обрання зберігача;

2) у разі дострокового розірвання укладеного договору з ініціативи Ради Накопичувального фонду або зберігача.

{Статтю 99 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

9. Дострокове розірвання договору із зберігачем здійснюється за рішенням Ради Накопичувального фонду за поданням виконавчої дирекції Пенсійного фонду, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у разі:

{Абзац першої частини дев'ятої статті 99 із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

- 1) відкликання Національним банком України ліцензії;
- 2) анулювання Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку ліцензії на право провадження професійної депозитарної діяльності зберігача цінних паперів;
- 3) порушення зберігачем вимог цього Закону або умов договору;
- 4) порушення провадження у справі про банкрутство зберігача, прийняття рішення про ліквідацію зберігача або введення тимчасової адміністрації.

{Статтю 99 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

10. У разі обрання нового зберігача попередній зберігач, з яким розірвано договір, зобов'язаний:

- 1) забезпечити передачу всіх пенсійних активів накопичувальної системи пенсійного страхування, що перебувають у нього на зберіганні, та відповідних документів новому зберігачу у визначений строк;
- 2) виконувати функцію до повної передачі всіх пенсійних активів Накопичувального фонду новому зберігачу в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 99 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 100. Зберігання пенсійних активів у фінансових інструментах

1. Усі операції з пенсійними активами у фінансових інструментах здійснюються через зберігача.
2. Виконання функцій зберігача не може поєднуватися з виконанням функцій з управління пенсійними активами.
3. Зберігач зобов'язаний забезпечити відокремлене зберігання та окремий облік коштів Накопичувального фонду, що інвестуються кожною з компаній з управління активами та пенсійних активів у фінансових інструментах, які перебувають у їх управлінні.

Стаття 101. Винагорода зберігача

1. Оплата послуг зберігача провадиться в розмірах та в порядку, встановлених у договорі, укладеному з Пенсійним фондом.
2. Максимальний щорічний розмір оплати послуг зберігача не може перевищувати 0,1 відсотка розміру чистої вартості пенсійних активів.

{Частина друга статті 101 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 102. Відповідальність зберігача

1. За невиконання або неналежне виконання обов'язків, передбачених статтею 99 цього Закону та договором, зберігач несе відповідальність власним майном відповідно до закону та договору.

{Частина перша статті 102 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

2. Зберігач несе відповідальність перед виконавчою дирекцією Пенсійного фонду за збитки, завдані Накопичувальному фонду та/або застрахованим особам внаслідок невиконання або неналежного виконання умов договору, і забезпечує їх відшкодування.

{Частина друга статті 102 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

3. Зберігач не несе відповідальності за зобов'язаннями Пенсійного фонду перед застрахованими особами та за зобов'язаннями компаній з управління активами.

Розділ XII

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА НАГЛЯД У СФЕРІ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

Стаття 103. Органи державного регулювання та нагляду у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

{Назва статті 103 в редакції Закону № 2620-IX від 21.09.2022}

1. Метою державного регулювання та нагляду у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування є:

- проведення єдиної та ефективної державної політики у цій сфері;
- забезпечення реалізації прав громадян на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;
- створення умов для ефективного функціонування та розвитку системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

забезпечення дотримання суб'єктами системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування вимог законів, інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

адаптація системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування до міжнародних стандартів.

2. Державне регулювання та нагляд у порядку, передбаченому законодавством, здійснюють:

за дотриманням норм цього Закону щодо призначення (перерахунку) і виплати пенсій у солідарній системі та щодо взаємодії Пенсійного фонду з фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування - центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, і його структурні підрозділи з питань соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх створення) рад;

{Абзац другий частини другої статті 103 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5462-VI від 16.10.2012, № 2148-VIII від 03.10.2017}

щодо цільового використання коштів Пенсійного фонду, законності та своєчасності руху коштів накопичувальної системи пенсійного страхування - центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну фінансову політику, та Рахункова палата;

{Абзац третій частини другої статті 103 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3668-VI від 08.07.2011, № 5462-VI від 16.10.2012}

щодо дотримання норм цього Закону суб'єктами накопичувальної системи пенсійного страхування - Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку;

за діяльністю компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань - Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку;

{Абзац п'ятий частини другої статті 103 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

за діяльністю зберігача та уповноваженого банку - Національний банк України і Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку;

за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції у сфері накопичувального пенсійного забезпечення - Антимонопольний комітет України.

{Частина другу статті 103 доповнено абзацом згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, надає разом з Пенсійним фондом роз'яснення з питань призначення, перерахунку та виплати пенсій відповідно до цього Закону.

Роз'яснення з питань здійснення пенсійних виплат за рахунок коштів Накопичувального фонду надає Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, і Пенсійний фонд.

{Частина другу статті 103 доповнено абзацом згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

3. Рішення органів державного регулювання та нагляду є обов'язковими для виконання Пенсійним фондом, компаніями з управління активами, уповноваженим банком, зберігачем, страховими організаціями, якщо такі рішення прийняті в межах повноважень цих органів, визначених законодавством. Дії органів державного регулювання та нагляду можуть бути оскаржені в судовому порядку.

4. Якщо суб'єктом солідарної системи або накопичувальної системи пенсійного страхування прийнято рішення з порушенням законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування або такий суб'єкт не виконує вимог законодавства, органи державного регулювання та нагляду вказують на допущені порушення і встановлюють строк для їх усунення. Якщо протягом цього строку суб'єкт не усуне порушення, незаконне рішення скасовується органами державного регулювання та нагляду з подальшим відшкодуванням збитків за рахунок цього суб'єкта.

5. Органи державного регулювання та нагляду можуть вимагати скликання правління Пенсійного фонду або Ради Накопичувального фонду. Якщо цю вимогу не буде виконано, органи державного регулювання та нагляду можуть самі скликати та провести засідання правління Пенсійного фонду або Ради Накопичувального фонду.

6. Суб'єкти солідарної системи та накопичувальної системи пенсійного страхування зобов'язані надавати посадовим особам органів державного регулювання та нагляду всі документи та інформацію, необхідні для здійснення ними функцій державного регулювання та нагляду.

7. З ініціативи органів державного регулювання та нагляду може призначатися додаткова аудиторська перевірка діяльності суб'єктів солідарної системи та накопичувальної системи пенсійного страхування, оплата якої здійснюється за рахунок коштів органу, що призначив перевірку.

8. Антимонопольний комітет України письмово повідомляє Раду Накопичувального фонду про прийняті ним рішення щодо порушення вимог законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктами накопичувальної системи пенсійного забезпечення.

Органи державного регулювання та нагляду у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування повідомляють Антимонопольний комітет України про ознаки порушення законодавства з питань захисту економічної конкуренції суб'єктами накопичувальної системи пенсійного забезпечення.

{Статтю 103 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 103¹. Державний нагляд у сфері соціального страхування

Державний нагляд у сфері соціального страхування здійснюється у порядку, встановленому Законом України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування".

{Закон доповнено статтею 103¹ згідно із Законом № 2620-IX від 21.09.2022}

Стаття 104. Основні завдання Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо нагляду в накопичувальній системі пенсійного страхування

З метою здійснення державного регулювання та нагляду в накопичувальній системі пенсійного страхування Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку:

1) забезпечує розроблення та координацію єдиної державної політики щодо функціонування накопичувальної системи пенсійного страхування;

2) здійснює систематичний контроль за дотриманням законодавства в накопичувальній системі пенсійного страхування, за достовірністю інформації, що надається та оприлюднюється суб'єктами цієї системи;

3) забезпечує захист прав застрахованих осіб, які сплачують страхові внески до Накопичувального фонду, шляхом застосування в межах своїх повноважень заходів впливу, з метою запобігання і припинення порушень законодавства в накопичувальній системі пенсійного страхування та про виявлені факти порушення інформує Раду Накопичувального фонду;

{Пункт 3 статті 104 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

4) узагальнює практику застосування законодавства в накопичувальній системі пенсійного страхування, розробляє та вносить пропозиції щодо його вдосконалення;

5) розробляє і затверджує нормативно-правові акти, обов'язкові до виконання, з питань, що належать до її компетенції;

{Пункт 5 статті 104 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

6) встановлює строки та вимоги до розкриття інформації та складання звітності учасниками ринків фінансових послуг - суб'єктами накопичувальної системи пенсійного страхування;

{Пункт 6 статті 104 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

7) щомісяця надає Пенсійному фонду інформацію щодо показників діяльності страхових організацій, у тому числі даних, що використовуються при розрахунку довічних пенсій;

8) визначає форму та обсяг інформації про діяльність суб'єктів накопичувальної системи пенсійного страхування, що підлягає офіційному оприлюдненню, та визначає періодичність такого оприлюднення;

8¹) у разі порушення вимог законодавства про накопичувальну систему пенсійного страхування надсилає виконавчій дирекції Пенсійного фонду повідомлення про необхідність усунення фактів порушення законодавства про накопичувальну систему пенсійного страхування;

{Статтю 104 доповнено пунктом 8¹ згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

9) виконує інші функції, передбачені цим Законом та законодавством про державне регулювання ринку цінних паперів.

{Пункт 9 статті 104 із змінами, внесеними згідно із Законом № 79-IX від 12.09.2019}

Розділ XIII

ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ ДІЙ СТРАХУВАЛЬНИКІВ ТА ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ

Стаття 105. Порядок оскарження дій страхувальників, виконавчих органів Пенсійного фонду

1. Застраховані особи та члени їхніх сімей мають право на оскарження дій (бездіяльності) страхувальників, виконавчих органів Пенсійного фонду та їх посадових осіб відповідно до законодавства про звернення громадян, а також у судовому порядку.

Страхувальники мають право на оскарження дій (бездіяльності) виконавчих органів Пенсійного фонду та їх посадових осіб у порядку підлеглості до вищого органу або посадової особи, а також у судовому порядку.

2. Оскарження дій страхувальників чи виконавчих органів Пенсійного фонду здійснюється в разі, якщо страхувальником або посадовими особами виконавчих органів Пенсійного фонду порушено права і законні інтереси застрахованих осіб, створено перешкоди для здійснення прав і законних інтересів таких осіб внаслідок дій чи бездіяльності страхувальника, посадових осіб виконавчих органів Пенсійного фонду чи прийнятого виконавчими органами Пенсійного фонду рішення або покладено на застраховану особу чи пенсіонера обов'язки, які не передбачені цим Законом.

Розділ XIV

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

Стаття 106. Відповідальність страхувальників, банків, організацій, що здійснюють виплату і доставку пенсій, та їх посадових осіб

{Частина першу статті 106 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Частина другу статті 106 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Частина третю статті 106 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Частина четверту статті 106 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Частина п'яту статті 106 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Частина шосту статті 106 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Частина сьому статті 106 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Частина восьму статті 106 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Частина дев'яту статті 106 виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

10. Виконавчі органи Пенсійного фонду застосовують до банків такі фінансові санкції:

1) за несвоєчасне перерахування або несвоєчасне зарахування на банківські рахунки органів Пенсійного фонду та Накопичувального фонду сум страхових внесків, фінансових санкцій, зазначених у частині дев'ятій цієї статті, сум інвестиційного доходу, одержаного від інвестування коштів Накопичувального фонду, за несвоєчасне перерахування за платіжними документами виконавчих органів Пенсійного фонду та несвоєчасне зарахування на банківські рахунки сум коштів Пенсійного фонду та Накопичувального фонду, які використовуються на цілі, передбачені цим Законом, нараховується пеня з розрахунку 0,1 відсотка зазначених сум, розрахована за кожний день прострочення їх перерахування (зарахування) та накладається штраф у розмірі 10 відсотків своєчасно не зарахованих (неперерахованих) сум;

2) за порушення вимог, передбачених частиною дванадцятю статті 20 цього Закону, накладається штраф у розмірі суми страхових внесків, яка підлягає сплаті страхувальником.

11. Виконавчими органами Пенсійного фонду за несвоєчасну виплату і доставку сум пенсійних виплат одержувачам або несвоєчасне зарахування їх на банківські рахунки пенсіонерів, або несвоєчасне повернення на банківські рахунки виконавчих органів Пенсійного фонду чи Накопичувального фонду сум коштів, не використаних для здійснення пенсійних виплат, за умови своєчасного і в повному обсязі їх фінансування, на організації, у тому числі банки, які здійснюють виплату і доставку пенсій, накладається штраф у розмірі своєчасно не виплачених, не доставлених чи не зарахованих або своєчасно не повернених сум пенсійних виплат.

12. Нарахування пені, передбаченої частинами дев'ятою і десятою цієї статті, починається з першого календарного дня, що настає за днем настання строку відповідного платежу, до дня його фактичної сплати страхувальником, або з першого календарного дня, що настає за днем закінчення строку перерахування (зарахування) відповідних сум, до дня їх фактичного перерахування (зарахування) банками та організаціями, які здійснюють виплату і доставку пенсій.

У разі оскарження страхувальниками, банками та організаціями, які здійснюють виплату і доставку пенсій, вимоги про сплату недоїмки або рішення про накладення штрафу нарахування пені зупиняється з дня подання скарги до органу Пенсійного фонду або позову до суду.

13. Про нарахування пені та накладення штрафів, передбачених частинами дев'ятою і десятою цієї статті, посадові особи виконавчих органів Пенсійного фонду в порядку, встановленому правлінням Пенсійного фонду, виносять рішення, які протягом трьох робочих днів із дня їх винесення надсилаються страхувальнику, банку чи організації, яка здійснює виплату і доставку пенсій.

Суми пені та штрафів, передбачених частинами дев'ятою і десятою цієї статті, підлягають сплаті страхувальником, банком чи організацією, яка здійснює виплату і доставку пенсій, протягом десяти робочих днів з дня одержання відповідного рішення. При цьому в цей же строк страхувальник, банк чи організація, яка здійснює виплату і доставку пенсій, має право оскаржити зазначене рішення до вищого органу Пенсійного фонду або в судовому порядку з одночасним обов'язковим письмовим повідомленням про це відповідного виконавчого органу Пенсійного фонду, яким прийнято це рішення.

Оскарження рішення виконавчого органу Пенсійного фонду про нарахування пені та накладення штрафів зупиняє строки їх сплати до винесення вищим органом Пенсійного фонду або судом рішення у справі. Строки сплати фінансових санкцій також призупиняються до винесення судом рішення в разі оскарження страхувальником вимоги про сплату недоїмки, якщо накладення фінансових санкцій пов'язано з її виникненням або несвоєчасною сплатою.

14. Рішення органу Пенсійного фонду про нарахування пені або накладення штрафу, передбачених частинами дев'ятою і десятою цієї статті, є виконавчим документом.

У разі якщо страхувальник, банк чи організація, яка здійснює виплату і доставку пенсій, отримали рішення про нарахування пені та накладення штрафу, передбачених частинами дев'ятою і десятою цієї статті, і не сплатили зазначені в них суми фінансових санкцій протягом десяти робочих днів, а також не оскаржили це рішення чи не повідомили у цей строк відповідний виконавчий орган Пенсійного фонду про його оскарження, воно передається для виконання державній виконавчій службі та страхувальнику.

Суми пені та фінансових санкцій, застосованих за порушення порядку та строків обчислення, нарахування та сплати страхових внесків стягуються в тому ж порядку, що й недоїмка із сплати страхових внесків.

Суми пені та штрафів можуть бути включені до вимоги про сплату недоїмки, якщо застосування цих фінансових санкцій пов'язано з виникненням та сплатою недоїмки.

15. Строк давності щодо стягнення недоїмки, пені та штрафів не застосовується.

Фінансові санкції (штраф, пеня) та адміністративні стягнення, а також примусові стягнення органами виконавчої служби за несплату внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування фізичними особами - підприємцями, які обрали особливий спосіб оподаткування, не застосовуються.

{Частина п'ятнадцяту статті 106 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 3609-VI від 07.07.2011}

Нараховані органами Пенсійного фонду України суми фінансових санкцій, зазначених в абзаці другому цієї частини, та не сплачені фізичними особами - підприємцями, які обрали особливий спосіб оподаткування, підлягають списанню.

{Частина п'ятнадцяту статті 106 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 3609-VI від 07.07.2011}

16. Виконавчі органи Пенсійного фонду накладають на посадових осіб, які вчинили

правопорушення, адміністративні стягнення у разі:

1) приховування (заниження) суми заробітної плати (виплат, доходу), на яку нараховуються страхові внески;

2) порушення встановленого порядку нарахування, обчислення та строків сплати страхових внесків;

3) ухилення від взяття на облік або несвоєчасне подання заяви про взяття на облік страхувальника як платника страхових внесків;

4) неподання відомостей про обставини, що спричиняють зміни юридичного статусу страхувальника, порядку сплати ним страхових внесків;

5) порушення встановленого порядку використання та здійснення операцій з коштами Пенсійного фонду і Накопичувального фонду;

6) неподання, несвоєчасного подання, подання не за встановленою формою звітності щодо страхових внесків, коштів Пенсійного фонду і Накопичувального фонду або подання недостовірних відомостей, що використовуються в системі персоніфікованого обліку, та іншої звітності і відомостей, передбачених цим Законом;

7) несплати або несвоєчасної сплати страхових внесків, у тому числі авансових платежів.

{Частина шістнадцята статті 106 в редакції Закону № 1074-VI від 05.03.2009}

17. Від імені виконавчих органів Пенсійного фонду розглядати справи про правопорушення і накладати фінансові санкції та адміністративні стягнення мають право директор виконавчої дирекції Пенсійного фонду, його заступники, начальники головних управлінь Пенсійного фонду в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі та їх заступники, начальники управлінь Пенсійного фонду в районах, містах, районах у містах, а в разі їх відсутності - заступники начальників цих управлінь, на підставі документів, що свідчать про вчинення правопорушення.

18. Посадові особи суб'єктів солідарної системи та накопичувальної системи пенсійного страхування, винні в порушенні законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, несуть дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно із законом.

Стаття 107. Відповідальність Пенсійного фонду, його органів та посадових осіб за порушення у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

1. Пенсійний фонд, його органи та посадові особи за шкоду, заподіяну особам внаслідок несвоєчасного або неповного надання соціальних послуг, призначення (перерахунку) та виплати пенсій, передбачених цим Законом, а також за невиконання або неналежне виконання ними обов'язків з адміністративного управління Накопичувальним фондом несуть відповідальність згідно із законом.

2. Посадові особи виконавчої дирекції Пенсійного фонду не мають права отримувати винагороду в будь-якому вигляді від компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача, аудитора, а також від пов'язаних осіб зазначених суб'єктів. У разі отримання такої винагороди у будь-якому вигляді посадові особи виконавчої дирекції Пенсійного фонду несуть відповідальність відповідно до закону.

{Статтю 107 доповнено новою частиною згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

3. Суми коштів, безпідставно стягнені органами Пенсійного фонду з юридичних і фізичних осіб, підлягають поверненню в триденний строк із дня прийняття рішення виконавчим органом Пенсійного фонду або судом про безпідставність їх стягнення, з одночасною сплатою нарахованої на ці суми пені, що визначається виходячи з розрахунку 120 відсотків річних облікової ставки Національного банку України.

Стаття 108. Відповідальність компанії з управління активами

1. За невиконання або неналежне виконання обов'язків, передбачених цим Законом та договором про управління активами накопичувальної системи пенсійного страхування, компанія з управління активами несе відповідальність відповідно до закону та укладеного договору.

2. Збитки, завдані Пенсійному фонду, Накопичувальному фонду та/або учасникам накопичувальної системи пенсійного страхування внаслідок невиконання або неналежного виконання умов договору компанією з управління активами, відшкодовуються за рахунок її резервного фонду, а в разі його недостатності - за рахунок власного майна компанії з управління активами.

Такі збитки не можуть відшкодовуватися за рахунок коштів Пенсійного фонду та Накопичувального фонду.

3. Компанія з управління активами не несе відповідальності за зобов'язаннями Пенсійного фонду та зобов'язаннями зберігача.

{Стаття 108 в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 109. Відповідальність радника з інвестиційних питань

1. Радник з інвестиційних питань несе відповідальність усіма коштами і майном, що належать йому на праві власності, за невиконання або неналежне виконання покладених на нього обов'язків відповідно до законодавства та укладеного з ним договору.

2. Спори, що виникають у результаті дій радника з інвестиційних питань, розглядаються господарськими судами.

У разі якщо радник з інвестиційних питань є іноземною юридичною особою, спори розглядаються Вищим господарським судом, іншими судами на вибір сторін, якщо це не суперечить законодавству України або передбачено міжнародними договорами, згода на

обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 110. Відповідальність організації, що здійснює виплату і доставку пенсій

Організація, що здійснює виплату і доставку пенсій, несе відповідальність за невиконання або неналежне виконання покладених на неї функцій відповідно до законодавства та укладеного з нею договору.

Стаття 111. Відповідальність страхової організації

Страхова організація несе відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов договору страхування довічної пенсії відповідно до закону.

Стаття 112. Відповідальність аудитора

1. За невиконання або неналежне виконання обов'язків, передбачених цим Законом та договором, укладеним з Пенсійним фондом, аудитор несе відповідальність відповідно до закону та укладеного договору.

2. Аудитор несе відповідальність перед Пенсійним фондом усіма коштами і майном, що належать йому на праві власності, за збитки, завдані Пенсійному фонду, Накопичувальному фонду та/або застрахованим особам внаслідок невиконання або неналежного виконання цього Закону, умов договору і забезпечує їх відшкодування в установленому законом порядку.

Стаття 113. Гарантії прав і законних інтересів застрахованих осіб

1. Держава створює умови для функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування і гарантує дотримання законодавства з метою захисту майнових та інших прав і законних інтересів осіб стосовно здійснення пенсійних виплат та їх пенсійних активів, що обліковуються на накопичувальних пенсійних рахунках.

2. Держава створює умови для функціонування страхових організацій і гарантує дотримання ними законодавства з метою захисту майнових та інших прав і законних інтересів осіб, які отримують довічні пенсії відповідно до закону.

3. У разі виникнення дефіциту коштів Пенсійного фонду для фінансування виплати пенсій у солідарній системі (перевищення видатків над доходами, у тому числі з урахуванням резерву коштів Пенсійного фонду) такий дефіцит покривається за рахунок коштів Державного бюджету України.

{Частина третя статті 113 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2291-IV від 23.12.2004, № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

Розділ XIV¹

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН

Стаття 114. Пенсія за віком на пільгових умовах та за вислугу років для окремих категорій працівників

1. Право на пенсію за віком на пільгових умовах незалежно від місця останньої роботи мають особи, які працювали на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком № 1 та на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України, та за результатами атестації робочих місць, на роботах, що дають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, зазначених у частинах другій і третій цієї статті, а пенсії за вислугу років - на умовах, зазначених у частині четвертій цієї статті. Розміри пенсій для осіб, визначених цією статтею, обчислюються відповідно до статті 27 та з урахуванням норм статті 28 цього Закону.

2. На пільгових умовах пенсія за віком призначається:

1) працівникам, зайнятим повний робочий день на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, та за результатами атестації робочих місць, - після досягнення 50 років і за наявності страхового стажу не менше 25 років у чоловіків, з них не менше 10 років на зазначених роботах, і не менше 20 років у жінок, з них не менше 7 років 6 місяців на зазначених роботах.

До досягнення віку, встановленого абзацом першим цього пункту, право на пенсію за віком на пільгових умовах мають жінки 1975 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

- 45 років - які народилися по 31 березня 1970 року включно;
- 45 років 6 місяців - з 1 квітня 1970 року по 30 вересня 1970 року;
- 46 років - з 1 жовтня 1970 року по 31 березня 1971 року;
- 46 років 6 місяців - з 1 квітня 1971 року по 30 вересня 1971 року;
- 47 років - з 1 жовтня 1971 року по 31 березня 1972 року;
- 47 років 6 місяців - з 1 квітня 1972 року по 30 вересня 1972 року;
- 48 років - з 1 жовтня 1972 року по 31 березня 1973 року;
- 48 років 6 місяців - з 1 квітня 1973 року по 30 вересня 1973 року;
- 49 років - з 1 жовтня 1973 року по 31 березня 1974 року;
- 49 років 6 місяців - з 1 квітня 1974 року по 30 вересня 1974 року;
- 50 років - з 1 жовтня 1974 року по 31 грудня 1975 року.

За відсутності стажу роботи, встановленого абзацом першим цього пункту, у період до 1 квітня 2024 року пенсія за віком на пільгових умовах призначається за наявності на дату досягнення віку, встановленого абзацами першим і третім - тринадцятим цього пункту, страхового стажу:

з 1 квітня 2015 року по 31 березня 2016 року - не менше 20 років 6 місяців у чоловіків і не менше 15 років 6 місяців у жінок;

з 1 квітня 2016 року по 31 березня 2017 року - не менше 21 року у чоловіків і не менше 16 років у жінок;

з 1 квітня 2017 року по 31 березня 2018 року - не менше 21 року 6 місяців у чоловіків і не менше 16 років 6 місяців у жінок;

з 1 квітня 2018 року по 31 березня 2019 року - не менше 22 років у чоловіків і не менше 17 років у жінок;

з 1 квітня 2019 року по 31 березня 2020 року - не менше 22 років 6 місяців у чоловіків і не менше 17 років 6 місяців у жінок;

з 1 квітня 2020 року по 31 березня 2021 року - не менше 23 років у чоловіків і не менше 18 років у жінок;

з 1 квітня 2021 року по 31 березня 2022 року - не менше 23 років 6 місяців у чоловіків і не менше 18 років 6 місяців у жінок;

з 1 квітня 2022 року по 31 березня 2023 року - не менше 24 років у чоловіків і не менше 19 років у жінок;

з 1 квітня 2023 року по 31 березня 2024 року - не менше 24 років 6 місяців у чоловіків і не менше 19 років 6 місяців у жінок.

Працівникам, які не мають стажу роботи з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, передбаченого абзацом першим цього пункту, але мають не менше половини стажу на зазначених роботах, за наявності передбаченого абзацами першим і п'ятнадцятим - двадцять третім цього пункту відповідного страхового стажу пенсії на пільгових умовах призначаються із зменшенням пенсійного віку, встановленого абзацом першим частини першої статті 26 цього Закону:

чоловікам - на 1 рік за кожний повний рік такої роботи;

жінкам - на 1 рік 4 місяці за кожний повний рік такої роботи.

Зазначене зменшення пенсійного віку для жінок застосовується також у період збільшення віку виходу на пенсію по 31 грудня 2021 року;

2) працівникам, зайнятим повний робочий день на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, та за результатами атестації робочих місць, - після досягнення 55 років і за наявності страхового стажу не менше 30 років у чоловіків, з них не менше 12 років 6 місяців на зазначених роботах, і не менше 25 років у жінок, з них не менше 10 років на зазначених роботах.

До досягнення віку, встановленого абзацом першим цього пункту, право на пенсію за віком на пільгових умовах мають жінки 1970 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

50 років - по 31 березня 1965 року включно;

50 років 6 місяців - з 1 квітня 1965 року по 30 вересня 1965 року;

51 рік - з 1 жовтня 1965 року по 31 березня 1966 року;

51 рік 6 місяців - з 1 квітня 1966 року по 30 вересня 1966 року;

52 роки - з 1 жовтня 1966 року по 31 березня 1967 року;

52 роки 6 місяців - з 1 квітня 1967 року по 30 вересня 1967 року;

53 роки - з 1 жовтня 1967 року по 31 березня 1968 року;

53 роки 6 місяців - з 1 квітня 1968 року по 30 вересня 1968 року;

54 роки - з 1 жовтня 1968 року по 31 березня 1969 року;

54 роки 6 місяців - з 1 квітня 1969 року по 30 вересня 1969 року;

55 років - з 1 жовтня 1969 року по 31 грудня 1970 року.

За відсутності страхового стажу, встановленого абзацом першим цього пункту, у період до 1 квітня 2024 року пенсія за віком на пільгових умовах призначається за наявності на дату досягнення віку, встановленого абзацами першим і третім - тринадцятим цього пункту, страхового стажу:

з 1 квітня 2015 року по 31 березня 2016 року - не менше 25 років 6 місяців у чоловіків і не менше 20 років 6 місяців у жінок;

з 1 квітня 2016 року по 31 березня 2017 року - не менше 26 років у чоловіків і не менше 21 року у жінок;

з 1 квітня 2017 року по 31 березня 2018 року - не менше 26 років 6 місяців у чоловіків і не менше 21 року 6 місяців у жінок;

з 1 квітня 2018 року по 31 березня 2019 року - не менше 27 років у чоловіків і не менше 22 років у жінок;

з 1 квітня 2019 року по 31 березня 2020 року - не менше 27 років 6 місяців у чоловіків і не менше 22 років 6 місяців у жінок;

з 1 квітня 2020 року по 31 березня 2021 року - не менше 28 років у чоловіків і не менше 23 років у жінок;

з 1 квітня 2021 року по 31 березня 2022 року - не менше 28 років 6 місяців у чоловіків і не менше 23 років 6 місяців у жінок;

з 1 квітня 2022 року по 31 березня 2023 року - не менше 29 років у чоловіків і не менше 24 років у жінок;

з 1 квітня 2023 року по 31 березня 2024 року - не менше 29 років 6 місяців у чоловіків і не менше 24 років 6 місяців у жінок.

Працівникам, які не мають стажу роботи з шкідливими і важкими умовами праці, передбаченого абзацом першим цього пункту, але мають не менше половини стажу на зазначених роботах, за наявності передбаченого абзацами першим і п'ятнадцятим - двадцять третім цього пункту відповідного страхового стажу пенсії на пільгових умовах призначаються із зменшенням пенсійного віку, встановленого абзацом першим частини першої статті 26 цього Закону:

чоловікам - на 1 рік за кожні 2 роки 6 місяців такої роботи;

жінкам - на 1 рік за кожні 2 роки такої роботи.

Зазначене зменшення пенсійного віку для жінок застосовується також у період збільшення віку виходу на пенсію по 31 грудня 2021 року;

3) чоловікам, які працюють трактористами-машиністами і безпосередньо зайняті у виробництві сільськогосподарської продукції в колгоспах, радгоспах, інших підприємствах сільського господарства, - після досягнення 55 років і за наявності страхового стажу не менше 30 років, з них не менше 20 років на зазначеній роботі.

За відсутності стажу роботи, встановленого абзацом першим цього пункту, у період до 1 квітня 2024 року пенсія за віком на пільгових умовах призначається за наявності на дату досягнення віку, встановленого абзацом першим цього пункту, страхового стажу:

з 1 квітня 2015 року по 31 березня 2016 року - не менше 25 років 6 місяців;

з 1 квітня 2016 року по 31 березня 2017 року - не менше 26 років;

з 1 квітня 2017 року по 31 березня 2018 року - не менше 26 років 6 місяців;

з 1 квітня 2018 року по 31 березня 2019 року - не менше 27 років;

з 1 квітня 2019 року по 31 березня 2020 року - не менше 27 років 6 місяців;

з 1 квітня 2020 року по 31 березня 2021 року - не менше 28 років;

з 1 квітня 2021 року по 31 березня 2022 року - не менше 28 років 6 місяців;

з 1 квітня 2022 року по 31 березня 2023 року - не менше 29 років;

з 1 квітня 2023 року по 31 березня 2024 року - не менше 29 років 6 місяців;

4) жінкам, які працюють трактористами-машиністами, машиністами будівельних, шляхових і вантажно-розвантажувальних машин, змонтованих на базі тракторів і екскаваторів, - після досягнення 55 років і за наявності страхового стажу не менше 25 років, з них не менше 15 років на зазначеній роботі.

За відсутності стажу роботи, встановленого абзацом першим цього пункту, у період до 1 квітня 2024 року пенсія за віком на пільгових умовах призначається за наявності на дату досягнення віку, встановленого абзацом першим цього пункту і абзацами третім - тринадцятим пункту 2 частини другої цієї статті, страхового стажу:

з 1 квітня 2015 року по 31 березня 2016 року - не менше 20 років 6 місяців;

з 1 квітня 2016 року по 31 березня 2017 року - не менше 21 року;

з 1 квітня 2017 року по 31 березня 2018 року - не менше 21 року 6 місяців;

з 1 квітня 2018 року по 31 березня 2019 року - не менше 22 років;

з 1 квітня 2019 року по 31 березня 2020 року - не менше 22 років 6 місяців;

з 1 квітня 2020 року по 31 березня 2021 року - не менше 23 років;

з 1 квітня 2021 року по 31 березня 2022 року - не менше 23 років 6 місяців;

з 1 квітня 2022 року по 31 березня 2023 року - не менше 24 років;

з 1 квітня 2023 року по 31 березня 2024 року - не менше 24 років 6 місяців.

До досягнення віку, встановленого абзацом першим цього пункту, право на пенсію за віком на пільгових умовах мають жінки 1970 року народження і старші після досягнення ними віку, встановленого абзацами третім - тринадцятим пункту 2 частини другої цієї статті;

5) жінкам, які працюють доярками (операторами машинного доїння), свинарками-операторами в колгоспах, радгоспах, інших підприємствах сільського господарства, - після досягнення 55 років і за наявності стажу на зазначених роботах не менше 20 років, за умови виконання встановлених норм обслуговування.

Норми обслуговування для цих цілей встановлюються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

До досягнення віку, встановленого абзацом першим цього пункту, право на пенсію за віком на пільгових умовах мають жінки 1970 року народження і старші після досягнення ними віку, встановленого абзацами третім - тринадцятим пункту 2 частини другої цієї статті;

б) робітницям текстильного виробництва, зайнятим на верстатах і машинах, - за списком виробництв і професій, затвердженим у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, - після досягнення 55 років і за наявності стажу зазначеної роботи не менше 20 років.

До досягнення віку, встановленого абзацом першим цього пункту, право на пенсію за віком на пільгових умовах мають жінки 1970 року народження і старші після досягнення ними віку, встановленого абзацами третім - тринадцятим пункту 2 частини другої цієї статті;

7) жінкам, які працюють у сільськогосподарському виробництві та виховали п'ятьох і більше дітей, - незалежно від віку і трудового стажу в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

8) водіям міського пасажирського транспорту (автобусів, тролейбусів, трамваїв) і великовагових автомобілів, зайнятим у технологічному процесі важких і шкідливих виробництв, - після досягнення 55 років і за наявності страхового стажу:

для чоловіків - не менше 30 років, у тому числі на зазначеній роботі не менше 12 років 6 місяців;

для жінок - не менше 25 років, у тому числі на зазначеній роботі не менше 10 років.

За відсутності страхового стажу, встановленого абзацами другим - третім цього пункту, у період до 1 квітня 2024 року пенсія за віком на пільгових умовах призначається за наявності на дату досягнення віку, встановленого абзацом першим цього пункту і абзацами третім - тринадцятим пункту 2 частини другої цієї статті, страхового стажу, встановленого абзацами п'ятнадцятим - двадцять третім пункту 2 частини другої цієї статті.

До досягнення віку, встановленого абзацом першим цього пункту, право на пенсію за віком на пільгових умовах мають жінки 1970 року народження і старші після досягнення ними віку, встановленого абзацами третім - тринадцятим пункту 2 частини другої цієї статті.

3. Працівники, безпосередньо зайняті повний робочий день на підземних і відкритих гірничих роботах (включаючи особовий склад гірничорятувальних частин) з видобутку вугілля, сланцю, руди та інших корисних копалин, на будівництві шахт і рудників та в металургії, - за списком робіт і професій, що затверджується Кабінетом Міністрів України, мають право на пенсію незалежно від віку, якщо вони були зайняті на зазначених роботах не менше 25 років, а працівники провідних професій на таких роботах: робітники очисного вибою, прохідники, вибійники на відбійних молотках, машиністи гірничих виймальних машин, сталевари, горнові, агломератники, вальцювальники гарячого прокату, оброблювачі поверхневих дефектів металу (вогневим засобом вручну) на гарячих дільницях, машиністи кранів металургійного виробництва (відділень нагрівальних колодязів та стріперних відділень), - за умови, що вони були зайняті на таких роботах не менше 20 років. Такий самий порядок пенсійного забезпечення поширюється і на працівників, безпосередньо зайнятих повний робочий день на підземних роботах (включаючи особовий склад гірничорятувальних частин) на шахтах з видобутку вугілля, сланцю, руди та інших корисних копалин, що реструктуризуються або перебувають у стадії ліквідації, але не більше двох років.

За наявності стажу на підземних роботах менше 10 років у чоловіків і менше 7 років 6 місяців у жінок та страхового стажу, встановленого абзацами першим і п'ятнадцятим - двадцять третім пункту 1 частини другої цієї статті, за кожний повний рік зазначених робіт пенсійний вік, встановлений абзацом першим статті 26 цього Закону, зменшується на один рік. При цьому пенсійний вік для жінок не може бути нижчим за вік, встановлений абзацом першим пункту 1 частини другої цієї статті.

4. Право на пенсію за вислугу років мають артисти театраль-но-концертних та інших видовищних закладів, підприємств і колективів за наявності стажу творчої діяльності від 20 до 35 років за переліком та у порядку, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Пенсія за вислугу років призначається та виплачується при звільненні з роботи, яка дає право на таку пенсію.

Пенсії для осіб, визначених цією частиною, до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України.

5. У разі призначення пенсій на пільгових умовах відповідно до частин другої і третьої цієї статті проводиться взаємне зарахування періодів роботи, передбачених цією статтею, за умови що роботи, які зараховуються, дають право на пенсію на аналогічних або більш пільгових умовах.

6. Контроль за правильністю застосування списків на пільгове пенсійне забезпечення і якістю проведення атестації робочих місць на підприємствах та в організаціях, підготовка пропозицій щодо вдосконалення таких списків покладаються на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.

Стаття 115. Пенсійне забезпечення окремих категорій громадян

1. Право на призначення дострокової пенсії за віком мають:

1) особи, хворі на гіпофізарний нанізм (ліліпути), диспропорційні карлики - після досягнення чоловіками 45 років, жінками 40 років та за наявності страхового стажу не менше 20 років у чоловіків і не менше 15 років у жінок;

2) особи з інвалідністю по зору I групи - сліпі та особи з інвалідністю з дитинства I групи - після досягнення чоловіками 50 років, жінками 40 років та за наявності страхового стажу не менше 15 років у чоловіків і не менше 10 років у жінок;

3) жінки, які народили п'ятьох або більше дітей та виховали їх до шестирічного віку, матері осіб з інвалідністю з дитинства та тяжко хворих дітей, яким не встановлено інвалідність, які виховали їх до досягнення зазначеного віку, - після досягнення віку 50 років та за наявності не менше ніж 15 років страхового стажу. При цьому особами з інвалідністю з дитинства вважаються також діти з інвалідністю віком до 18 років.

За вибором матері або в разі її відсутності, якщо виховання п'ятьох або більше дітей, дитини з інвалідністю чи тяжко хворої дитини, якій не встановлено інвалідність, до шестирічного віку здійснювалося батьком, батьку призначається дострокова пенсія за віком після досягнення віку 55 років та за наявності страхового стажу не менше ніж 20 років;

{Пункт 3 частини першої статті 115 в редакції Закону № 2040-IX від 15.02.2022}

4) військовослужбовці, особи начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, поліцейські, які брали участь у бойових діях, в антитерористичній операції в районах її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях в районах їх здійснення та/або безпосередньою участю у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, а також ті, яким встановлено інвалідність внаслідок поранення, контузії, каліцтва, отриманих під час захисту Батьківщини або під час виконання інших обов'язків військової служби (службових обов'язків), або внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті, виконанням інтернаціонального обов'язку чи безпосередньою участю в антитерористичній операції в районах її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях в районах їх здійснення та/або безпосередньою участю у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, дружини (чоловіки), якщо вони не взяли повторний шлюб, і батьки військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, поліцейських, які померли (загинули) у період проходження військової служби (виконання службових обов'язків) чи після звільнення із служби, але внаслідок поранення, контузії, каліцтва, отриманих під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків), захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті, ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи, виконанням інтернаціонального обов'язку чи безпосередньою участю в антитерористичній операції в районах її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях в районах їх здійснення та/або безпосередньою участю у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, особи, яким надано статус учасника бойових дій відповідно до пунктів 20 і 21 статті 6, особи з інвалідністю внаслідок війни відповідно до пунктів 12 та 13 статті 7 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", особи з числа резервістів, військовозобов'язаних і осіб, які входили до складу добровольчого формування територіальної громади, яким надано статус учасника бойових дій відповідно до пункту 19 статті 6, особи з інвалідністю внаслідок війни відповідно до пункту 11 статті 7 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", дружини (чоловіки), якщо вони не взяли повторний шлюб, і батьки, яким надано статус сім'ї загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України відповідно до абзаців четвертого і п'ятого частини першої статті 10¹ зазначеного Закону, а також абзацу шостого частини першої статті 10¹ зазначеного Закону з числа членів сімей резервістів і військовозобов'язаних, - після досягнення чоловіками 55 років, жінками - 50 років та за наявності страхового стажу не менше 25 років у чоловіків і не менше 20 років у жінок.

{Пункт 4 частини першої статті 115 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2462-VIII від 19.06.2018, № 329-IX від 04.12.2019, № 2121-IX від 15.03.2022}

Особи, яким надано статус особи, на яку поширюється чинність Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо уточнення норм, що регулюють питання визначення категорій осіб, які визнаються ветеранами війни та членами сімей загиблих Захисників і Захисниць України, та надання їм соціальних гарантій" з числа осіб, зазначених у статтях 10 і 10¹ Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", продовжують користуватися правом на призначення дострокової пенсії за віком відповідно до цього пункту, передбаченим для членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, без заміни відповідного посвідчення;

{Пункт 4 частини першої статті 115 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2121-IX від 15.03.2022}

5) дружини (чоловіки), якщо вони не взяли повторний шлюб, діти, які стали особами з інвалідністю до досягнення повноліття, і батьки, яким надано статус сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, відповідно до абзацу четвертого пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", пункту 1 статті 10 зазначеного Закону - після досягнення чоловіками 55 років, жінками - 50 років та за наявності страхового стажу не менше 25 років у чоловіків і не менше 20 років у жінок;

{Частина першу статті 115 доповнено пунктом 5 згідно із Законом № 2281-VIII від 08.02.2018; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2121-IX від 15.03.2022}

6) особи, трудовий договір з якими розірвано з ініціативи власника або уповноваженого ним органу у зв'язку із змінами в організації виробництва та праці, у тому числі з ліквідацією, реорганізацією, банкрутством, перепрофілюванням підприємства, установи, організації, скороченням чисельності або штату працівників, яким на день звільнення залишилося не більше ніж півтора року до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, за умови їх реєстрації у державній службі зайнятості та відсутності підходящої для них роботи, якщо вони мають страховий стаж, необхідний для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі, передбаченому абзацом першим частини першої статті 28 цього Закону;

{Частина першу статті 115 доповнено пунктом 6 згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022}

7) особи, трудовий договір з якими розірвано з ініціативи власника або уповноваженого ним органу у зв'язку з виявленням невідповідності працівника займаній посаді за станом

здоров'я у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, яким на день звільнення залишилося не більше ніж півтора року до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, якщо вони мають страховий стаж, необхідний для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі, передбаченому абзацом першим частини першої статті 28 цього Закону.

{Частина першу статті 115 доповнено пунктом 7 згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022}

2. Фінансування пенсії, допомоги на поховання та оплата послуг за їх доставку особам, визначеним пунктами 1-5 і 7 частини першої цієї статті, у період до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, здійснюються за рахунок коштів державного бюджету. Виплата пенсії особам, визначеним пунктом 6 частини першої цієї статті, допомоги на поховання та оплата послуг за їх доставку у період до досягнення такими особами пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, здійснюються Пенсійним фондом за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття у порядку, встановленому Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та Пенсійним фондом за погодженням із центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах соціального захисту населення та зайнятості населення.

{Частина друга статті 115 в редакції Закону № 2040-IX від 15.02.2022}

{Закон доповнено розділом XIV¹ згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

Розділ XV ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2004 року.

Пункт 2 статті 14 щодо сплати страхових внесків страхувальниками за осіб, зазначених у пунктах 8, 11, 13, 14 статті 11 цього Закону, набирає чинності з 1 січня 2005 року.

{Абзац другий пункту 1 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 2505-IV від 25.03.2005}

Розділи X і XI, а також положення цього Закону, що стосуються Накопичувального фонду, набирають чинності з дня набрання чинності законом про запровадження перерахування страхових внесків до Накопичувального фонду.

{Абзац третій пункту 1 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Частина четверта статті 20 та частина п'ята статті 78 цього Закону, які стосуються спрямування страхових внесків застрахованими особами до недержавних пенсійних фондів, набирають чинності через два роки після запровадження перерахування страхових внесків до Накопичувального фонду.

{Абзац четвертий пункту 1 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Частина друга статті 42 набирає чинності з 1 березня 2005 року.

Абзаци другий і третій частини першої, частина друга статті 58, стаття 59, частини перша - восьма, десята - тринадцята статті 60, статті 61-63, пункти 1, 2, 5, 7, 14, 15, 17 частини другої статті 64, статті 65-70, частини друга та третя статті 71, абзац третій частини першої статті 74, частина п'ята статті 75, абзац другий частини третьої статті 77, частини третя - п'ята та сьома статті 103 набирають чинності після перетворення Пенсійного фонду України у неприбуткову самоврядну організацію.

2. Пенсійне забезпечення застрахованих осіб, які працювали або працюють на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком № 1 та на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України, та за результатами атестації робочих місць, на посадах, що дають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, які відповідно до цього Закону мають право на пенсію на пільгових умовах, здійснюється згідно з окремим законодавчим актом через професійні та корпоративні фонди.

До запровадження пенсійного забезпечення через професійні та корпоративні фонди особам, зазначеним в абзаці першому цього пункту, пенсії призначаються за нормами цього Закону.

Покриття витрат Пенсійного фонду на виплату і доставку пенсій за віком, призначених на пільгових умовах відповідно до статей 13 і 14 Закону України "Про пенсійне забезпечення" та частин другої і третьої статті 114 цього Закону до досягнення пенсійного віку, визначеного статтею 26 цього Закону, здійснюється у такому порядку:

{Абзац третій пункту 2 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022}

підприємства та організації (крім сільськогосподарських товаровиробників, віднесених до четвертої групи платників єдиного податку, що визначені підпунктом 4 пункту 291.4 статті 291 Податкового кодексу України) вносять до Пенсійного фонду плату, що покриває фактичні витрати на виплату і доставку пенсій особам, які були зайняті повний робочий день на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, крім тих, які були безпосередньо зайняті повний робочий день на підземних роботах (включаючи особовий склад гірничорядувальних частин) з видобутку вугілля, сланцю, руди та інших корисних копалин, на будівництві шахт та рудників за списком робіт і професій, затвердженим Кабінетом Міністрів України; на виплату і доставку пенсій особам, які були зайняті повний робочий день на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, а також на інших роботах, що дають право на призначення пенсії за віком на

пільгових умовах відповідно до статті 13 Закону України "Про пенсійне забезпечення" та частини другої статті 114 цього Закону, - до набуття права на пенсію за віком відповідно до цього Закону за раніше діючим порядком;

{Абзац четвертий пункту 2 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022}

за рахунок коштів Державного бюджету України пенсії, призначені особам відповідно до пунктів "б"- "з" статті 13 Закону України "Про пенсійне забезпечення" (стосовно осіб, які на дату відшкодування віднесені до четвертої групи платників єдиного податку, що визначені підпунктом 4 пункту 291.4 статті 291 Податкового кодексу України, статті 14 Закону України "Про пенсійне забезпечення", пунктів 2-8 частини другої статті 114 цього Закону (стосовно осіб, які працювали у сільськогосподарських товаровиробників, які на дату відшкодування віднесені до четвертої групи платників єдиного податку, що визначені підпунктом 4 пункту 291.4 статті 291 Податкового кодексу України) та частини третьої статті 114 цього Закону.

{Абзац п'ятий пункту 2 розділу XV в редакції Закону № 2040-IX від 15.02.2022}

У разі недостатності зазначених коштів фінансування суми, якої не вистачає для повного покриття витрат на виплату та доставку таких пенсій, здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

{Пункт 2 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законами № 2613-IV від 31.05.2005, № 107-VI від 28.12.2007, № 614-VIII від 15.07.2015; в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

2¹. Особам, які на день набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" мають вислугу років та стаж, необхідний для призначення пенсії за вислугу років, передбачений статтями 52, 54 та 55 Закону України "Про пенсійне забезпечення", пенсія за вислугу років призначається за їхнім зверненням з дотриманням умов, передбачених Законом України "Про пенсійне забезпечення".

Розмір пенсії за вислугу років визначається відповідно до статті 27 та з урахуванням норм статті 28 цього Закону. Пенсії за вислугу років фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України.

{Розділ XV доповнено пунктом 2¹ згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

2². Окремим категоріям працівників залежно від умов праці за результатами атестації робочих місць можуть призначатися пенсії за рахунок коштів підприємств та організацій, але не раніше ніж за 10 років до досягнення віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

У такому разі розміри пенсій визначаються відповідно до статті 27 та з урахуванням норм статті 28 цього Закону.

{Розділ XV доповнено пунктом 2² згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

2³. Особам, які на день набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" мають стаж роботи, необхідний для призначення пенсії за віком на пільгових умовах відповідно до пункту "е" статті 13 Закону України "Про пенсійне забезпечення", пенсії за віком на пільгових умовах призначаються за їхнім зверненням з дотриманням умов, передбачених Законом України "Про пенсійне забезпечення";

{Розділ XV доповнено пунктом 2³ згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

3. Зарахування періодів служби до страхового стажу військовослужбовцям (крім військовослужбовців строкової військової служби), особам начальницького і рядового складу за період з 1 січня 2004 року по 31 грудня 2006 року проводиться у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, за рахунок коштів Державного бюджету України.

Протягом п'яти років з дня набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" військовими частинами та органами, які виплачують грошове забезпечення відповідно до законодавства, до Пенсійного фонду подаються, у разі їх відсутності, персоніфіковані відомості про грошове забезпечення та сплату страхових внесків за період з 1 липня 2000 року по 31 грудня 2016 року, необхідні для призначення пенсії військовослужбовцям (крім військовослужбовців строкової військової служби), особам рядового і начальницького складу, поліцейським, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{Пункт 3 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законами № 2658-IV від 16.06.2005, № 3058-IV від 03.11.2005, № 3668-VI від 08.07.2011, № 1683-VIII від 18.10.2016; в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

3¹. До страхового стажу для визначення права на призначення пенсії згідно із статтею 26 цього Закону включаються періоди:

1) ведення підприємницької діяльності із застосуванням спрощеної системи оподаткування, а також із застосуванням фіксованого податку:

з 1 січня 1998 року по 30 червня 2000 року включно, що підтверджуються довідкою про реєстрацію як суб'єкта підприємницької діяльності;

з 1 липня 2000 року по 31 грудня 2017 року включно, за умови сплати страхових внесків (єдиного внеску) незалежно від сплаченого розміру (крім випадків звільнення від сплати єдиного внеску);

2) проходження військової служби по 31 грудня 2017 року включно;

3) перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами з 1 січня 2004 року по 30 червня 2013 року включно;

4) перебування у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею шестирічного віку з 1 січня 2004 року до часу запровадження сплати страхових внесків (єдиного внеску) за жінок, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

5) перебування у довготерміновому відрядженні працівників дипломатичної служби у період з 1 січня 2004 року по 30 квітня 2016 року, за умови сплати страхових внесків (єдиного внеску) незалежно від сплаченого розміру.

{Пункт 3¹ розділу XV доповнено підпунктом 5 згідно із Законом № 2449-VIII від 07.06.2018}

{Розділ XV доповнено пунктом 3¹ згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

4. У разі якщо внаслідок перерахунку пенсії за нормами цього Закону її розмір зменшується, пенсія виплачується в раніше встановленому розмірі.

4¹. Для осіб, яким пенсія призначена до набрання чинності Законом України "Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи", крім тих, яким після набрання чинності зазначеним Законом здійснювався перерахунок пенсії з урахуванням заробітної плати за періоди страхового стажу після призначення (попереднього перерахунку) пенсії:

мінімальний розмір пенсії за віком, передбачений абзацом першим частини першої статті 28 цього Закону, встановлюється за наявності у чоловіків 25 років, а у жінок 20 років страхового стажу;

збільшення пенсії, передбачене абзацом другим частини першої статті 28 цього Закону, встановлюється за кожний повний рік страхового стажу понад 25 років чоловікам і 20 років жінкам.

{Розділ XV доповнено пунктом 4¹ згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

4². У період до 1 січня 2017 року особи, визнані особами з інвалідністю II групи, мають право на пенсію по інвалідності за наявності страхового стажу на час настання інвалідності або на день звернення за пенсією, передбаченого абзацами другим - дванадцятим частини першої статті 32 цього Закону.

{Розділ XV доповнено пунктом 4² згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1110-VIII від 19.04.2016}

4³. Пенсії, призначені відповідно до цього Закону до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій", з 1 жовтня 2017 року перераховуються із застосуванням середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, обчисленої як середній показник за 2014, 2015 та 2016 роки із застосуванням величини оцінки одного року страхового стажу в розмірі 1 %.

При здійсненні перерахунку пенсій відповідно до абзацу першого цього пункту використовується розмір прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, установлений на 1 грудня 2017 року Законом України "Про Державний бюджет України на 2017 рік", збільшений на 79 гривень.

{Розділ XV доповнено пунктом 4³ згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

4⁴. З 1 жовтня 2017 року по 31 грудня 2017 року при призначенні пенсії застосовується середня заробітна плата (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески, обчислена як середній показник за 2014, 2015 та 2016 роки із застосуванням величини оцінки одного року страхового стажу в розмірі 1,35 %.

{Абзац перший пункту 4⁴ розділу XV застосовується з 1 жовтня 2017 року}

З 1 січня 2018 року по 31 грудня 2018 року при призначенні пенсії застосовується середня заробітна плата (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески, обчислена як середній показник за 2016 та 2017 роки із застосуванням величини оцінки одного року страхового стажу в розмірі 1%. У разі, якщо при однакових показниках індивідуального коефіцієнта заробітної плати (доходу) та тривалості страхового стажу розмір пенсії у 2018 році, обчислений відповідно до аналогічних показників, буде меншим, ніж пенсія, призначена у 2017 році, розмір якої обчислений з урахуванням положень абзацу першого цього пункту, Кабінет Міністрів України приймає рішення про збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, який застосовується при призначенні пенсій з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2018 року, таким чином, щоб пенсії, призначені у зазначений період, не були меншими за пенсії, що призначалися з 1 січня 2017 року по 31 грудня 2017 року.

{Розділ XV доповнено пунктом 4⁴ згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

4⁵. Збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, який застосовується для обчислення пенсій, передбачене частиною другою статті 42 цього Закону, проводиться починаючи з 2021 року.

У 2019-2020 роках показник середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, який застосовується для перерахунку пенсій, збільшується на коефіцієнт, що відповідає 50 відсоткам показника зростання споживчих цін за попередній рік та 50 відсоткам показника зростання середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, за рік, що передує року, в якому проводиться збільшення, порівняно з роком, що передує року, який є попереднім щодо року, в якому проводиться збільшення.

{Розділ XV доповнено пунктом 4⁵ згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

4⁶. Протягом двох років з дня набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" пенсіонери, яким проведено перерахунок пенсії відповідно до абзацу п'ятого частини четвертої статті 42 цього Закону, можуть за поданою заявою провести перерахунок на умовах, передбачених абзацами першим -

третім частини четвертої статті 42 цього Закону. При цьому обчислення страхового стажу, який дає право на такий перерахунок, починається з дня, що настає за днем, по який обчислено страховий стаж під час призначення (попереднього перерахунку) пенсії.

{Розділ XV доповнено пунктом 4⁶ згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

4⁷. Особам, пенсії/щомісячне довічне грошове утримання яким призначені відповідно до законів України "Про Кабінет Міністрів України", "Про державну службу", "Про Національний банк України", "Про дипломатичну службу", "Про службу в органах місцевого самоврядування", "Про прокуратуру", "Про статус народного депутата України", "Про судоустрій і статус суддів", "Про судову експертизу", "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів", Митного кодексу України, Податкового кодексу України, Положення про помічника-консультанта народного депутата України, розмір яких з урахуванням перерахунку, передбаченого пунктом 4³ цього розділу, розрахований за нормами цього Закону, буде більший, проводиться автоматичне, без їхнього звернення, переведення пенсії на умовах, передбачених цим Законом, за матеріалами пенсійних справ.

Особи, пенсію яким переведено на пенсію на умовах цього Закону, у будь-який час можуть звернутися до органів Пенсійного фонду для переведення на пенсію/щомісячне довічне грошове утримання за нормами законів України "Про Кабінет Міністрів України", "Про державну службу", "Про Національний банк України", "Про дипломатичну службу", "Про службу в органах місцевого самоврядування", "Про прокуратуру", "Про статус народного депутата України", "Про судоустрій і статус суддів", "Про судову експертизу", "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів", Митного кодексу України, Податкового кодексу України, Положення про помічника-консультанта народного депутата України із встановленням розміру пенсії, отримуваного до такого переведення, з 1 числа місяця, що настає за місяцем, у якому надійшла така заява.

{Розділ XV доповнено пунктом 4⁷ згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

5. Період роботи до 1 січня 1991 року в районах Крайньої Півночі та місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі колишнього Союзу РСР, а також на острові Шпіцберген зараховується до страхового стажу в порядку і на умовах, передбачених законодавством, що діяло до 1 січня 1991 року.

Пільгове обчислення страхового стажу застосовується для осіб, які працювали в районах Крайньої Півночі та місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі, та на яких поширювалися пільги, передбачені для працюючих в районах Крайньої Півночі та місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі, відповідно до Указу Президії Верховної Ради Союзу РСР від 10 лютого 1960 року "Про впорядкування пільг для осіб, які працюють в районах Крайньої Півночі і в місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі", постанови Ради Міністрів Союзу РСР від 10 лютого 1960 року № 148 "Про порядок застосування Указу Президії Верховної Ради Союзу РСР від 10 лютого 1960 року "Про впорядкування пільг для осіб, які працюють в районах Крайньої Півночі і в місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі", Указу Президії Верховної Ради Союзу РСР від 26 вересня 1967 року "Про розширення пільг для осіб, які працюють в районах Крайньої Півночі і в місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі".

Пільгове обчислення страхового стажу провадиться на підставі трудової книжки, або письмового трудового договору, або довідки, в яких зазначено період роботи в районах Крайньої Півночі та місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі, та користування пільгами, передбаченими вищезазначеними нормативно-правовими актами.

{Пункт 5 розділу XV в редакції Закону № 32-V від 26.07.2006}

6. До прийняття відповідного закону до пенсій, передбачених цим Законом, установлюються надбавки та здійснюється їх підвищення згідно із Законом України "Про пенсійне забезпечення", крім надбавок, передбачених пунктами "в"- "д" частини першої статті 21 зазначеного Закону. Зазначені надбавки та підвищення встановлюються в розмірах, що фактично виплачувалися на день набрання чинності цим Законом з наступною індексацією відповідно до законодавства про індексацію грошових доходів населення. Виплата їх здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

{Абзац перший пункту 6 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022}

Пенсіонерам, яким до пенсій, призначених за цим Законом, встановлено надбавки відповідно до пунктів "в"- "д" частини першої статті 21 Закону України "Про пенсійне забезпечення", такі надбавки встановлюються у розмірі підвищення, передбаченого частиною першою статті 29 цього Закону, за відповідну кількість років роботи, за які було призначено надбавку згідно із Законом України "Про пенсійне забезпечення". Встановлення таких надбавок у зазначеному розмірі здійснюється за матеріалами пенсійних справ або за додатково поданими документами.

{Пункт 6 розділу XV доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022}

До внесення відповідних змін до законів фінансування соціальних пенсій, передбачених Законом України "Про пенсійне забезпечення", збільшень пенсій, передбачених Законом України "Про статус гірських населених пунктів", надбавок, передбачених Законом України "Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові", а також надбавок та пенсій, що призначаються особам, трудовий договір з якими розірвано з ініціативи власника або уповноваженого ним органу в зв'язку із виявленою невідповідністю працівника займаній посаді

за станом здоров'я, відповідно до Закону України "Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні" здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

{Абзац пункту 6 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 931-IX від 30.09.2020 - вводить в дію з 25.01.2021}

{Пункт 7 розділу XV виключено на підставі Закону № 76-VIII від 28.12.2014}

7. Достроково призначена пенсія за віком згідно з пунктами 6 і 7 частини першої статті 115 цього Закону у період до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, працюючим пенсіонерам (у тому числі тим, які провадять діяльність, пов'язану з отриманням доходу, що є базою нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування) не виплачується.

{До розділу XV включено пункт 7 згідно із Законом № 2040-IX від 15.02.2022}

7¹. Особам, які на день досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, працювали в закладах та установах державної або комунальної форми власності на посадах, робота на яких дає право на призначення пенсії за вислугу років відповідно до пунктів "е"- "ж" статті 55 Закону України "Про пенсійне забезпечення", і мають страховий стаж (для чоловіків - 35 років, для жінок - 30 років) на таких посадах, а також якщо вони до цього не отримували будь-яку пенсію, при призначенні пенсії за віком виплачується грошова допомога, яка не підлягає оподаткуванню, у розмірі їх десяти місячних пенсій станом на день її призначення.

Виплата зазначеної грошової допомоги здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення грошової допомоги, та механізм виплати цієї допомоги встановлюються Кабінетом Міністрів України.

{Розділ XV доповнено пунктом 7¹ згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

7². До 1 січня 2015 року право дострокового виходу на пенсію за віком мають жінки, яким виповнилося 55 років, за наявності страхового стажу не менше 30 років та за умови звільнення з роботи. У цьому випадку розмір їх пенсії, обчислений відповідно до статті 27 та з урахуванням статті 28 цього Закону, зменшується на 0,5 відсотка за кожний повний чи неповний місяць дострокового виходу на пенсію.

Зменшення розміру пенсії за віком застосовується до досягнення віку, передбаченого частиною першою статті 26 цього Закону, та протягом періоду, який дорівнює кількості повних та неповних місяців дострокового виходу на пенсію після досягнення жінкою віку, передбаченого частиною першою статті 26 цього Закону. Після завершення цього періоду розмір пенсії переглядається без застосування зниження пенсії з дня, наступного за днем завершення цього періоду.

{Абзац другий пункту 7² розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

У разі коли жінка, якій достроково призначено пенсію, до досягнення віку, передбаченого частиною першою статті 26 цього Закону, працювала, виплата дострокової пенсії на час роботи припиняється. У цьому випадку після досягнення віку, передбаченого частиною першою статті 26 цього Закону, відсоток, на який зменшено розмір пенсії, переглядається з урахуванням кількості повних місяців страхового стажу, набутого за період роботи після дострокового виходу на пенсію.

{Абзац третій пункту 7² розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

Відсоток, на який було зменшено розмір пенсії, також може бути переглянуто з урахуванням відповідної кількості повних місяців страхового стажу, якщо особа після досягнення віку, передбаченого частиною першою статті 26 цього Закону, продовжує працювати і відмовилася від отримання пенсії.

{Абзац четвертий пункту 7² розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

Розмір пенсії, призначений відповідно до цього пункту, не може бути меншим ніж розмір прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, встановлений законом.

{Пункт 7² розділу XV доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

{Розділ XV доповнено пунктом 7² згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

8. До набрання чинності законом про спрямування частини страхових внесків до Накопичувального фонду (крім підпункту 5, який діє протягом строку, визначеного Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо оподаткування сільськогосподарських підприємств та підтримки соціальних стандартів їх працівників" від 24 червня 2004 року):

{Абзац перший пункту 8 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 1878-IV від 24.06.2004}

1) Платники збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, визначені пунктами 6-10 статті 1 Закону України "Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування", сплачують збір на обов'язкове державне пенсійне страхування в порядку та розмірах, визначених зазначеним Законом;

{Підпункт 1 пункту 8 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законами № 857-V від 03.04.2007, № 2464-VI від 08.07.2010, № 3668-VI від 08.07.2011}

{Абзац другий підпункту 1 пункту 8 розділу XV виключено на підставі Закону № 3668-VI від

08.07.2011}

{Абзац третій підпункту 1 пункту 8 розділу XV виключено на підставі Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

{Підпункт 2 пункту 8 розділу XV виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Підпункт 3 пункту 8 розділу XV виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Підпункт 4 пункту 8 розділу XV виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

{Підпункт 5 пункту 8 розділу XV виключено на підставі Закону № 2464-VI від 08.07.2010}

9. Перерахування страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування запроваджується з 1 січня 2019 року.

Учасниками накопичувальної системи пенсійного страхування є особи, які станом на 1 січня 2019 року підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню згідно з цим Законом.

Застраховані особи, яким на 1 січня 2019 року залишилося менше 10 років до досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, мають право прийняти рішення не сплачувати страхові внески до накопичувальної системи пенсійного страхування.

Особи, які досягли пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, не можуть бути платниками страхових внесків до Накопичувального фонду.

Кабінету Міністрів України до 1 липня 2018 року забезпечити створення інституційних компонентів функціонування накопичувальної системи пенсійного страхування.

Первинна чиста вартість одиниці пенсійних активів на дату спрямування частини страхових внесків до Накопичувального фонду дорівнює 1 гривні.

{Пункт 9 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

10. Призначення, обрання (делегування) членів правління Пенсійного фонду та Наглядової ради здійснюється за два місяці до закінчення терміну, визначеного абзацом другим пункту 12 цього розділу.

Для членів першого складу правління Пенсійного фонду встановлюються такі строки повноважень: трьох членів правління від кожної сторони - шість років та двох членів правління від кожної сторони - три роки.

Для членів першого складу Наглядової ради встановлюються такі строки повноважень: першого члена Наглядової ради від кожної сторони - два роки, другого члена Наглядової ради від кожної сторони - три роки, третього члена Наглядової ради від кожної сторони - чотири роки, четвертого члена Наглядової ради від кожної сторони - п'ять років, п'ятого члена Наглядової ради від кожної сторони - шість років.

11. Перше засідання Ради Накопичувального фонду скликається Пенсійним фондом і проводиться не пізніше як за один рік до дати перерахування частини страхових внесків до Накопичувального фонду.

12. Перетворення Пенсійного фонду в неприбуткову самоврядну організацію здійснюється відповідно до окремо прийнятого спеціального Закону. До прийняття відповідного рішення функції виконавчої дирекції Пенсійного фонду, її територіальних органів виконують відповідно Пенсійний фонд України та головні управління Пенсійного фонду в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі і управління Пенсійного фонду України в районах, містах, районах у містах, об'єднані управління.

{Абзаци перший та другий пункту 12 розділу XV замінені абзацом згідно із Законом № 639-VI від 31.10.2008 - зміни діють не пізніше ніж до 1 січня 2011 року; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

У період до перетворення Пенсійного фонду в неприбуткову самоврядну організацію:

{Абзац другий пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

Пенсійний фонд функціонує як центральний орган виконавчої влади на підставі норм цього Закону (крім норм, зазначених в абзаці шостому пункту 1 цього розділу) та Положення про Пенсійний фонд України;

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

на працівників Пенсійного фонду та його територіальних органів, які здійснюють повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій Пенсійного фонду, поширюється дія Закону України "Про державну службу";

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

голова правління Пенсійного фонду та його заступники призначаються на посади та звільняються з посад Кабінетом Міністрів України в порядку, встановленому Законом України "Про державну службу";

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

керівництво діяльністю Пенсійного фонду здійснює правління Пенсійного фонду, чисельність і персональний склад якого затверджуються Кабінетом Міністрів України.

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

Голова правління Пенсійного фонду:

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

забезпечує виконання Пенсійним фондом та його територіальними органами вимог Конституції та законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших

нормативно-правових актів;

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

представляє в установленому порядку Пенсійний фонд у відносинах з іншими державними органами, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями в Україні та за кордоном;

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

підписує акти правління Пенсійного фонду;

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

призначає на посади та звільняє з посад у порядку, передбаченому законодавством про державну службу, державних службовців апарату Пенсійного фонду, керівників та заступників керівників територіальних органів Пенсійного фонду, присвоює їм ранги державних службовців, приймає рішення про їх заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності;

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

приймає на роботу та звільняє з роботи у порядку, передбаченому законодавством про працю, працівників апарату Пенсійного фонду, приймає рішення про їх заохочення, притягнення до дисциплінарної відповідальності;

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

видає накази з питань, що не належать до компетенції правління Пенсійного фонду;

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

ропоряджується у межах повноважень, передбачених законом, коштами Пенсійного фонду.

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

Положення про Пенсійний фонд України затверджується Кабінетом Міністрів України. Бюджет Пенсійного фонду в зазначений період затверджується Кабінетом Міністрів України. Оплата праці працівників Пенсійного фонду та його органів здійснюється за рахунок коштів, передбачених цим Законом.

{Абзац пункту 12 розділу XV в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців із дня набрання чинності цим Законом:

включити до складу правління Пенсійного фонду України не менш як по три представники від об'єднань профспілок та об'єднань організацій роботодавців - за пропозиціями відповідних сторін;

визначити уповноважений банк.

{Пункт 12 розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 76-VIII від 28.12.2014}

13. У разі якщо особі призначено пенсію відповідно до законів України "Про державну службу", "Про службу в органах місцевого самоврядування", "Про статус народного депутата України", "Про наукову і науково-технічну діяльність", її виплата продовжується до переведення за бажанням особи на пенсію на інших підставах або за бажанням особи поновлюється у розмірі, який було встановлено до переведення. До такого переведення розмір пенсій, призначених відповідно до зазначених законів, не переглядається. Пенсії, призначені відповідно до зазначених законів, індексуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, з урахуванням коефіцієнта збільшення, що визначається відповідно до абзаців другого і третього частини другої статті 42 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування". Різниця між розміром пенсії, на який має право особа відповідно до законів України "Про державну службу", "Про службу в органах місцевого самоврядування", "Про статус народного депутата України", "Про наукову і науково-технічну діяльність", та розміром пенсії із солідарної системи відповідно до цього Закону, а також видатки на індексацію зазначених пенсій фінансуються за рахунок коштів державного бюджету.

У разі якщо особа має право на отримання пенсії відповідно до законів України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", "Про прокуратуру" та цього Закону, призначається одна пенсія за вибором особи. Різниця між розміром пенсії, на який має право особа відповідно до Закону України "Про прокуратуру", та розміром пенсії із солідарної системи відповідно до цього Закону фінансується за рахунок коштів державного бюджету. Порядок фінансування пенсій, призначених відповідно до законів України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", встановлюється зазначеними законами.

{Пункт 13 розділу XV в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 231-VII від 14.05.2013; в редакції Законів № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року, № 2040-IX від 15.02.2022 - застосовується з 1 березня 2022 року}

13¹. З 1 жовтня 2017 року пенсії, призначені після набрання чинності Законом України "Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи" (крім осіб з інвалідністю I та II груп, осіб з інвалідністю внаслідок війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту") на умовах законів України "Про державну службу", "Про прокуратуру", "Про статус народного депутата України", "Про наукову і науково-технічну діяльність" у період роботи на посадах державної служби, визначених Законом України "Про державну службу" від 10 грудня 2015 року № 889-VIII, а також на посадах та на умовах, передбачених законами України "Про прокуратуру", "Про судоустрій і статус суддів", виплачуються у розмірі, обчисленому відповідно до цього Закону.

Після звільнення з роботи виплата пенсії, призначеної відповідно до зазначених законів, поновлюється.

Виплата працюючим пенсіонерам у період роботи на інших посадах пенсій, призначених на умовах законів України "Про державну службу", "Про прокуратуру", "Про статус народного депутата України", "Про наукову і науково-технічну діяльність", з 1 жовтня 2017 року поновлюється у розмірах, що були встановлені відповідними законами.

{Розділ XV доповнено пунктом 13¹ згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017 - застосовується з 1 жовтня 2017 року}

13². Максимальний розмір пенсії, призначеної на умовах законів України "Про державну службу", "Про прокуратуру", "Про статус народного депутата України", "Про наукову і науково-технічну діяльність" (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною), не може перевищувати десяти розмірів прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність. Тимчасово, по 31 грудня 2017 року, максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати 10740 гривень.

{Розділ XV доповнено пунктом 13² згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017}

13³. Особи, яким пенсії призначені в порядку і на умовах, передбачених законами України "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про державну службу", "Про прокуратуру", "Про статус народного депутата України", звільнені з роботи у зв'язку із засудженням за умисне кримінальне правопорушення, вчинене з використанням свого службового становища, або з притягненням до відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, позбавляються права на одержання призначеної за зазначеними законами пенсії. У таких випадках пенсія призначається відповідно до цього Закону.

{Розділ XV доповнено пунктом 13³ згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 524-IX від 04.03.2020}

14. Установити, що гірничі підприємства зобов'язані сплачувати страхові внески, нараховані за відповідний базовий звітний період, не пізніше як через 28 календарних днів з дня закінчення цього періоду.

{Розділ XV доповнено пунктом згідно із Законом № 364-V від 16.11.2006; в редакції Закону № 345-VI від 02.09.2008}

14¹. Установити, що суми накладених (нарахованих) штрафів та пені у період з 1 січня 2007 року до 1 січня 2009 року і суми штрафів та пені, які підлягають накладенню (нарахуванню) на суми заборгованості із сплати страхових внесків та фінансових санкцій, що виникли до 1 січня 2009 року, можуть бути за бажанням страхувальника розстрочені на 60 календарних місяців у порядку, встановленому правлінням Пенсійного фонду України, з відстроченням першого платежу на 90 календарних днів. При цьому не підлягають розстроченню суми накладених (нарахованих) у зазначений період штрафів та пені, що сплачені страхувальником, який станом на 1 січня 2009 року не має заборгованості перед Пенсійним фондом України із сплати страхових внесків, штрафів та пені.

Договір про розстрочення підлягає достроковому розірванню, якщо страхувальник не сплачує в повному обсязі поточні платежі із страхових внесків або не сплачує чергову частку розстроченої заборгованості із штрафів та пені протягом трьох базових звітних періодів.

Страхувальнику, який відповідно до окремого договору з органом Пенсійного фонду України протягом шести місяців з моменту його укладення у повному обсязі сплатить заборгованість із страхових внесків, що склалася на 1 січня 2009 року, і не допустить виникнення нової заборгованості із страхових внесків у період дії договору, штрафи та пеня, накладені (нараховані) згідно з пунктом 2 частини дев'ятої статті 106 цього Закону, за цей період не накладаються (не нараховуються). Зазначений договір укладається одночасно з договором про розстрочення.

У разі невиконання умов окремого договору штрафи та пеня, що підлягатимуть накладенню (нарахуванню) згідно з пунктом 2 частини дев'ятої статті 106 цього Закону, за бажанням страхувальника можуть бути розстрочені на умовах, зазначених в абзаці першому цього пункту.

{Розділ XV доповнено пунктом 14¹ згідно із Законом № 1074-VI від 05.03.2009}

14². Установити, що суми накладених (нарахованих) та не сплачених штрафів та пені, а також суми штрафів та пені, які підлягають (підлягатимуть) накладенню (нарахуванню) на день набрання чинності Законом України "Про скорочення заборгованості перед Пенсійним фондом України підприємств, які мають стратегічне значення, та вугледобувних підприємств і відновлення пенсійних прав їх працівників", у тому числі розстрочені згідно із законодавством, вугле- та торфодобувним підприємствам, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в електроенергетичному, ядерно-промисловому, вугільно-промисловому, торфодобувному та нафтогазовому комплексах, підлягають списанню в порядку, встановленому правлінням Пенсійного фонду України.

{Абзац перший пункту 14² розділу XV із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

На суму списаної заборгованості цих підприємств списується заборгованість Пенсійного фонду України за позиками, наданими за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка, шляхом віднесення усіх сум на взаєморозрахунки з бюджетом з подальшим відновленням єдиного казначейського рахунка в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{Розділ XV доповнено пунктом 14² згідно із Законом № 2508-VI від 09.09.2010}

14³. Установити, що період, за який списано заборгованість, визначену у статті 1 Закону України "Про деякі питання заборгованості підприємств оборонно-промислового комплексу - учасників Державного концерну "Укроборонпром" та забезпечення їх стабільного розвитку", обліковується в системі персоналізованого обліку внесків як період, за який сплачено страхові внески в повному обсязі.

{Розділ XV доповнено пунктом 14³ згідно із Законом № 5213-VI від 06.09.2012}

14⁴. Установити, що громадянам, які проживають на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, виплата пенсій та надання соціальних послуг, передбачених цим Законом, здійснюються за рахунок коштів, які надходять від платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, розташованих на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя.

У разі виникнення дефіциту коштів для фінансування цих виплат такий дефіцит покривається за рахунок коштів бюджету Автономної Республіки Крим та бюджету м. Севастополя.

Громадяни України, які проживають на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя і не отримали громадянства Російської Федерації та не одержують пенсії та соціальні послуги від органів пенсійного забезпечення Російської Федерації, мають право на отримання виплат згідно з цим Законом у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Розділ XV доповнено пунктом 14⁴ згідно із Законом № 1166-VII від 27.03.2014}

14⁵. Для осіб, зазначених у пунктах 2, 3, 13 частини першої статті 11 цього Закону, які не сплачували страхові внески за періоди з 1 по 31 березня, з 1 по 30 квітня та з 1 по 31 травня 2020 року на підставі пункту 9¹⁰ розділу VIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", такі періоди включаються до страхового стажу та вважається, що страхові суми було сплачено у розмірі мінімального страхового внеску, визначеного законодавством для кожного з таких періодів.

14⁵.1. Для фізичних осіб - підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування і належать до першої групи платників єдиного податку та які не сплачували страхові внески за періоди з 1 по 31 грудня 2020 року, з 1 по 31 січня, з 1 по 28 лютого, з 1 по 31 березня, з 1 по 30 квітня та з 1 по 31 травня 2021 року на підставі пункту 9¹⁰.1 розділу VIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", такі періоди включаються до страхового стажу та вважається, що страхові суми було сплачено у розмірі мінімального страхового внеску, визначеного законодавством для кожного з таких періодів.

{Пункт 14⁵ розділу XV доповнено підпунктом 14⁵.1 згідно із Законом № 1072-IX від 04.12.2020}

{Розділ XV доповнено пунктом 14⁵ згідно із Законом № 533-IX від 17.03.2020; із змінами, внесеними згідно із Законом № 591-IX від 13.05.2020}

14⁶. У разі пропуску в період здійснення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), передбачених карантинном, встановленим Кабінетом Міністрів України, строку повторного огляду медико-соціальної експертизи особою з інвалідністю виплата пенсії по інвалідності не зупиняється до закінчення терміну дії зазначених заходів з подальшим проведенням перерахунку розміру виплаченої пенсії на підставі заяви та результатів переогляду особи з інвалідністю.

14⁶.1. Для осіб з інвалідністю, яким призначено пенсію по інвалідності або пенсію у зв'язку з втратою годувальника, у яких строк припинення виплати такої пенсії припадає на період дії воєнного стану, надзвичайного стану в Україні, у разі неможливості проходження повторного огляду виплата пенсії продовжується до припинення або скасування воєнного стану, надзвичайного стану в Україні та протягом шести місяців після його припинення або скасування (для осіб, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийнятих на військову службу за контрактом у період воєнного стану - не менш як на весь строк їх військової служби). Якщо при повторному огляді особі з інвалідністю встановлено іншу групу (підгрупу) інвалідності, розмір пенсії, продовженої відповідно до цього пункту, переглядається з місяця, наступного за місяцем надходження висновку медико-соціальної експертизи до територіального органу Пенсійного фонду.

{Пункт 14⁶ розділу XV доповнено підпунктом 14⁶.1 згідно із Законом № 2682-IX від 18.10.2022}

{Розділ XV доповнено пунктом 14⁶ згідно із Законом № 540-IX від 30.03.2020}

14⁷. Для застрахованих осіб, які визначені у пункті 1 статті 11 цього Закону, місяці в межах періоду запровадження Кабінетом Міністрів України обмежувальних протиепідемічних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), що призводять до тимчасової зупинки роботи їх страхувальників згідно із переліком, передбаченим частиною четвертою статті 1 Закону України "Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2", включаються до страхового стажу та вважається, що страхові суми було сплачено у розмірі мінімального страхового внеску, визначеного законодавством для такого періоду.

Різниця між мінімальним страховим внеском, що підлягав сплаті за таких застрахованих осіб за періоди, зазначені в абзаці першому цього пункту та пункті 14⁵.1 цього розділу, та сумою сплаченого страхового внеску за цих осіб покривається за рахунок коштів Державного бюджету України.

{Розділ XV доповнено пунктом 14⁷ згідно із Законом № 1071-IX від 04.12.2020}

14⁸. Якщо у період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), в осіб, які визначені у пунктах 2 і 3 статті 11 цього Закону та здійснюють економічну діяльність, основний вид якої тимчасово зупинений рішенням Кабінету Міністрів України, внаслідок здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, сума сплачених внесків за відповідний місяць є меншою, ніж мінімальний страховий внесок, цей місяць до страхового стажу зараховується як повний місяць за умови здійснення у порядку, визначеному правлінням Пенсійного фонду України, відповідної доплати до суми страхових внесків таким чином, щоб загальна сума сплачених коштів за відповідний місяць була не меншою, ніж мінімальний страховий внесок.

У разі якщо зазначену доплату не було здійснено, до страхового стажу зараховується період, визначений за кожен відповідний місяць за формулою:

$ТП = Св / В$, де:

ТП - тривалість періоду, що зараховується до страхового стажу та визначається в місяцях;

Св - сума фактично сплачених страхових внесків за відповідний місяць;

В - мінімальний страховий внесок, визначений абзацом першим цього пункту.

{Розділ XV доповнено пунктом 14⁸ згідно із Законом № 1071-IX від 04.12.2020}

15. Кабінету Міністрів України:

1) у тримісячний термін із дня опублікування цього Закону підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законів України у відповідність із цим Законом;

2) у тримісячний термін із дня опублікування цього Закону підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції стосовно формування податкового режиму, який сприятиме запровадженню накопичувальної системи пенсійного страхування, та внесення змін до законів України щодо:

звільнення від оподаткування частини страхових внесків, що спрямовуватимуться до Накопичувального фонду;

звільнення від справляння податку на прибуток інвестиційного доходу, отриманого від інвестування пенсійних активів;

включення до системи оподаткування доходів фізичних осіб, пенсійних виплат, що здійснюються за рахунок коштів Накопичувального фонду;

звільнення послуг з управління пенсійними активами та їх зберігання від сплати податку на додану вартість;

3) у шестимісячний термін із дня опублікування цього Закону підготувати за участю Генеральної прокуратури України та Верховного Суду України і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до Кримінального кодексу України про встановлення кримінальної відповідальності за розголошення інформації, визначеної законом конфіденційною;

4) у шестимісячний термін із дня опублікування цього Закону привести свої нормативно-правові акти і забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їхніх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

5) протягом року після набрання чинності законом про недержавне пенсійне забезпечення підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України проект закону щодо здійснення роботодавцями обов'язкових відрахувань до корпоративних та професійних недержавних пенсійних фондів за застрахованих осіб, зазначених у абзаці першому пункту 2 цього розділу;

{Підпункт 6 пункту 15 розділу XV виключено на підставі Закону № 3668-VI від 08.07.2011}

7) разом із проектом Закону України про Державний бюджет України на 2004 рік подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо сплати страхових внесків у фіксованому розмірі фізичними особами - підприємцями, які обрали особливий спосіб оподаткування (фіксований податок, єдиний податок, придбали спеціальний торговий патент), та членами сімей зазначених фізичних осіб, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності, а також пропозиції щодо вилучення із законодавства про спрощену систему оподаткування положень, які стосуються спрямування коштів до Пенсійного фонду України;

8) щорічно передбачати у проекті закону про Державний бюджет України на відповідний рік за рахунок його загального фонду кошти для компенсації Пенсійному фонду України суми втрат від застосування спеціальної ставки платниками фіксованого сільськогосподарського податку у сумі різниці між коштами, сплаченими за спеціальною ставкою, та коштами, які були б сплачені при застосуванні ставки, визначеної в абзаці другому пункту 1 статті 4 Закону України "Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування". Для визначення сум такої компенсації та обчислення коефіцієнта заробітної плати (доходу) страхувальник (застрахована особа) розраховує суму страхового внеску як за загальною ставкою, так і за спеціальною ставкою, що відображається в обов'язковій звітності, та сплачує страховий внесок за спеціальною ставкою;

{Підпункт 8 пункту розділу XV в редакції Законів № 1878-IV від 24.06.2004, № 2287-IV від 23.12.2004}

9) щорічно передбачати в проекті закону про Державний бюджет України на відповідний рік кошти для сплати Пенсійному фонду сум несплачених страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за відповідні роки служби щодо осіб, які не набули (не набудуть) права на пенсію за вислугу років згідно із Законом України "Про пенсійне

забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" або осіб, звільнених з військової служби, які виявили бажання отримувати пенсію у порядку і на умовах, передбачених цим Законом;

{Підпункт 9 пункту розділу XV із змінами, внесеними згідно з Законом № 3591-IV від 04.04.2006}

10) у шестимісячний термін з дня опублікування цього Закону затвердити положення щодо методики розрахунку та порядку сплати сум несплачених страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за відповідні роки служби щодо осіб, які не набули (не набудуть) права на пенсію за вислугу років згідно із Законом України "Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб".

16. До приведення законодавства України у відповідність із цим Законом закони України та інші нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

Положення Закону України "Про пенсійне забезпечення" застосовуються в частині визначення права на пенсію за вислугу років для осіб, які на день набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" мають вислугу років та стаж, необхідні для призначення такої пенсії.

{Пункт розділу XV доповнено абзацом другим згідно із Законом № 3108-IV від 17.11.2005; в редакції Закону № 2148-VIII від 03.10.2017}

Погашення заборгованості зі сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, що виникла до 1 січня 2004 року і не погашена в установленому законом порядку, здійснюється відповідно до статті 106 цього Закону.

{Пункт розділу XV доповнено абзацом третім згідно із Законом № 3108-IV від 17.11.2005}

Договори про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, укладені до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо добровільної сплати єдиного внеску", діють до закінчення строку дії таких договорів.

{Пункт 16 розділу XV доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 184-VII від 04.04.2013}

Президент України

Л.КУЧМА

**м. Київ
9 липня 2003 року
№ 1058-IV**

Публікації документа

- **Урядовий кур'єр** від 14.08.2003 – № 150
- **Голос України** від 22.08.2003 – № 157
- **Офіційний вісник України** від 29.08.2003 – 2003 р., № 33, стор. 126, стаття 1770, код акта 26150/2003
- **Відомості Верховної Ради України** від 12.12.2003 – 2003 р., № 49, стаття 376

